

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANAN AİLE KATILIM
ÇALIŞMALARININ ANNE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ VE
ANNELERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE
İLİŞKİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Naime KUZU

Ankara-2006

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULANAN AİLE KATILIM
ÇALIŞMALARININ ANNE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ VE
ANNELERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE
İLİŞKİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Naime KUZU

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN

Ankara-2006

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne;

Naime KUZU'ya ait “OKUL ÖNCESİ EğİTİM KURUMLARINDA UYGULANAN AİLE KATILIM ÇALIŞMALARININ ANNE DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ VE ANNELERİN OKUL ÖNCESİ EğİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ” adlı çalışma j¼rimiz tarafından değerlendirilerek Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:.....

Doç. Dr. Elif ÜSTÜN

Üye:.....

Yrd. Doç. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN (Danışman)

Üye:.....

Prof. Dr. Esra ÖMEROğLU

ÖZET

Bu çalışma, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 2004-2005 Eğitim Öğretim yılında Ankara İli Çankaya İlçesinde bulunan, sadece veli toplantılarıyla sınırlı olarak aile katılım çalışmaları yapan bir okul öncesi eğitim kurumu ve bu kurumun 5-6 yaş grubuna devam eden 45 çocuk ve annesi deney grubu ve aynı şekilde, benzer sosyo-ekonomik ve kültürel çevrede bulunan, sadece veli toplantılarıyla sınırlı olarak aile katılım çalışmaları yapan bir okul öncesi eğitim kurumu ve bu kurumun 5-6 yaş grubuna devam eden 45 çocuk ve annesi kontrol grubu olmak üzere, toplam 90 anne araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.

Araştırmada ön test, son test ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından deney grubundaki annelere uygulanmak üzere Aile Katılım Programı hazırlanmıştır. Programın uygulanması yirmi bir hafta sürmüştür. Aile Katılım Programında, veli toplantıları, bireysel veli görüşmeleri, bülten tahtası, broşür ve haber mektuplarına yer verilmiştir. Kontrol grubunda ise herhangi bir katılım çalışması yapılmamıştır.

Araştırmaya katılan annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerini belirlemek için kullanılan “Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu” ile annelerin demografik özelliklerinin elde edilmesinde kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Annelerin çocuklarına karşı davranışlarını belirlemek için “Hamel Anne Tutum Testi” kullanılmıştır. Bu formlar ve test deney grubundaki annelere, “Aile Katılım Programı’ndan” önce ön test, programın uygulanmasından sonra ise son test olarak verilmiştir. Aynı form ve test kontrol grubuna ön test ve son test olarak

uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde S.P.S.S 12.0 programı kullanılmıştır. Hamel Anne Tutum Testi puanlarının deney ve kontrol grupları açısından karşılaştırılması ilişkisiz t-Testi ile incelenmiştir. Deney grubu ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması ise ilişkili t-Testi ile incelenmiştir. Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu için bulunan değerlerin yorumlanmasında frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Araştırmada annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerinin deney grubu ön test-son test arasında frekans ve yüzde dağılımlarında Aile Katılım Çalışmaları uygulandıktan sonra deney grubu son testte olumlu gelişmelerin olduğu, annelerin anaokulundaki program hakkında bilgilerinin arttığı, çocuklarını daha iyi tanıdıkları ve çocuklarına ilişkin daha iyi bilgi verdikleri bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte annelerin, çocuklarının devam ettiği anaokulu ve çocuklarına ilişkin bilgilerinin olmadığı ve bu bilgilerinin son testte de değişmediği görülmüştür.

Hamel Anne Tutum Testi, deney ve kontrol gruplarının son test sonuçlarına göre, otoriter, demokratik ve tutarsız tutum boyutlarında anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Deney grubu ön test ve son test sonuçlarına göre, otoriter, demokratik, aşırı koruyucu ve tutarsız tutum boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuştur.

SUMMARY

This study is done to research the effects of the parent involvement studies carried out in pre-school educational institutions on maternal behaviours and its effects on the views of the mothers about pre-school education.

The exemplary of the study has been formed by the experiment group that composes of a pre-school educational institution, which is located on Çankaya District, Ankara in 2004-2005 Education and Instruction year, has administered parent involvement studies limitedly with only parent meetings and 45 children from 5-6 age group educated in this institution and their mothers and similarly the control group that composes of a pre-school educational institution which is situated in similar socio-economic and cultural environment, has applied parent involvement studies limitedly with only parent meetings and 45 children from 5-6 age group educated in this institution and their mothers. These ninety mothers have totally formed the exemplary group of the study.

The study design is consisted of pre-test, post-test and control group techniques. Parent Involvement Programme has been prepared to be applied for mothers in the experiment group by the researcher. Applying this programme has continued for twenty-one weeks. Parent meetings personal parent interviews, bulletin board, brochures and news letters have been employed in Parent Involvement Programme. As for the control group any involvement study has not been carried out.

“Pool Form About Mother’s Children and The Institution They Are Educated In” that is used to determine the views of mothers involving in the study concerning pre-school education and “Personal Information Form” that is used to obtain demographic features of mothers have been prepared by the researcher. “Hamel Mother’s Attitude Test” has been employed to determine mothers’ treatment towards their children. These two forms and the test are given to mothers in the experiment

group as pre-test before “Parent Involvement Programme” and as post-test after the programme has been applied. Same forms and the test have been applied for the control group as pre-test and post-test. S.P.S.S 12.0 programme is employed in the analysis of the data obtained. The relation that the comparison for the points of Hamel Mother’s Attitude Test in terms of experiment and control groups has been scrutinized with t-Test. As for the comparison between the points of pre-test and post-test for the experiment group has been examined with related t-Test. The disintegrations of frequency and percentage are used to evaluate the values found for “Poll Form About Mother’s Children and The Institution They Are Educated In”.

In the disintegrations of frequency and percentage between pre-test and post-test for the experiment group about the mothers’ views related to pre-school education in the study, positive improvements are seen in the post-test after parent involvement studies have been applied. It is found that the information of the mothers about the programme in the nursery school has increased, mothers have known their children better and they have given better information about their children.

When pre-tests and post-tests for the control group are examined, it is seen that there is no difference between pre-test and post-test. Because of this, post-test for the control group has been included in the study. In the post-test for the control group, it is seen that there has not been any information about mothers’ children and the nursery school they are educated in and this information hasn’t changed.

According to post-test results for experiment and control groups in Hamel Mother’s Attitude Test, it has been established that there is a meaningful difference in terms of authoritarian, democratic and inconsistent attitude ($p < 0.05$). As to the pre-test and post-test results for the experiment group, it has been found that there is a meaningful difference in terms of authoritarian, democratic, over-protective and inconsistent attitude.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Tez; aile katılımının tanımı, önemi, niçin gerekli olduğu, amaçları, yararları, aile katılımında kullanılan yöntemler ve anne-çocuk iletişimi ile ilişkili konulardan oluşan literatür bölümü, konu ile ilgili yapılmış araştırmalar, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, kapsam ve sınırlılıklar, yöntem, bulgular ve tartışma, sonuç ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır.

Tez konusu seçiminden itibaren, araştırmamın her aşamasında desteğini ve yardımlarını esirgemeyen, yoğun çalışma temposuna rağmen bana zaman ayıran, önerileri ile araştırmanın olgunlaşması ve tamamlanmasında emeği geçen değerli danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma verilerinin analizi ve değerlendirilmesinde yardımlarından dolayı Dr. Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU'na teşekkür ederim.

Veri toplama aşamasında, çalıştığım özel okul öncesi eğitim kurumu personeline ve 2004-2005 Eğitim Öğretim yılında özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklara ve annelerine teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca ve araştırmamın her aşamasında beni yönlendiren, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, ödenmesi imkânsız emekleriyle her zaman yanımda olan anneme ve babama sonsuz teşekkürler...

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR CETVELİ.....	ix
TABLolar CETVELİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Aile Katılımı	3
1.2. Aile Katılımının Önemi.....	6
1.3. Aile Katılımının Gerekliliği.....	9
1.4. Aile Katılımının Amaçları.....	10
1.5. Aile Katılımının Yararları.....	12
1.5.1. Çocuk Açısından Yararları.....	13
1.5.2. Aileler Açısından Yararları.....	16
1.5.3. Öğretmenler ve Okul Açısından Yararları.....	19
1.6. Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımında Kullanılan Yöntemler.....	21
Ev Ziyaretleri.....	22
Plansız Ziyaretler ve Karşılaşmalar.....	23
Telefon Görüşmeleri.....	24
Bülten Tahtaları	25
Dilek Kutusu (Öneri Kutusu).....	25

Haber Mektupları.....	26
Broşürler.....	27
Kitapçıklar.....	27
Bireysel Görüşmeler.....	28
Toplantılar.....	28
Anne Babaların Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Etkinliklere Katılması...	29
1.7. Aile Katılımını Engelleleyen Faktörler.....	31
1.8. Anne-Çocuk İletişimi.....	33
1.8.1. Anne Baba Tutumları.....	34
1.8.1.1. Demokratik Tutum.....	36
1.8.1.2. Otoriter Tutum.....	37
1.8.1.3. Serbest Tutum.....	37
1.8.1.4. Aşırı Hoşgörülü Tutum.....	38
1.8.1.5. Koruyucu Tutum.....	38
1.8.1.6. Tutarsız Tutum.....	39
1.9. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	40
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	54
2.1. Temel Problem.....	55
2.2. Alt Problemler.....	55
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	55
3.1. Varsayımlar.....	56
3.2. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	57
4. YÖNTEM.....	57
4.1. Evren ve Örneklem.....	58
4.2. Araştırma Deseni.....	59

4.3. Veri Toplama Yöntemleri.....	59
4.4. Veri Toplama Araçları.....	59
4.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	60
4.4.2. Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu.....	60
4.4.3. Hamel (Hamburger Erziehungsverhaltensliste Für Mütter) Anne Tutum Testi.....	61
4.4.3.1. Hamel Anne Tutum Testinin Puanlanması.....	62
4.4.3.2. Hamel Anne Tutum Testinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması.....	63
4.5. Aile Katılımı Programının Hazırlanıp Uygulanması.....	64
4.6. Verilerin İstatistiksel Analizi	68
5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	69
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	122
6.1. Sonuçlar.....	122
6.2. Öneriler.....	132
KAYNAKÇA.....	135
EKLER.....	150
Hamel Anne Tutum Ölçeğinin Değerlendirme Formu	
Haber Mektubu	
Broşür	
Aile Katılım Çalışmaları Uygulamasına Yönelik Resimler	

SİMGELER ve KISALTMALAR CETVELİ

Akt.: Aktaran

Çev.: Çeviren

Diğ.: Diğerleri

N: Örneklem Sayısı

P: Önemlilik Değeri

S: Standart Sapma

X: Aritmetik Ortalama

S.P.S.S.: Veri analizinde kullanılan paket program (Statistical Package for Social Sciences)

Yay. Haz.: Yayına hazırlayan

TABLOLAR CETVELİ

Tablo	Sayfa No
Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubunda Bulunan Annelerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	70
Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubunda Bulunan Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	72
Tablo 3. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Çok Hoşlandığı Köşelere İlişkin Dağılım.....	74
Tablo 4. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Sevdiği Derslere İlişkin Dağılım.....	78
Tablo 5. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğa Bir Gün İçinde Uygulanan Etkinliklere İlişkin Dağılım.....	80
Tablo 6. Annelerin Anaokulundaki Etkinlikleri Nasıl Öğrendiklerine İlişkin Dağılım.....	82
Tablo 7. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Sevdiği Etkinliklere İlişkin Dağılım.....	84
Tablo 8. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Yapmaktan En Çok Hoşlandığı Faaliyetlere İlişkin Dağılım.....	86
Tablo 9. Annelerin Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğunun Hangi Oyun Çeşidinden Hoşlandığını Bilmesine İlişkin Dağılım.....	88
Tablo 10. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Hoşlandığı Oyun Çeşitlerine İlişkin Dağılım.....	90
Tablo 11. Annelerin Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğunun Türkçedili Etkinlilerinden Hoşlandığını Bilmesine İlişkin Dağılım.....	93
Tablo 12. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Türkçedili Etkinlilerinden En Çok Hoşlandığı Bölüme İlişkin Dağılım.....	94
Tablo 13. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Günlük Programdan Haberinin Olmasına İlişkin Dağılım.....	97
Tablo 14. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Programı Kimin Hazırladığından Haberinin Olmasına İlişkin Dağılım.....	98

Tablo 15. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Programı Kimin Hazırladığını Belirtmesine İlişkin Dağılım.....	99
Tablo 16. Annelere Çocuklarının Devam Ettiği Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Program Hakkında Bilgi Verilmesine İlişkin Dağılım.....	100
Tablo 17. Annelerden Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Artık Materyal İstenmesine İlişkin Dağılım.....	102
Tablo 18. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Anneleri Bilgilendirmeye Yönelik Çalışmaların Yapılmasına İlişkin Dağılım.....	103
Tablo 19. Annelerin Grup Öğretmeninden Bilgi Alma İhtiyacının Olmasına İlişkin Dağılım.....	104
Tablo 20. Annelerin Grup Öğretmeninden Hangi konularda Bilgi Almak İsteddiğine İlişkin Dağılım.....	105
Tablo 21. Annelerin Grup Öğretmeniyle Hangi Sıklıkla Görüştüğüne İlişkin Dağılım.....	107
Tablo 22. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumunun Fiziksel Koşulları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Dağılım.....	109
Tablo 23. Annelerin Çocuklarının Gelişimi Hakkındaki Bilgisine İlişkin Dağılım.....	110
Tablo 24. Annelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Neden Gönderdiklerine İlişkin Dağılım.....	112
Tablo 25. Annelerin Programda Etkin Rol Almak İstemesine İlişkin Dağılım.....	115
Tablo 26. Hamel Anne Tutum Testinin Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Son Test Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	117
Tablo 27. Hamel Anne Tutum Testinin Deney Grubunun Ön Test-Son Test Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	119

1. GİRİŞ

Aile toplumun bütünlüğünü, sürekliliğini sağlayan uyum ve gelişme düzeyini belirleyen en önemli “en küçük toplumsal kurumdur”. Aile içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak onun özelliklerini taşır. Toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, beğenilerini inançlarını, ön yargılarını kısacası kültürünü yansıtır. Çocuklar yaşamla başa çıkma yollarını, ailede, öncelikle de anne babalarından öğrenirler. Çocuk ve gençlerin ruhsal sağlıkları, sorunları ile ailenin durum ve tutumu arasında büyük bir ilişki söz konusudur. Anne ve babanın çocukla etkileşimi, çocuğun aile içindeki konumunu belirler, aile okul öncesi dönemde çocuğun yaşamındaki en etkili sosyalleşme kurumudur.

Aile, çocuğun doğduğu andan başlayarak çok yönlü gelişiminin gerçekleştiği temel kurumdur. Tüm alanlarda gelişimin çok hızlı gerçekleştiği 0-6 yaş döneminde ailenin çocuk yetiştirme yaklaşımının ve davranışının gelişme etkisi çalışmalarda ortaya koyulmuştur. Farklı örneklem grupları üzerinde yürütülen çalışmalarda, ailenin çocuğun eğitim ve gelişimine ilişkin duyarlılık düzeyinin çeşitli alanlardaki gelişimi hızlandırdığı, okulöncesi çocukların motivasyonunu, sosyal becerilerinin gelişimini ve bir üst eğitim aşamasına hazırlık sürecini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (Gürşimşek ve diğ., 2002:262).

Anne-baba-çocuk ilişkilerinin, çocuğun yetişme ve kişilik kazanmasında etkisi çok büyüktür. Çocuklar; insanlar arası ilişkileri, toplumun değer yargılarını, öz güveni, yaşamla ilgili anlayışları, büyük ölçüde aile içinde, ailenin bireyleri ile sürekli bir biçimde etkileşimde bulunarak öğrenirler. Bu ilişkiler olumluysa çocuklar sağlıklı bir gelişme gösterir ve okumaya, öğrenmeye arzu gösteren, çalışmaktan zevk alan, insanları seven, onlarla iyi ilişkiler kurabilen bireyler olurlar (Kaplan, 2002:12).

Okulöncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olamamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklarda kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi, programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülmesi ile mümkündür.

Okul aile işbirliğinin yapılması, öğretmenleri ailede yapılanlar hakkında, ana babaları ise okulda yapılanlar hakkında bilgilendirerek birbirlerini tanıma fırsatı yaratmaktadır. Öğretmen ve anne babalar belirledikleri amaçlara ve beklentilere ulaşmak için birlikte hareket etmenin gerekliliğine inanmalıdır. Ailelerin okulda verilen eğitime katılmaları ev ve okul arasında devamlılığı sağlayacağından programın başarılı olmasında etkili olacaktır (Aral ve diğ., 2002:170).

Eğitim faaliyetlerinin okul ve çocuğun kişiliğinin şekillendiği ilk yer olan aile ile birlikte yürütülmesi, ulaşılmak istenen hedefe bizleri en kısa yoldan varmamızı sağlayacaktır. Çocuk eğitimi konusunda sürekli bilgi edinen, onlarla iletişim kuran, sorunlarını öğretmenle diyalog kurarak gideren aileler, çocuğu hayata hazırlamada daha başarılı olmaktadır. Çocukların okul içindeki problemlerinde, olumsuz davranış ve duygularında, ailenin etkin bir rol alarak, bunun sebeplerine inmesi ve çözüm önerilerinde bulunması, öğretmenlere büyük katkı sağlar. Okul ve aile arasındaki sevgi bağlarını kuvvetlendirir (Kaplan, 2002:24).

Aile çocuğun informal eğitiminin gerçekleştirildiği, okullar ise formal eğitimin verildiği kurumlardır. Toplumsal amaçlara ulaşmada bu iki eğitim sürecinin birbiri ile bütünleşmesi ve tutarlılık göstermesi büyük önem taşımaktadır (Kaya, 2002:32).

Üstünoğlu'na göre; çocuğun kalıtsal olarak getirdiği özelliklerin gelişme düzeyi ve bu özelliklerin nasıl biçimleneceği ve onun gelecek yaşamını nasıl etkileyeceği pek çok değişkene bağlıdır. Bu değişkenlerden kimileri: ailenin sosyo –

ekonomik ve sosyo – kültürel niteliği, çocuklarına sağladığı uyaranlar, aile bireylerinin birbirleri ve çocukları ile olan ilişkileri, çocuk yetiştirme tutumları, sözel iletişim biçimleri, nasıl bir model oldukları, sağlık, beslenme, gelişim ve eğitim konularındaki bilgileridir (Üstünoğlu, 1991:80).

Tüm bu nedenlerle çocukların bilinçli bir ortamda gelişmeleri ve eğitilmeleri büyük önem taşımaktadır. Çocuğun gelişiminde ve eğitiminde bu denli etkileri olan aile üyelerinin, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri, bir program dâhilinde eğitilmeleri ya da en azından çocukları ile ilgili eğitim yaşantılarına katılarak etkileşimde bulunmaları sağlanmalıdır (Üstünoğlu, 1991:80).

1.1. Aile Katılımı

Aile katılımı, anne babaya konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, anne baba ve profesyoneller arasında bilgi alışverişi, anne babanın bir gruba katılması, uygun anne – baba – çocuk ilişkilerinin geliştirilmesi ve anne babaya toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmak gibi pek çok değişik biçimde tanımlanmıştır. Bunların yanı sıra anne baba katılımı, güçlendirme kavramından söz edilmeden, tamamlanmış sayılmaktadır. Bu ise onların durumunun kontrolünü ellerinde tuttukları duygusuna sahip olmaları anlamına gelmektedir (Bekman,1998:1).

Morrison'a (1988) göre; aile katılımı, ailelerin kendileri, çocukları ve erken çocukluk programına yarar sağlayacak doğrultuda yeteneklerini ortaya koyma süreci ya da aileleri destekleme, onlara eğitim verme ve eğitme katılımlarını sağlamada sistematik bir yaklaşımdır. Aynı zamanda çocukların toplam deneyimini, ev ve merkez arasında artan sürekli iletişim yoluyla arttırmaya yarayan ders programlarını

ailelerin katılım ve katkılarıyla zenginleştirme görevini üstlenen, bilgi paylaşma ve ilişki kurma işlemidir (Akt. Zembat ve diğ., 2001:39).

Okullar, bir çocuğun gelişimindeki bütün gereksinimlerini karşılamada tek başına bir adres olamaz. Ailelerin katılımı ve desteklenmesi esastır. Çocukların eğitiminde okul ve aile arasındaki güçlü bir ortaklık için gereken, karşılıklı anlayıştır (Comer ve Haynes, 2005:1).

Okul öncesi eğitimde aile katılımı çocukların gelişimi açısından temel bir faktördür. Çocuklarının eğitiminde aktif rol almayan aileler, çocuklarının geleceğini tehlikeye atarlar. Birçok aile çocuklarının eğitime katılmak için yeterli kişisel ve çevresel kaynaklara sahip değildir. Bu anlamda bir aile en küçük bir katılıma sahip olma kararı verdiği zaman, okul buna saygı duymalıdır (Seligman, 2000:303).

Bu anlayış erken çocukluk eğitim programlarının çocuk merkezli olmaktan ziyade aile merkezli ya da ekolojik bir özellik taşıması anlayışını da beraberinde getirmiştir. Bu anlayışla getirilen aile destek programları, aileye sunulan çok yönlü hizmetler yoluyla ailenin, çocuklarının eğitim ve gelişim gereksinimlerini karşılama açısından güçlendirilmesini, aileye çocuğun ev ortamında kazanabileceği deneyimler konusunda bilgi verilmesini ve çocukların gelişimlerinin hızlandırılmasını hedeflemektedir. Erken çocukluk eğitim programlarına aile katılımının sağlanması tüm eğitim kademelerine kıyasla bu nedenle özellikle okulöncesi eğitim aşamasında çok daha kritik değer taşımaktadır (Eryorulmaz, 1993:90 – 91).

Okulöncesi eğitimde ebeveyn katılımı çocuğun gelişiminde ebeveyn ilgisinin işareti olarak görülebilir (Osborn ve Milbank, 1987:173).

Coleman ve Churchill (1997)'e göre aile katılımı şu unsurları içerir; çocuklarının gelişimiyle ilgili aileleri bilgilendirme; çocuklarını etkileyebilecek

bireyler olduklarını gösterme, ailelere duygusal destek sağlama; aileleri, çocuklarına yol göstermeleri ve eğitmeleri konusunda bilgilendirme; çocuk hakkındaki bilgilerin aile – öğretmen arasında paylaşımı; aktivitelerin değerlendirilmesi ve programın planlanması konusundaki ortaklık ve ortaklaşa bir hizmet oluşturma; anne babalara toplumsal hizmetlerden yararlanmaları için yardımcı olmalıdır (Coleman ve Churchill, 1997:144).

Galen (1991) ise aile katılım programlarının şu noktaları içermesi gerektiği üzerinde durmuştur:

1. Çocuğun yaşamında önemli bir etkiye sahip ve eğitiminde önemli bir ortak olan anne babalara destekleyici bir çevre sunma,
2. Çocuklarının gelişimi açısından özsaygı kavramı önemlidir ve okulla anne babanın pozitif etkileşimini artırmaktadır. Bu nedenle anne babaların özsaygı kavramını tanımasını sağlama,
3. Anne babaları, çocukları ve erken çocukluk programının tamamı hakkında karar verme sürecine katma,
4. Anne babalara sınıflarda gönüllü olarak gözlem yapmaları için çeşitli yollar ve fırsatlar sağlama,
5. Çocukların yararlanabilmesi için öğretmenler ve anne babalar arasındaki düşünce ve bilgi alışverişini ilerletme (Galen, 1991:20).

Sonuç olarak aile katılımının anlamı üzerinde ortak bir tanım bulmak oldukça zor görünmektedir. Ancak tanımlardaki ortak nokta, aile ve okul arasındaki ilişki ve ailenin çocuğun eğitiminde daha etkin rol almasının sağlanması gerektiği şeklinde birleşmektedir.

1.2. Aile Katılımının Önemi

Erken çocukluk dönemi çocuğun kişilik, bilişsel, sosyal, duygusal ve dil gelişimi alanlarındaki birçok becerilerin kazanılmaya başlanıldığı bir dönemdir (Ömeroğlu ve diğ., 2003:440).

Aile katılımı özellikle okul öncesi çocukları için çok önemlidir. Birçok nedenden dolayı ailelerin katılımı çocuğun gelişiminde başlıca unsurdur. Birincisi, bir çocuğun hayatındaki ilk üç yıl gelişim açısından oldukça kritiktir. İlk yıllarda aileler temel eğitimci rolünü oynarlar ve çocuklarının gelişimini desteklemek için gereken ilgi ve özeni gösterirler. İkincisi, aileler çocuklarını okul öncesi eğitime geçiş için hazırlarlar. Bu eğitimin verimi, çocuğun sosyalleşme özellikleri ve öğrenmeye isteklilik gibi, belirli becerileri edinmesi ile bağlantılıdır. Bu beceriler, sadece resmi eğitimde değil ayrıca ev çevresinde de gelişir. Üçüncü olarak, ailelerin bir çocuğun eğitimine, evin dışında katılımı da önemlidir. Aileler ve okul öncesi sistem arasındaki karşılıklı iletişim, çocuk tarafından alınan ilk çocukluk eğitiminin kalitesini artırır (Sandberg, 2005:1).

Çocuk eğitiminin öneminin artmasıyla birlikte evde de nitelikli bir eğitim verilmesi gerektiğinin bilincine varılmıştır. Çocuğun öğrenmesinin büyük miktarının yaşamının ilk yıllarında olduğunu kanıtlayan pek çok araştırma vardır. Aileyi okul öncesi eğitim programının bir parçası haline getirmek, çocukların gelişimi açısından üzerinde durulan önemli bir konu haline gelmiştir (Seçkin ve Koç, 1997:5).

İlk yıllarda çocuklar yürümeyi, konuşmayı, düşünmeyi öğrenirler ve kişilik özellikleri gelişir. Ayrıca bu dönemlerde işitsel, görsel ve gelişimsel gecikmelerin erken fark edilmesi gerekmektedir. Eğer okulöncesi yaşlarda aileye bilgi ve destek verilirse çocuklar için daha sağlıklı ve olumlu bir ev çevresi sağlanabilir (Akt. Seçkin ve Koç, 1997:5).

Yıldıran (1983), çocuk gelişiminde 0 – 6 yaş dönemi oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü çocuk bu yaş döneminde çok hızlı bir gelişim seyri arz eder. Çocuk ilk eğitimini ailede alır ve onun ilk öğretmenleri ebeveynleridir. Çocuğun yaşamının ilk yıllarında çevresinin etkisiyle geliştirdiği davranış repertuarıyla benzerliği oranında öğrenme kolaylaşır veya zorlaşır. Görüldüğü gibi ebeveynin öğrettikleri ve yakın çevreden alınan bilgiler, çocuğun yaşamını önemli ölçüde etkiler. Bununla birlikte çocuk için gerekli olan en etkili eğitim ebeveyn ve öğretmenin birlikte çalışmalarıyla gerçekleşir. Dolayısıyla okulöncesi eğitim programına ebeveyn katılımını sağlamak çocukların gelişimi açısından önemle üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Bu görüş geleneksel okulöncesi programlarındaki yaklaşımlardan farklıdır. Geleneksel yaklaşımlarda aile çocuğu kuruma getirir, bırakır ve acil durumlar dışında okulda çocuğuyla etkileşimde bulunması desteklenmez. Okulda öğretmen çocukla ilgilenen onu yöneten, gözleyen tek kişidir. Bu koşullar altında çocuk istenen davranışı kazanamadığında öğretmen aileyi, aile öğretmeni suçlayabilir. Ancak bu tür bir tutum tüm bunların merkezinde yer alan çocuğu etkileyerek davranışlarında yansıtabilir (Yıldıran, 1983:82).

Amerika Birleşik Devletleri'nde, okul öncesi programlar uzun süreli bir incelemeyle değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler, çocuk ve ebeveyni (çoğunlukla anneyi) bir ünite olarak ele alan programların, yalnız çocuğu ele alan programlardan daha etkili olduğunu göstermiştir. Ebeveyn ve çocuğu birlikte ele alan okulöncesi eğitim programları, yalnız çocuğu ele alan programlardan daha etkili olduğunu göstermiştir. Ebeveyn ve çocuğu birlikte ele alan okul öncesi eğitim programlarının değerlendirilmesinden şu sonuçlar elde edilmiştir: Bu programlarda eğitim görmüş çocuklarda, zekâ gelişimi ve bilişsel gelişim alanlarında ilköğretim yıllarına kadar devam eden ilerlemeler görülmüştür. Ayrıca bu çocukların ebeveynleri çocuklarına daha esnek tutumlar geliştirmiş ve bu programlara katılan çocukların kardeşlerinin zeka puanlarında da artışlar kaydedilmiştir (Yıldıran, 1983:82 – 83).

Batı ülkelerinde aile katılımı konusunda yönetmelikler çıkartılmış, desteklenmesi için çalışmalar yapılmıştır. Çünkü aile katılımının çocuk ve ailenin eğitimine çok olumlu katkıları olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda, anne babaların okula katkıları artmış, okulun gereksinimleri daha kolay karşılanmış, öğretmenler öğrencilerini daha iyi tanımış, çocuklar bu katılım sayesinde daha başarılı, sahip çıkan ve çıkılan bireyler olmuşlardır. Yine bu katılımı öğretmen ve anne babalar arasındaki köprüler daha rahat kurulmuş, birbirlerine karşı gösterdikleri suçlamalar azalmış, destekler çoğalmıştır (Öktem, 1994:95).

Okul ve aileler karşılıklı olarak zorlukları en aza indirmek için hem evde hem de okulda çocuk yetiştirme uygulamaları hakkında bilgi alışverişinde bulunmalıdırlar. Çocuklar, anaokulundaki programa başlar başlamaz anne – baba ile bilgilerini paylaşırlarsa, aile katılımı sayesinde, okulda sağlanan uygun eğitim ortamının evde de sönmeye uğramadan devamı sağlanmış olur. Anne ve babanın çocuk eğitimi konusunda karşılaştıkları zorluklara ve onların kaygılarına birlikte çözüm ararlar. Uzun vadede bakıldığında çocuk eğitiminin sorumluluğunu daha yoğun olarak anne – baba taşımaktadır. Onların daha okul öncesi dönemden başlayarak eğitim programına aktif olarak katılımı, çocuğun çeşitli öğrenmeleri üzerinde de çok olumlu ve kalıcı etkiler yaratmaktadır (Kuşin, 1991:74).

Özellikle aile ve çocuğa yönelik bilinçli uygulamalar, istenilen amaçlara ulaşmada önemlidir. Türkiye’de çocuğun bütünsel gelişimi için aileye destek sağlanması kaçınılmazdır. Bu tür bir destek programı, çocuğun okulöncesi eğitim kurumundaki eğitimiyle bir arada uygulandığında ise söz konusu kapsamlı eğitimin daha kalıcı etkileri olduğu görülebilir.

Aileyi ve çocuğun yakın sosyal çevresini birlikte ele alan kapsamlı programlar, sadece anne baba eğitiminden ya da çocuğun ev ortamından soyutlanması yoluyla yapılan çalışmalardan daha başarılı görülmektedir. Diğer yandan, kısa süreli programlar, uzun dönemli ve kapsamlı programlar kadar etkili

olmamış, kısa sürede elde edilen etkilerin zamanla kaybolduğu görülmüştür. Erken destek programlarının bazılarının başarısızlığı, çocuğu doğal çevresinden soyutlamalarından kaynaklanmaktadır. Pek çok araştırma, çocuğun yakın sosyal çevresinin desteklenmesinin önemini vurgulamaktadır. Sosyal çevresi desteklenmemiş bir çocuk okul öncesi eğitim programından yararlansa bile, program bittiği zaman kendi başına kalmakta, çevresi değişmemiş olduğundan programdan edindiği becerileri sürdürmektedir. Bu noktada, çocuğun daha iyi gelişmesi ve eğitimi için uygulanan okul öncesi eğitim programlarının kapsamlı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Yani bu tür uygulamalar, hem çocuğun bütünsel gelişimini amaçlamalı, hem de ailenin desteklenmesi yoluyla çocuğun yakın çevresini ve ailesini de uygulamaya katmalıdır (Ersoy, 2003:116).

1.3. Aile Katılımının Gerekliliği

Erken çocukluk eğitimiyle ilgili programların başarılı olması aile katılım ve desteğinin alınması ve çocukların ailelerinden teşvik ve destek almayı sürdürmesiyle mümkündür. Birçok aile çocuklarının eğitiminde kendilerinin ne kadar önemli olduğunun farkında değildir. Eğitimciler ise okulların sıradan veya mükemmel olması arasındaki farkı, ailelerin belirlediğine inanmaktadırlar (Wolfendale, 1992).

Aile katılımı gereklidir ve birçok biçimde olabilir. Çocukları etkileyecek kararları almak ve amaçları belirlemek amacıyla yönetim kurulunda yer alma, sınıfta gözlem yapma, çocuklarla birlikte kitap okuma, şarkı söyleme gibi bir etkinlik planlama ve uygulama, gezilerde öğretmene yardımcı olma ve katılması zor olan ailelerin katılımını sağlama vb. Görüldüğü gibi aileler sadece okulda ve program etkinliklerinde değil sınıfta da yer almaktadırlar. Ancak öğretmenlerin, çocukların ve ailelerin gereksinimlerini ve çeşitliliğini göz önünde bulundurarak ailelerin çocuklarını destekleyecek ve katılımlarını sağlayacak çok fazla çeşitte strateji geliştirmeleri gerekmektedir (Ersoy, 2003:117). Bu nedenle öğretmenler, çocukların

kurum dışındaki yaşantılarını öğrenmek için kurumun dışına çıkmalı, anne babalar da çocuklarının kurum içindeki yaşamlarını öğrenmek için kurumun içine girmelidirler. Okul öncesi eğitimcileri, eğitimi sadece kendilerine ait ve kurumu da bunun gerçekleştiği tek yer olarak görmemeli, çocukların anne babalardan edindikleri öğrenme deneyimlerini geliştirmeye çalışmalıdırlar (Bekman, 1990:21-22).

Çocuğun gelişiminin çocukla ona sağlanan ortamın sürekli bir etkileşimin sonucu olduğu açıktır. Onun için çocuğun gelişimini aile çevresinden soyutlamak imkânsızdır. Çocuğun yakın çevresi çocuğun gelişiminde ve bakımında önemli bir rol oynar. Çocuğa sağlanan yakın çevrenin etkin olabilmesi aile üyelerinin tutum ve davranışlarına bağlıdır. Görülüyor ki çocuğun gelişiminde çocuğun dışında birçok etmen rol oynamaktadır. Durum bu iken çocuğun gelişiminde etkin olan okul ve aile gibi iki farklı kurumun işbirliği kaçınılmazdır. Bu işbirliği çocuğun okulöncesi programından kazandıklarının devamlılığını sağlayacak en önemli etkendir (Eryorulmaz, 1993:90 – 91).

Ailenin okul etkinliklerine katılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmalar göstermiştir ki, okul aile işbirliği bütün tür ve düzeylerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarısının artırılmasında temel anahtarlardan biridir. Henderson'e göre, okul aile işbirliği öğrenci başarısının artması, katılım, güdüleme, kendine güven ve davranışların gelişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocukların okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı temel bir araçtır (Canpolat, 2001:25).

1.4. Aile Katılımının Amaçları

Çeşitli kaynaklarda aile katılımının amaçları şu şekilde açıklanmıştır:

Mağden'e (1993) göre; aile katılımı anlayışının temel felsefesi aile yaşamını güçlendirmek yoluyla çocuğun gelişmesine katkıda bulunmaktır. Anne – babaya eğitim vererek ailenin okulöncesi eğitime destek olabilmesini sağlayarak, çocukların en iyi şekilde büyüme ve gelişmelerine yardımcı olmak ve daha sonraki dönemlerdeki okul başarısını olumsuz yönde etkileyebilecek etkenleri azaltmak önemli amaçları arasındadır (Mağden, 1993:173).

Aile katılımının en önemli amacı çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde ailenin desteklenmesidir. Bu çerçevede hedef;

- Çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunmak
- Çocuğun tüm gelişimine katkıda bulunmak
- Çocuğun ve ailenin gereksinimlerinin kurumdaki program tarafından sağlandığına emin olmak
- Çocukta görülen olumlu değişikliklerin devamlı olmasını sağlamak
- Ailenin kendi çocuğunun yaşamında ne kadar önemli rolü olduğunu pekiştirmek
- Problemleri önlemek ve alternatif disiplin yöntemleri sunmak
- Aileye çocuğun ev ortamında öğrenebilecekleri deneyimler hakkında bilgi vermektir (Eryorulmaz, 1993:91).

Coleman ve Churchill (1997)'e göre; aile katılım felsefesinin amaçları çeşitli konuları içermektedir. Bunlar:

KONU	AMAÇLARI
Güçlendirme	Çocuğun eğitimi hakkında okulla yapılan görüşmelerde aktif katılımı gereksinim duyulan destek ve bilgiyi ailelere sağlamak
Anne Babalık	Çocukları yetiştirme ve onlara rehberlik etmede anne ve babaları desteklemek
Aile Dayanma Gücü	Aile yaşantısının stresleri ile başa çıkma gibi konularda; başa çıkma mekanizmaları ve dayanma güçlerini geliştirmesi ve tanınması konusunda ailelere yardım etme
Çocuk ve Kardeşler	Okul çağındaki çocukları ve onların kardeşlerini okula hazırlama
Toplumsal Kaynaklar	Toplumsal yardım sağlayan kuruluşları tanıma ve kullanması için gerekli bilgi, destek ve becerileri aileye sağlama
Eğitimsel Model	Çocuğu için evde öğrenme fırsatlarını desteklemeyi sağlama ve eğitimsel amaçları tanımaya aileyi katma
Aile – Öğretmen İlişkileri	Öğretmenler ve çocukların aileleri arasındaki ilişkilerin kalitesini artırma (Coleman ve Churchill, 1997:145).

1.5. Aile Katılımının Yararları

Eğitim sürecinin tüm aşamalarında, ailenin eğitim uygulamalarına katılımı öğrencilerin, eğitimcilerin ve ailelerin gelişimine sayısız katkılarda bulunmaktadır. Öğretmen ve ailenin, çocukların olumlu yönde gelişimini sağlamak ve kendilerini

geliştirmek açısından işbirliğine dayalı bir etkileşim içinde olmaları gerekmektedir (Gürşimşek, 2002:30).

Çocukların akademik ve sosyal başarısı için okul, aile ve toplumla işbirliğinin yararları son yıllarda yapılan araştırmalarla gösterilmiştir. İşbirlikçi katılımlar dikkatli bir şekilde planlandığında, amaçlanan sonuçlarla güvenilir ve kapsamlı bir işbirliği yapıldığında bu yararları ulaşılabilir (Davies, 2000:19).

Önceden bahsedildiği gibi; çocuğun içinde bulunduğu ortamın çocukla sürekli bir etkileşim içinde olması gelişiminde de etkili olmaktadır. Bu da çocuğun en yakın çevresi olan ailenin çocuğun gelişiminde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Ancak aile tek başına bir sistem değildir. Bronfenbrenner (1879) ekolojik modelinde bahsettiği gibi aile iç içe geçmiş bir çok sistemde okuldur. Okulda diğer bir sistemle, toplumla ilişki halindedir. Çocuğun gelişimin de birçok sistem etkili olmaktadır. Bu durumda, okul ve ailenin işbirliği çocuğun çok yönlü ve sağlıklı gelişimi için çok önemlidir. Bu katılım ve işbirliği sayesinde öğretmen ile veli çocuğun gelişimini birlikte takip eder ve destekler, öğrenilenler pekiştirilir, sorumluluklar paylaşılır (Sucuka ve Kımnet, 2003:452).

Aile katılımı, öğretmenin aileyi ve çocuğu yakından tanınmasına yardım ettiğı gibi, ailenin de okulu daha iyi tanınmasına yardımcı olur. Aile katılımının çocuk, aile, öğretmen ve kurum açısından önemi şöyle açıklanabilir:

1.5.1. Çocuk Açısından Yararları

Osborn ve Milbank (1987)'e göre; aile katılımının etkisi, çocuğun kelime hazinesi ve bilgisinde özellikle görülür. Çoğu okul öncesi eğitim kurumunda dil

gelişimi vurgulanmıştır ve bu şekilde aile katılımıyla, özellikle annenin çocuğun kelime gelişimini teşvik etmesi sağlanır. Bu şekilde çocuk ve anne arasında artan sohbetler aracılığıyla bilinçli olarak ya da kendiliğinden anne çocuğa kavramları ve yeni kelimeleri öğretir (Osborn ve Milbank, 1987:173 - 199).

Davies (2000), okul öncesi eğitim kurumlarında, okul aile ve toplum işbirliği sağlandığında çocukların okul ve hayattaki başarı şansları artmaktadır. İyi ve dikkatli planlanmış katılımın çocukların hem ileride akademik hem de sosyal başarılarını artırdığını gösteren birçok araştırma vardır. Aynı zamanda çocuğun evde anne babasıyla yapmış olduğu etkinlikler çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimini ve başarısını arttırmaktadır. Okula ailenin katılımı sağlandığında çocuklar sadece evde değil okulda da daha iyisini yapmaya çalışmaktadırlar (Davies, 2000:19 - 20).

Ebeveyni programa dâhil edilen çocuk, anne babasının eğitimine önem ve değer verdiğini daha küçük yaşlarda görme fırsatını elde eder. Böylece okula bırakılıp unutulmadığı gerçeğini yaşar (İşmen ve Yıldız, 1996:31).

Epstein'e (1991) göre aile katılımı; öğrencilerin okula yönelik daha olumlu tutum geliştirmelerini sağlamakta, genel akademik başarı ve görev ağırlıklı çalışmaların kalitesini yükseltmekte, evde çalışmaya ayrılan süreyi arttırmakta ve öğrencinin ev – okul yaşantıları arasında daha az çelişki yaşamasına yol açmaktadır (Akt. Gürşimşek, 2002:31).

Eryorulmaz (1993), aile katılımının çocuğun gelişimi ve okul başarısı üstündeki olumlu etkilerini yansıttığını belirtmiştir (Eryorulmaz, 1993:93).

Aile katılımının çocuk açısından, aile ortamı ve okul ortamının ortak noktada birleşmesiyle daha kendine güvenli, uyumlu ve mutlu olma, etkinliklere kolay katılım, günlük yaşantısında kullanabileceği kalıcı davranışlar edinme, davranışların

kalıcı ve iyi öğrenilmesinde başarılı olması açısından büyük yararlar sağlar (Oktay, 2003:161). Aile katılımı ile çocukların zeka düzeylerinin kısa dönemde arttığı, ilerleyen yıllarda okullarında daha iyi ders dinledikleri ve daha normal davranış sergiledikleri gözlenmiştir (Powell, 1998:65). Bunun yanı sıra, çocukların benlik saygısı öğrenmeye güdüleme ve dil becerileri de gelişmekte ve çocukların sınıf ortamında kendilerini daha güvenli ve desteklenmiş hissetmelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte, aile katılımının, çocukların dil gelişimi ve bilişsel gelişimleri ile ilgili ölçümlerde çok daha iyi performans sergilemelerini sağladığı görülmektedir (Sucuka ve Kimmert, 2003:453; Ersoy, 2003:120).

J.Bennett ve diğ. (1999)'ne göre, çocuğun ailesi ile arasındaki duygusal bağ, çocuğun eğitiminde güçlü etkilere sahiptir. Sevildiğini hisseden okul öncesi çağındaki çocuklar daha bir kendinden emin olurlar. Bu güven onlara yeni bir dünyayı keşfetmede büyük kolaylıklar sağlar. Güçlü bir sevgi bağı onların yeni şeylere karşı öğrenme isteğini artırır. Öğretmenler okul öncesi çağında, çocukların en çok aileleriyle olmak istediklerini unutmamalı ve eğitimde aileden yararlanmaları gerektiğini göz ardı etmemelidirler (J.Bennett ve diğ.,1999:688).

Okul ve ev arasında kurulan olumlu bağlar ve ailelerin çocuklarının eğitiminde yer alması, çocukların başarı seviyesini artırmaktadır. Çocuğun okuldaki deneyimlerinin anne babalara bildirilmesi, anne babaların evde neler yaptıklarının öğretmen tarafından bilinmesi ve karşılıklı olarak bu deneyimlerin desteklenip pekiştirilmesi sonucunda çocuk tutarlı ve sürekli bir ortamda olmaktan dolayı kendini güvende hissetmekte ve bu durum başarısını artırmaktadır. Bunun yanı sıra sınıfta artan yetişkin sayısı ile birlikte çocuklara daha etkili bir öğrenme ortamı sunulması, çocukların başarısını artıran bir diğer faktördür (Powell, 1998:60-67; Wolfendale, 1992:77).

1.5.2. Aileler Açısından Yararları

Aileler, çocuğun eğitimine katılmak için davet edildiklerinde okul hakkındaki tutumları iyileşir. Aile katılımı aktiviteleri, bireyler ve öğrenciler olarak çocuklarını destekleme ve ebeveyn yetenekleri hakkında kendilerini daha yeterli hissetmelerine yardımcı olur. Aileler çocukları hakkında öğretmene yardımcı bilgiler sunar ve eğitim konularıyla ilgili farklı içgörü ve bakış açısı sağlar. Okul saatleri dışında çocuklarının öğrenmesini destekler (Epstein ve Sanders, 1998: 340 – 341).

Anne ve babalar bu programlar içinde daha aktif rol almaya başladıkça, öğretmen ile aile birbirine daha fazla güven duymaya başlamıştır. Ayrıca ailenin yeteneklerini öğretmenin değerlendirmesi aile ve öğretmen arasında da yeni bir ilişkinin doğmasına neden olmaktadır. Bu tür programlar ile hem ailenin görevlerini yerine getirmesini hem de sorumluluğun paylaşılmasını sağlamak mümkündür. Ayrıca aileler, çocukluk döneminin ilk 6 yılında yaşananların, çocuk için çok büyük bir önem taşıdığını ve çocukların bu yaşadıklarının okulda ne kadar iyi olacağını, nasıl arkadaşlıklar kuracağını, büyükleriyle arasında kullandığı iletişim yollarını ve hatta üretken bir insan olup olmayacağını bile kavrayabilmektedirler (Brand, 1996:79; Knitzer ve Page, 1996:52; Powell, 1998:62).

Öğretmenle iletişim içinde bulunan anne babalar çocukların her alandaki gelişmelerine katkıda bulunarak bilgilerini geliştirmekte ve bu sayede kendilerine olan güvenleri artmaktadır. Anne babaların çocuklarının gereksinimlerini daha iyi karşılamak ve bilgilerini daha etkili kullanmanın verdiği güvenle, çocukları ile olan iletişimlerinden aldıkları zevk artmaktadır. Ayrıca okul öncesi eğitim kurumlarında aile, çocukların ilk eğitimcisi olarak desteklenmekte ve çocuğun eğitim sürecinde bir ortak olarak görülmektedir. Programın her aşamasında ailenin katılımı her çocuğun ilerlemesi ve kurumun başarısı için gerekli bir unsur olarak düşünülmektedir. Ailenin ve öğretmenin bir arada çalışması, fikir ve bilgi alışverişini sağlamaktadır. Ayrıca

okulda verilen eğitimin evde desteklenmesi ve pekiştirilmesiyle eğitim kalıcı nitelik kazanır (Seçkin ve Koç, 1997:6).

Hollingsworth ve Hoover (1999), çocukları doğrudan ve dolaylı yollardan eğittikleri için, anne babayı çocuğun evdeki öğretmenleri olarak ele almakta ve okulda öğretmen tarafından kazandırılacak olumlu bir davranışın evde anne baba tarafından kolaylıkla bozulabileceğini belirtmektedirler. Bu nedenle de günümüzün eğitimcisi ve öğretmenleri öğrencilerin evdeki öğretmenleri olarak velilerin önemini anlamış durumdadırlar (Akt., Çelenk, 2003:29).

Yapılan araştırmalarda çocuğun gelişim ve eğitiminde belirleyici etkileri olan anne ve babaların çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerektiği üzerinde durulduğu gözlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda anne ve babalar da aldıkları bilgiler doğrultusunda çocuklarının gelişim özellikleri hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür (Ersoy ve Şahin, 1999:60; 1999:104).

Anne baba eğitimde sorumluluğu paylaştığında sorunlara karşı daha duyarlı olacak ve daha sağlıklı bir yaklaşım gösterecektir. Jones ve Lock anne baba ile eğitimsel sorumlulukları paylaşmayı dört evrede ele almaktadırlar. Birinci evre, başlangıç evresidir. Bu evrede anne baba ile öğretmen birbirlerine ısınmaya, birbirlerini anlamaya çalışırlar. İkinci aşama bilgilenme aşamasıdır. Bu evrede anne baba ne olduğunu ve kendilerinden ne istendiğini, ne yapabileceklerini öğrenmek isterler. Üçüncü evre birlikte kestirimde bulunma evresidir. Bu evrede de hem öğretmen hem de anne baba ne yapılırsa nereye ulaşılacağı ile ilgili görüş alışverişinde bulunurlar. Her iki tarafta ne yapacağını ve bunun sonucunda ne olacağını belirler. Son evre ise sorumluluğu paylaşma evresidir. Bu evrede hem anne baba hem de öğretmen nelerden sorumlu olduklarını bilirler (Karip, 2002:231).

Oktay (2003), ailelerin kendi ilgi, yetenek, becerilerini fark etmeleri, ailenin çocuğu ve okul ile sağlıklı bir iletişim kurmaları, çocuğun ev ortamında öğrenebileceği deneyimler hakkında bilgi sahibi olma, kendilerini programın önemli bir parçası olduklarını inanmalarını sağlama, kendilerini kurumla bir bütün olarak görmelerine yardımcı olması açısından büyük yararlar sağlar (Oktay ve diğ., 2003:161).

Aileler; öğretmenlere yardımcı olabilecek özel bilgi ve yeteneklere sahip olabilirler. Onların katkılarına saygı göstermek ve değer vermek çok önemlidir. Ayrıca iletişim ve katılımın planlı bir şekilde önemle ele alınması hem velilerin hem de öğretmenlerin çocuğun gelişimine ilişkin isteklerini gerçekleştirmede fırsat yaratırlar. Böylece anne babanın kuruma ve öğretmene olan güveni artar. Anne baba çocuğuyla birlikte faaliyetlere katılmayı eğlenceli bulabilir ve çocuğunun öğrenme ihtiyaçlarını bilerek kendinden emin olur (Ensari ve diğ., 1999:180; Zembat ve diğ., 1999:153).

Çalışan anne babanın katılımı ise işinden dolayı çocuğuyla yeterince ilgilenememesinden doğan stresini ve suçluluk duygusunu azaltır. Programda ki diğer ailelerle iletişim anne babalara destek sağlar, onları cesaretlendirir. Ailelerin, katılımdaki kendine güven ve kararlılıkları, onları, iyi planlanmış aile eğitim programı ve aile destek programlarına katılımlarını da artırır (Davies, 2000:20; İşmen ve Yıldız, 1996:31).

Robinson ve Choper (1979), tarafından yapılan bir araştırma bu tür programlara katılan ailelerin çocuklarına yönelik olumlu davranışlarının ve çocuklarının gelişimleri ile ilgili tatminlerinin arttığını göstermiştir. Yine aynı yıl yapılan bir başka araştırmada da bu tür programlara katılan ailelerin etkili öğrenme yöntemlerini çok daha fazla kullandıkları saptanmıştır. Bu tür programların, ailelerin yalnızca çocuklarına yönelik tutumlarını değil, kendileri ile ilgili görüşlerini de değiştirdiği 1978 yılında Fuller tarafından yapılan bir araştırmada gösterilmiştir. Bu

araştırma da ailelerin eğitim programlarına dâhil olmalarının kendileri ile ilgili güvenlerini ve yaşamlarını kontrol edebilecekleri ile ilgili duygularını artırdığı da saptanmıştır (Akt.,Sucuka ve Kımmet, 2003:453).

Önceden de belirtildiği gibi okul ve evdeki öğrenme arasında köprü kurularak anne babalara çocuklarını anlama ve kavrama konusunda yeni fırsatlar verilmiş olmaktadır. Öğretmenlerin anne babaları dinlemesi, ailelerin çocuklarıyla ilgili bilgileri karşılıklı paylaşımları, çocuklarının bakımı, gelişimi ve eğitimi ile ilgili öneriler almaları ve aile olarak rollerine teşvik edilmeleri sonucunda aileler, desteklendiklerine inanmaktadırlar (Wolfendale, 1992:74; Sanders ve Epstein, 1998:341).

1.5.3. Öğretmenler ve Okul Açısından Yararları

Okul toplumun parçası, hatta ürünüdür. Toplumu, özellikle aileyi okulun içine katmadan çocuk eğitiminde de gelişme yeterince sağlanamaz. Okulun gelişmesi, öğrencilerin performanslarının daha yüksek olması aile, öğretmen, öğrenci ve yöneticiler dörtlüsünün el ele vermeleri ve birlikte çabalarıyla mümkündür (Canpolat, 2001:28).

Eğitim konusunda öğretmenlerle veliler aynı görüşü savunmalıdırlar. Okulda öğretmenin söylediğini ve öğrenciden beklediği davranışları ailenin de bilmesi ve istemesi gerekmektedir. Kazandırılmak istenen alışkanlıklar okulda öğretmen, evde ailesi tarafından çocuğa verildiği zaman hem etkili olacak hem de çocuktan istenilen davranışları, çocuk daha kolay kazanacaktır (Kazak, 1998:22).

Okulların, ailelerin hedef ve ilgileri kadar, öğrencilerin özel yetenekleri hakkında ailelerden önemli bilgiyi almaya ihtiyaçları vardır. Bununla birlikte okulların aileler ve toplumun, eğitime bakış açısı ve öğrencilerin bireysel ilgi ve farklılıklarını anlamaya da ihtiyaçları vardır. Daha verimli eğitim için iletişim kanallarını açık tutan okullar ve öğretmenler; toplum, öğrenci ve ailelerin sonucu olabilir (Epstein ve Sanders, 1998:341). Bunun yanında çoğu ülke eğitim sürecinde, anne babaların eğitime tamamen katılmaları politikasını kabul etmektedir. Çünkü ebeveyn katılımı, daha yüksek öğrenci başarısıyla birleştirilmiştir (Kelley Laine, 1998:342). Okulların veya öğretmenlerin, çocukların çok yönlü öğrenme ve gelişimini kolaylaştırmak, okul ve ev arasındaki öğrenmenin devamlılığı çocukların öğrenmesinde çok önemlidir. Bu yüzden okulun aile katılımına ihtiyacı vardır (Jyotsna, 2003).

Eryorulmaz (1993), aile katılımının öğretmenleri de olumlu etkilediği ve aile katılımına daha ilgili baktıklarını belirtmiştir. Aile katılımını gerçekleştiren okul öncesi programlarının daha etkili ve kalıcı olduğu önemli bir bulgudur. Bronfenbrenner çocuğun birinci sınıfta okumayı öğrenmesinin okul ile ev arasında bağ kurulup kurulmaması ile ilişkili olduğunu ortaya koyarken yine başka bir araştırma etkin okul özelliklerine sahip okullarda aile katılımının var olduğu bulgusunu ortaya koymaktadır (Eryorulmaz, 1993:93).

Çocuğun eğitimine ailenin katıldığı durumlarda öğretmenler çocuklar hakkında ayrıntılı bilgi alabilirler, böylece öğrencilerin ilgilerini, olumlu olumsuz etkenleri, ev ortamındaki değişimleri, bireysel farklılıklarını kavrayabilirler. Böylelikle ebeveynler öğretmenlere ve okula daha olumlu yaklaşmakta ve okulun – öğretmenin amaçlarını daha iyi anlamakta ve karşılıklı güven ortamını sağlamaktadır. Bununla birlikte öğretmen problemleri önceden bilmekte ve nasıl çalışması gerektiğini tahmin edebilmektedir (Davies, 2000:20; İşmen ve Yıldız, 1996:31; Oktay, 2003:161).

Uzmanlar eğitimde ailenin rolünün pasif, alıcı ya da tüketiciden aktif katılımcıya değişmesi gerektiğini iddia ederler. Başka bir ifadeyle okullar, ailenin uzmanlığı, deneyimleri, görüşleri ve bakış açıları üzerine çizilen politika ve uygulamalarla ailenin aktif katılımını kolaylaştırabilirler. Okullar, çocukların ev ve çevrelerini genişletecek geniş destek sistemlerini planlamalı ve tamamlamalıdır (Jyotsna, 2003).

Aile katılımı sonucunda, eğitimcilerin, ebeveynlerin yanlarında bulunmasından dolayı morallerinin artması ve iki taraf arasında gelişime yönelik olumlu iletişim sağlanması yoluyla, çatışmaların azalmasından söz edilebilir. Bu çalışmalar ile öğretmenler ve okullar gereksinimleri konusunda bilgili anne babalara sahip olmakta böylece anne babalar sınıfa ve okula her türlü desteği kolayca verebilmektedirler (Gürşimşek, 2002:31; Sanders ve Epstein, 1998:341).

1.6. Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımında Kullanılan

Yöntemler

Başarılı bir aile katılımını sağlayabilmek için ilk adım aile ve okulun ilk olarak iletişimde bulunduğu yani çocuğun okula ilk başladığı dönemde atılmalıdır. Okullar yeni bir grup çocuğu tanıştırmak için farklı yöntemler geliştirmişlerdir. Bazı okullar bir defada birkaç yeni çocuğu kabul etmektedirler. Bu durum da öğretmenin her çocukla iletişim kurması için gerekli zamanı vermektedir. Bunun sonucunda ailenin sınıfta çocuğuyla birlikte kalabilmesi için yer almasına olanak tanır. Kurulan ilk ilişkiler çocuğun okula kolay ve zevkli bir şekilde alışmasını sağlar. Aileler kendilerini okulda rahat hissederler. Okulun politikası, felsefesi ve amaçlarını tanıtmak için ortam rahatlıkla kurulur. Öğretmenin ve ailenin çocuk hakkında bilgi alış verişinde bulunmalarına olanak sağlar. İlk günlerde toplantılar düzenlenerek

ailelerin çocuklarının okula başlamaları hakkındaki görüşleri ve duyguları paylaşılabilir (Hildebrand,1981:448).

Ailenin ve öğretmenin bir arada çalışması, fikir ve bilgi alışverişini sağlamaktadır. Ayrıca okulda verilen eğitimin evde desteklenmesi ve pekiştirilmesiyle eğitim kalıcı bir nitelik taşır. Aileler şu yollarla okul öncesi eğitime katılabilirler: programın yapısı ve uygulanması hakkında karar vermeye katılma, sınıfa gözlemci veya gönüllü olarak katılma, ailelerin kurumda personelle işbirliği içinde çalışması, diğer ailelere ev ziyareti yaparak program içinde yer alma, ailelerin çocuğun gelişimi ve eğitimi konularında bilgi sahibi olma, özel konserlere ve gösterilere katılma (Powell, 1995:88-91).

Okul öncesi eğitimde aile katılımı çeşitli şekillerde olmaktadır. Bunlara ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

Ev Ziyaretleri:

Anne babanın değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocukla ilgili beklentilerini öğrenmek, aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden birisi ev ziyaretleridir (Ömeroğlu ve diğ., 2003:443).

Ev ziyaretleri sırasında öğretmen, çocuk ve ailesi hakkında daha çok şey öğrenir, çocuğun okula başlamadan önceki ve sonraki durumu arasında karşılaştırmalar yapabilir. Bununla birlikte bu ziyaretler, aileleri kendi yerleriyle bağdaştırmaya ve çocuğun gereksinimleri hakkında çok değerli bilgiler kazanmaya olanak sağlamaktadır. Öğretmen ve aileler arasında yakın bağlar kurulmakta, çocuğun kendine olan güvenini ve öğretmenle aileler arasındaki iletişimi arttırmaktadır. Ev ziyaretlerinde başarılı olabilmek için öğretmenler, farklı ev

ortamlarını ve ailelerin çeşitliliğini kabul edebilmelidirler (Seçkin ve Koç, 1997:7; Ersoy, 2003:221).

Ev ziyaretinin temel hedefi anne babanın çocuk gelişimini anlamasına yardım etmek ve ebeveynlerin yeteneklerini geliştirmektir. Ev ziyareti etkili olduğunda, ebeveynler çocuklarını tamamen yeni bir açıdan görmeye ve çocukları ile yeni yollarla iletişim kurmaya başlarlar (Klass, 1996).

Ev ziyaretlerini ayarlarken öğretmenlerin ailelerden izin alması gerekmektedir. Öğretmen, çocuk hakkında daha fazla bilgi edinmek, onunla daha fazla zaman geçirme şansına sahip olmak, aileyle görüşmek ve onlara kendisini tanımaları açısından fırsat vermek amacıyla kendilerini ziyaret edeceğini aileye bildirmelidir. Ev ziyaretleri gereğinden fazla uzun sürmemelidir. Ev ziyareti sırasında öğretmen sakin olmalı, iletişim için ortak zemin bulmalı, ebeveyni rahatlatmalıdır. Öğretmen devamlı aktif bir dinleyici olmalı, yargılayıcı değil yeri ve zamanında takdir edici olmalıdır. Ayrıca öğretmen ziyaretin başında amacın ev değil, çocuk hakkında bilgi almak olduğunu açıklamalıdır. Öğretmen ev ziyaretleri sırasında çocuk gelişimi konusunda bilgi vermenin yanında aileye çocuğuyla birlikte evde neler yapabileceği hakkında da bilgiler vermelidir. Bu yolla ebeveynler veli toplantısında çocuğu ile ilgili aktaramadıklarını da rahatlıkla anlatabilecektir. Öğretmen de çocuğun aileyle iletişimini gözlemleyerek, pek çok fikir edinebilir. (Ersoy, 2003:221; Ömeroğlu ve diğ., 2003:443; Klass, 1996; Arabacı, 2003:15).

Plansız Ziyaretler ve Karşılaşmalar:

Aile ve öğretmen arasında plansız ziyaretler gerçekleştirilebilir. Anne babalar eğer çocuğu kendileri getirip götürüyorlarsa konuşma fırsatı sağlanmış olur. Yolda, markette ya da sosyal olaylarda karşılaşılabilir. Önemli konular ayaküstü konuşulmamalı, uygun zaman için randevulaşmalıdır (Hildebrand 1981:452).

Telefon Görüşmeleri:

Ebeveynlerle yüz yüze görüşülmediği zaman kısa aralıklarla telefon görüşmeleri yapılarak ebeveyne okuldaki etkinlikler hakkında bilgi verilebilir. Telefon görüşmeleri acil durumlarda sadece problemleri iletmek amacıyla değil, çocukların ve ailelerin gereksinimi olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla kullanıldığında daha etkili olmaktadır (Ömeroğlu, 2003:443; İşmen ve Yıldız, 1996:32).

Öğretmenler telefon görüşmeleri yolu ile sık sık iletişim kurabilirler. Ebeveynler öğretmenden telefon almaktan özellikle olumlu yorumlar duymaktan çok mutlu olurlar. Bu telefonlar iletişim sürecinin devam etmesi açısından önemlidir. Ancak öğretmen kesinlikle telefonda problemleri tartışmamalıdır. Sorunları telefonda tartışmak bu sürecin devamlılığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle sorunlar bireysel görüşmelerde dile getirilip, aile ile birlikte çözülmelidir. Eğer ebeveynler bu rutin telefon aramalarına alıştırlarsa öğretmenin sesini duyduklarında telaşa kapılmayacaklardır. Ayrıca çocuğun yaptığı yaratıcı davranışlarda ebeveynlere çocuklarının başarı hikayesini anlatmak için telefon edilmesi, pozitif bir ortam yaratabilir ve iletişim kanallarının açık kalmasına yardımcı olur (Arabacı, 2003:16).

Telefon görüşmelerinde geri planda var olan sesler, öğretmenin görüşmeyi bitirmesi için açık işaretlerdir. Bu nedenle konuşmanın başlangıcında anne babaların bulunduğu yer ve ortama kulak misafiri olmak gerekmektedir. Hiçbir anne baba görüşmenin herkesin içinde yapıldığı gibi bir fikre sahip olmamalıdır. Çok doğal bir ortam yaratılmalı ve paylaşılan bilgi gizli kalmalıdır. Bununla beraber geri planda sürekli seslerin bulunduğu bir ortamda telefon görüşmesi yapmak oldukça zordur. Bu nedenle, görüşme için eğer okuldan aranıyorsa çalışma odasının telefonu kullanılabilir. Evden yapılan görüşmelerde ise radyo, televizyon kapatılabilir (McLoughlin, 1987:124).

Bülten Tahtaları:

Bülten tahtası, anne babalar için, eğitim programlarını, okul ve sınıfla ilgili haberleri, öğretmen ve çocuklar için mesajları, duyuruları, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili bilgileri, gazetelerden alınmış bölümleri, çocukların yaptıkları etkinlikleri, ilginç olayları ve güncel bilgileri üzerinde barındıran bir kaynaktır (Ersoy, 2003:203).

Bülten tahtası, anne babaların yeterince yararlanabilmesi için girip çıkarken rahatlıkla görebilecekleri bir yere asılmalıdır. Ailelerin giriş çıkışta yararlanabilmesi amacı ile çok kısa sürede okunabilecek ya da incelenebilecek nitelikte hazırlanmalı ve bilgiler resim, fotoğraf gibi görsel uyarıcılarla birlikte desteklenmelidir (Bergman, 1990:12-13; Can Yaşar, 2001:370-371).

Bundy (1991), dönem başında yapılan ihtiyaç belirleme çalışması sonucunda ailelerin en çok bilgilenmek istedikleri konulardan toplantılar için ayrılan konuları desteklemek amaçlı ya da onların dışındaki diğer konulara da değinmek amacı ile her ay çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili olan konulardan biri için bülten tahtası hazırlanabilir. Ancak konular arasında geçiş yapılırken kısa bir süre tahtanın boş bırakılması uygun olmaktadır. Devamlı üzerinde bir şeylerin asılı olması nedeni ile yeni konu ailelerin dikkatini çekemeyebilir ve konunun değiştiğinin farkına varamayabilirler. Anne babalar tarafından sıklıkla takip edilebilmesi için, bülten tahtasının, yeni, gündemde, ailenin gereksinimi olan konularda ve onları teşvik edici bir görünüm ve konumda olması gerekmektedir (Bundy, 1991).

Dilek Kutusu (Öneri Kutusu):

Dilek kutusu, anne babaları düşüncelerini iletmeye davet etmektedir. Bu nedenle ailelerin istek ve arzularını, eleştirileri ve önerilerini yazarak bırakabilecekleri

bir kutu hazırlanmalıdır. Ailelerin ilgisi bu kutuya çekilmeli ve buraya bırakılan yazılar incelenerek, eleştiri ve öneriler dikkate alınmalıdır. Zaman zaman toplantılarda ya da haber mektuplarında bu konu ile ilgili yapılan çalışmalara dikkat çekilmeli ve sonuçlar, ailelere bildirilerek kutunun amacına ulaşması sağlanmalıdır (Aksoy ve Turla, 2001:380; Ersoy, 2003:206).

Haber Mektupları:

Okuldaki olaylar ya da projeler hakkında ebeveynlere bilgi iletmek için uygun bir yoldur. Ancak mektuplar ebeveynlerin anlayabileceği bir dille yazılmalıdır (Tizard, 1993).

Çocukları etkileyen günlük olayları paylaşmak için geliştirilen yazılı ve sözlü iletişim sistemi kaliteli bir kurum için zorunludur (Eryorulmaz, 1993:92).

Haber mektupları sayesinde olaylardan haberdar edilen aile, kurumun kendisine değer verdiğini ve saygı duyduğunu düşünür (Koç, 1996:48). Okulöncesi eğitim kurumlarında evlere günlük, haftalık veya on beş günlük arayla düzenli olarak haber mektupları gönderilebilir. Çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranışı gibi ve sadece aileleri okuldaki programlar hakkında haberdar eden bir link olarak kalmamalı, evde çocukla yapılabilecek etkinlikler sınıf içi haberleri içerebileceği gibi çocuk yetiştirmeyle ilgili makaleleri de içermelidir (Wolfendale,1992:72). Ayrıca, makale, broşür, düzenlenecek olan inceleme gezilerinin tarihleri ve planlarını gösteren takvim, okulda yapılacak proje çalışmaları için ebeveynin evde kullanmadığı artık malzeme listesi gibi bilgileri de içerebilir (Temel, 2001:347; Ömeroğlu ve diğ., 2003:444). Öğretmen haber mektuplarını bir adet hazırladıktan sonra, sahip olduğu aile sayısı kadar çoğaltıp, evlere yollamalıdır.

Broşürler:

Tehlikeli durumlar, beslenme, iletişim, çocuk kitapları, davranış problemleri, okulöncesi eğitim hakkında bilgi vb. konularda hazırlanabilir. Broşürde önemli olan kısa, basit, anlaşılır ve uygulanabilir ifadelerin bulunması ve konularla ilgili, resimlere de yer verilebilmesidir. Gerektiğinde aşı hastalık gibi durumlarla ilgili hazır broşürler de kullanılabilir. Bütün ailelere broşürün verilmesine dikkat edilmelidir (Aral ve diğ., 2002:171).

Kitapçıklar:

Anne babaların, çocuk ve eğitimle ilgili yeni bilgileri ve gelişmeleri izleyebilmeleri, kendi çocuklarının yaptığı çalışmalardan haberdar olmalarını sağlamak amacıyla evlere kitapçıklar hazırlanarak gönderilebilir. Bu kitapçıklar, anne babaların günlük yaşamlarında kullanabileceği ve ev ortamında çocuğun eğitimine katkıda bulunabileceği şekilde pratik bilgiler içermelidir (Ömeroğlu ve diğ., 2003:444).

Bu kitapçıklar öğretmen tarafından hazırlanabileceği gibi çocuklarla birlikte de hazırlanabilir. Öğretmen çocukların anlattığı hikâyeyi yazmalı ve çocukların hikâyeyi resimlemelerine izin verilmelidir. Kitapçıkların konusu; yemek kitapları, anaokulundaki çocukların adres kitapları ve telefon numaralarının olduğu kitapçıklar, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili kitapçıklar olabilir. Bu kitapçıklar hazırlanırken sade ve anlaşılır bir dil ile yazmaya dikkat edilmelidir. Önemli ayrıntıların resimler ile desteklenmesi kitabı eğlenceli hale getirilebilir (Temel, 2001:346; Ersoy, 2003:130; Arabacı, 2003: 17).

Bireysel Görüşmeler:

Çocuk okula devam ederken çocuğun sorunlarını çözümlmek üzere yapılan ya da anne babaya çocuğun okuldaki durumu, gelişimi ve eğitimi hakkında bilgi vermeyi amaçlayan görüşmelerdir. Bununla birlikte bireysel görüşmelerin amacı, programın aile üzerindeki etkisini öğrenmek ve aileyi daha iyi anlamak, çocuk hakkında daha çok şey öğrenmek ve aileyi programı desteklemesi için teşvik etmektir.

Bireysel görüşmeler düzenleyerek anne baba ve çocuğun problemlerini tartışmak ve çözümlmek mümkün olabilir. Anne ve babalar grupla yapılan toplantılarda çocuklarıyla ilgili problemi rahatça paylaşamayabilirler. Bireysel görüşmelerde karşılıklı etkileşime girilebildiği için sorunun kaynağına inilebilir ve çözüm yolları üretilebilir. Bireysel görüşmelere çocukların olumlu davranışları ve özellikleri söylenerek başlanmalıdır. Gereksiz sohbetlere yer verilmeden asıl konu tartışılmalıdır. Bu görüşmeler yöneticinin ya da öğretmenin gerekli gördüğü durumlarda veya anne babaların isteği üzerine önceden kararlaştırılarak yapılır. (Seçkin ve Koç, 1997:9-10; Ömeroğlu ve diğ., 2003:442).

Toplantılar:

Anne babaların düzenli katılımıyla yapılan toplantılar bilgi elde etmek için fırsat sağlar. Bu toplantılarda, öğretmen ve çocukla ilgili bilgiler elde eder. Çünkü anne ve babalar çocuklarla daha çok birlikte olma avantajına sahiptirler.

Bu toplantılar eğitim yılı başında ve sonunda olmak üzere senede en az iki kez yapılmalı ve belirli bir gündem izlenmelidir. Bu toplantılarda okulun genel eğitim politikası, işleyişi, eğitim programları, amacı ve çocuklara kazandırılmak istenen hedefler aktarılmalıdır. Toplantılarda çocuklar hakkında ayrıntılı sorular

yöneltirerek, onların alışkanlıkları, yorgun oldukları veya mutlu oldukları durumlarda nasıl davrandıkları, ev ortamında ne tür rutin etkinliklere katıldıkları, yapmaktan hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyler, sevdikleri ve sevmedikleri yemekler gibi çocukların seçimleri hakkında notlar tutulabilir ve bu notlardaki bilgiler ailelerle birlikte paylaşılabilir. Bunun yanı sıra ailelerin genel istekleri ve okulun ailelerden beklentileri tartışılmalıdır. Yüz yüze konuşma yazılı bir rapordan ve telefonda daha iyidir. Eğer aileler için de uygunsa toplantı tercih edilir. Okul dönemi boyunca ek görüşmeler, toplantılar düzenlenebilir. Anne baba ve öğretmen çocukta gözlemlenen değişiklikleri birbirlerine aktarmalıdır. Bilgi alış verişi sırasında öğretmen ve anne baba çocuğun gelişimini destekleme hakkında planlamalar yapmalıdırlar. Dönem sonundaki veli toplantılarında genel olarak çocuklardaki gelişmeler, ulaşılabilen ulaşılamayan hedefler, yapılan çalışmalardan örnekler vb. konulardan bahsedilmelidir. Gelecek dönem için planlananlardan bahsedilmeli, ailelerden gelecek istek ve öneriler alınmalıdır. Ayrıca çocukların yaz boyu yapabilecekleri çalışmalar hakkında öneriler verilmelidir.

Farklı, geniş hedefleri olan çoğu programda kullanılan aile grup toplantısına, aile katılımında özel olarak güvenilmektedir. Aile toplantılarında bazen bilişsel konular üzerinde durulmalı, bazılarında ise ailesel ihtiyaçların ifadesi, çocukları motive etme, ev yönetimi ve yetenekleri ve öğretici oyuncak yapımını öğretme gibi konulara da girilebilir (Honig, 1979:1).

Anne Babaların Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Etkinliklere Katılması:

Anne babaların bu etkinliklere katılımının birçok şekli vardır. Bazı programlarda anne baba günlük etkinliklerde öğretmenin yardımcısı gibi görev yapmakta bazı programlarda ise sadece belirlenmiş zamanlarda özel bir etkinlik için yardım etmeye çağrılmaktadır. Bu yüzden anne babaların sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılarak sınıf ortamında çocuklarını gözlemlemeleri, program hakkında bilgi edinmeleri açısından önemlidir. Anne babalar sınıf içindeki ve sınıf dışındaki

etkinliklere eğitici, rehber veya lider olarak katılabilirler (Temel, 2001: 351; Ömeroğlu ve diğ., 2003: 442).

Aileler okullarda dil oyunlarına, okuma ve yazmaya hazırlık aktivitelerine katılabilirler ya da katılmalıdırlar. Belli zamanlarda aileler okula gelerek sınıfta çocuklara hikâye okuyabilirler (Sak, 2005:31).

Katılım, öğretmene çocuklarla fazla ilgilenme ve bireysel yardım sağlama konusunda fırsat sağlamaktadır. Ailelere ise sınıfta neler olduğu konusunda gözlem yapma imkânı vermektedir. Böylece öğretmenle ve okulla olan iletişimleri artacaktır.

Çocuklar farklı yetişkinlerle birlikte oldukça, çocukların başkalarını anlama ve onlarla ilişki kurma becerileri gelişecektir.

Anne ve babaların sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerine şunlar örnek verilebilir; sınıfta ya da evde kullanılacak program materyallerini geliştirmek, hikâye anlatmak, şarkı oyun gibi etkinliklerde öğretmen rolünü üstlenmek, kahvaltı veya yemekte çocuklara rehberlik etmek, model olmak, yıpranan kitapları çocuklarla birlikte onarmak, bitki yetiştirmeye yardım etmek, kendi mesleği ile ilgili sınıfta veya çalıştığı kuruma gezi düzenleyerek mesleği hakkında çocuklara bilgi vermek olarak sıralanabilir.

Ayrıca anne babaların bu işe hazırlanması önemlidir, neyi yapıp neyi yapmayacaklarını bilmelidir. Bunun için öğretmenin anne baba ile işbirliği yapması gerekmektedir (Temel, 2001:351-354; Ömeroğlu ve diğ., 2003:442; Ersoy, 2003:209, Arabacı, 2003:20).

Epstein (1998), ebeveynlerin çocuklarının eğitime katılabileceği yolları belirlemek için bir sınıflama sistemi geliştirmiştir. Bu sisteme göre, aile katılım davranışlarını altı ayrı etki kategorisine ayırmıştır. Bunlar yakın ev etkilerinden uzak toplumsal etkilere dek uzanır. İki kategori eve dayalı etkileri içerir. Bunlardan birincisinde ebeveynlerin çocukların gıda, barınma, güvenlik gibi en temel ihtiyaçlarını giderdiği belli yollar tanımlanır. İkinci kategoride, ebeveynlerin çocukları için olumlu bir öğrenme ortamı yaratmada yapabileceği somut olaylar ele alınır. Daha doğrudan okula dayalı iki kategoride aile ile okulun çocukla ilgili konularda ilişki kurmasının önemi vurgulanır. Burada, okul personeliyle dinamik iletişim ve okul etkinliklerine aktif katılım yer alır. Son iki kategori daha uzak okul ve toplum çağında desteklemedir. Bunlarda anne babaların okul yönetimi ve çocuğu etkileyen politik konularla ilgili karar verme süreçlerine katılım yer alır (Epstein, 1998:340).

1.7. Aile Katılımını Engelleyen Faktörler

Aileler ve eğitimciler arasındaki işbirliği, bu taraflar arasındaki uzmanlık ve geleneksel uzaklık konusuna dayanır. Aileler ile öğretmenler arasındaki değer, tutum ve beklenti farklılıklarının farkına varılmazsa, bu durum ailenin okul öncesi eğitimcileri ile uyumlu çalışma ilişkileri yaratma çabasını etkileyebilir. Bazı durumlarda başa çıkma mekanizması olarak aile ya da öğretmen işbirliğinden uzak durabilir, kendi ortamlarına yönelik tehdit olduğunu düşünebilirler. Ailelerle diyaloga girerken eğitimciler bu konuya karşı bilinçsiz ya da duyarsız olabilirler (Arabacı, 2003:22).

Yapılan araştırmalar sonucunda ailelerin eğitime katılımını engelleyen birçok faktörün bulunduğu görülmüştür. Bu faktörlerden bazıları şu başlıklar altında toplanabilir:

Öğretmen Açısından:

- Aile katılımı etkinliklerini planlamanın çok zaman aldığına inanmaları ve bu konuda isteksiz olmaları
- Aileleri programa katılımları için nasıl teşvik edeceklerini bilmemeleri
- Katılım programını nasıl yürüteceklerini bilmemeleri
- Ailelerin kendi sınırlılıklarını aşacağını ve bunun karışıklığa yol açacağını düşünmeleri
- İş stresi

Yönetici Açısından:

- Ailelerin, aile – okul işbirliğine karşı ilgisizliği
- Ailelere ayıracak zamanın olmaması
- İşlerin yoğun olması ve çok fazla dikkat gerektiren bir durum olması
- Ekonomik koşulların buna imkân vermediğini düşünmeleri
- Ailelerle iletişim kurmada problemlerin ortaya çıkması

Aileler Açısından:

- Yöneticilerin olumsuz tutumları
- Etkinliklere katılabilmeleri için yeterli zamanlarının olmaması
- Ailelerin ekonomik sorunları
- Okul personeli ile yeterli bir iletişim ortamı oluşturamaması
- Diğer çocuklara bakma ihtiyacı olarak sıralanabilir.

Ayrıca kültürel uygulamalar, dini inançlar ailenin içinde yaşadığı toplum, çocuğa ilişkin sorumluklar gibi faktörler nedeniyle ailelerin yaşam tarzları farklılaşmaktadır. Diğer faktörler ise anne ve babanın çalışıyor olması, özürlü olunması, işsizlik ve gelir düzeyleridir. Ayrıca tek ebeveynli aileler, genç anne babalar, toruna bakan büyük anne ve büyük babalar, üvey aileler de vardır. Ailenin

yapısı ise yaşam tarzının, okul etkinliklerinde yer alma yeteneğini ve rahatlığını etkilediği bilinmektedir. Aile katılımını engelleyen faktörler incelendiğinde, öğretmen, yönetici ve ailelerin aile katılım kavramını tam bilmedikleri, birilerinin işi kendi üzerlerine bırakacağı korkusu, paylaşımın mümkün olmayacağına inanmalarının olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırmalar, alt sosyo – ekonomik düzeyden gelen ebeveynlerin daha az katılımı bulunduklarını göstermiştir. Görüşme sırasında ebeveynlerin kendilerinden maddi katkı bekleneneği korkusu ile okula gelmedikleri öğrenilmiştir. Bu durum açıklandığı, beklentiler ve katkılar tartışıldığı zaman en çok katılım gösteren ve yararlanan grubun alt sosyo – ekonomik düzeyden gelen ebeveynler ve çocukları olduğu görülmektedir. Her iki tarafın da görevlerinin sınıflarını, ne yapacaklarını bilmeleri halinde önemli sorunların ortaya çıkmadığı bilinmektedir (Zembat ve Haktanır, 2005:114; Arabacı, 2003:22).

Bu bölümde annelerin çocuk ile iletişimi ve çocuklarına karşı tutumları açıklanacaktır.

1.8. Anne-Çocuk İletişimi

Dünyaya geldiği andan itibaren bebek için en önemli kimse annesidir. Annenin bebek için önemli bir varlık olmasının nedeni sadece bakım değildir. Kuşkusuz dünyaya geldiği andan başlayarak, annenin bebekle ilgilenme biçimi, bedenin sıcaklığı, ses tonu, kucaklama biçimi, kısaca anne ile bebek arasında kurulan beden temasını da içeren iletişim biçimi, bebeğin fiziksel gereksinimleri kadar önemlidir. Anne ile bebek arasında kurulan sevgi bağı çocuğun sağlıklı büyümesi, zihinsel açıdan becerilerinin gelişmesi bakımından da oldukça önemlidir.

Yapılan araştırmalar, annenin çocuğuna karşı gösterdiği sevgi, sevecenlik ve ilginin, çocuğun gereksinimlerine karşı duyarlı olmasının çocuğa zaman ayırmasının, destek olmasının ve çocuğa onun yanında olduğunu hissettirmesinin, çocukta kendine güven, kendini kabul, özsaygı gibi olumlu kişilik boyutlarının geliştiğini göstermektedir. Anne ya da anne yerinde olan bir yetişkinle sürekli, teke tek ve nitelikli anne-ocuk ilişkisi, sağlam bir benlik gelişimi için de son derece önem taşımaktadır. Anneyle bebek arasındaki sıcaklık, yani sevgi ve şefkat gösterisi, bebeğin kendini güvende hissetmesini sağlayan, en önemli faktördür (Güngör, 2001:323; Baldık, 2005:111).

Anne, her şeyden önce çocuğunun bağımsız bir varlık olduğunu kabul ederek, ona baskı yapmadan, sevgi ve şefkat duygularını aşılsa, güzel duygularını çevresine dağıtan, hayata bağlı, kendi ile barışık, mutlu çocuklar yetiştirmiş olacaktır. Başarılı bir anne ocuk ilişkisinde, anne, çocuğuyla arkadaşlık eden, sabırlı, hoşgörülü, yerli yerinde uyarılar yapabilen, hataları caydırıcı güzel bir iletişimle ortadan kaldırmaya çalışan bir anlayış ve uygulama içinde olmalıdır (Elmacıoğlu, 1998:68).

1.8.1. Anne Baba Tutumları

Tutum; yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu nesne ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici veya dinamik bir etkiye sahip ruhsal ve sinirsel yönden hazır olma durumudur. Bir insanın herhangi bir olaya veya bireylere karşı geliştirdiği tutumlar, onun kişiliği doğrultusunda şekillenmektedir. Bireyler anne baba olduklarında da ocuk yetiştirmeye ilişkin belirgin tutum geliştirmektedirler (zyrek, 2004:2).

Anne-baba-çocuk üçgenindeki iletişimi belirleyen en önemli öge, anne babanın çocuk yetiştirme biçimini belirleyen tutumlardır. Anne babanın birey olarak kişilik özellikleriyle karışmış biçimde aile biriminin yapısı, ailenin çocuk yetiştirme yaklaşımını kısmen belirler. Anne-baba, bazen çocuğa çok şey vererek ona gerekli desteği sağlayamaz ve uygunsuz tepki örüntülerinin gelişimine neden olurlar. Anne babalar bu tutumları çocuğun gelişme yıllarında da oldukça değişmez bir biçimde sürdürürler (Güngör, 2001:327).

Çocuğun ruhsal ve sosyal gelişimi anne baba tutumları ile ilişkilidir. Eğitimciler, uzun yıllardır, çocukların gelecekte uyumlu ve başarılı olabilmeleri için en sağlıklı eğitim yollarının geliştirilmesi çabası içindedirler. Kişilik gelişimi insan yaşamı boyunca devam eder. Bununla birlikte kişiliğin gelişmesi ve yapılanmasında, temelin çocukluk döneminde atıldığı da bilinmektedir. Sosyal uyum üzerine yapılan çalışmalar, ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli olduğunu göstermiştir. Anne babanın ve ailenin diğer bireylerinin çocukla olan etkileşimi, çocuğun aile içindeki yerini belirlemektedir. Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takınılan tavır, ilk yaşantıların örülmesinde büyük önem taşımaktadır. Ailede anne veya babanın çocuklara karşı tutumu ilk günden itibaren çocuk üzerinde derin ve kalıcı izler bırakır. Okul öncesi dönemde çocuk, sosyal birey olmayı öğrenirken aynı zamanda özdeşim kuracağı bir modele gereksinim duyar. Kişilik oluşumu için gerekli olan özdeşim, büyük olasılıkla aile içinden yakın bir üye ile gerçekleşmektedir. Bu özdeşim genellikle anne baba olmaktadır fakat ağabey, abla, teyze vb. gibi aile içinden bir erişkin de özdeşim nesnesi olabilir. Bu üyelerin bozuk bir kişilik yapısına sahip olması halinde, olumsuz davranış örneğinin çocuğa yansıma olanağı artmaktadır (Baldık, 2005:70).

Çocuğun kendi kendini yöneten, yüksek benlik algısına sahip, doyumlu bir birey olarak gelişmesi, büyük ölçüde ona sağlanan fırsatlara ve anne babanın tutumuna bağlıdır. Anne babaların çocuk eğitiminde izledikleri farklı yaklaşım ve tutumlardan söz etmek olasıdır.

Anne baba tutumları; 1. Demokratik Tutum, 2. Otoriter Tutum, 3. Serbest Tutum, 4. Aşırı Hoşgörülü Tutum, 5. Koruyucu Tutum ve 6. Tutarsız Tutum olarak ele alınabilir.

1.8.1.1. Demokratik Tutum

Demokratik tutumda, aileler bağımsızlığa teşvik eder fakat aynı zamanda talep ve sınırlamalar koyarak çocuğun davranışlarını kontrol eder. Ailenin tutumu sevgi ve bağımsızlık temelleri üzerine oturmuştur. Anne babalar çocuğa söz hakkı tanır, kararlarına saygı duyar, onunla işbirliği yapar, çocuklarını destekler ve bu çocukların daha bağımsız, dışa dönük, yaratıcı oldukları gözlenir. Aileler çocuğun yaşı ne olursa olsun, onun ayrı bir kişilik olduğunun bilincindedir. Çocuğuna doğruları öğretirken, otoritesini sevgi ile ortaya koyar. Ailenin çocuğuyla ilişkisi sıcaktır. Kurallar vardır ama aileler kuralların nedenlerini anlamları ile çocuğuna açıklar. Kişiler bunların bilincindedir. Demokratik aileler çocuklarının zaman zaman karşıt fikirler ile kendilerine eleştirilerde bulunmasını sabırla dinleyerek onlara esnek davranırlar. Çocuğa gösterilen sevgi onu bağımlı kılmayan, ölçülü ve kişiliğin dengeli gelişmesine fırsat verici bir yaklaşımdır. Demokratik tutum, içinde yetişen çocuklar kabul edilip cesaretlendirildikleri, özerk yetiştirildikleri, esnek kurallar içinde oldukları içindir ki; daha çok kendilerine güvenirler, kendini kontrol etme ve sosyal açıdan yeterlidirler, daha iyi okul performansı gösterirler ve yüksek düzeyde kendilerine saygıları vardır. Bu tutum içinde yetişen çocuklarda genellikle sosyal yeterlilik, beceri, yardımseverlik, arkadaş canlısı, diğer insanların gereksinmelerine duyarlı, özgüven ve sosyal sorumluluk görülmektedir (Arı ve diğ.,1995:24; Öğretir, 1999:24; Kaya, 2002:29; Özyürek, 2004:4).

1.8.1.2. Otoriter Tutum

Otoriter tutumda anne babalar çocuklarıyla tartışmayan, anlaşılmayan, onların isteklerini hiçbir şekilde kabul etmeyen, katı, sert ve cezalandırıcı olan, anne babalardır. Çocuk sürekli bir denetim altındadır. Anne baba, çocuktan kurallara sıkı sıkıya uymasını bekler, çocuklarına değişmez standartlar koyarlar ve çocuklarını bu standartlara göre biçimlendirmek, denetlemek ve değerlendirmek isterler. Anne baba ile çocuk arasındaki sözel iletişime önem verilmez, çocuğun özerk bir kişilik geliştirmesi, bireyselleşmesi desteklenmez. Bu tutumu benimseyen anne ve babalar çocuklarından yaşının üzerinde olgunluk bekler, çocukluk özelliklerini yaşamasına izin vermezler. Eğitimde ceza ön plandadır ve çocuğun yaşantısında birçok sınırlamalar getirmektedir. Aileler kontrol ve güce sahiptir ve fazla sıcakkanlı değildirler. Anne baba katı bir disiplin uygular ve çocuk her kurala uymak zorundadır. Bu aileler evde emirler yağdırır ve bu emirlere harfiyen uyulmasını isterler. Bu tutumla yetişen çocuklar başkaları ile başarısız sosyal ilişkiler kuran, içe kapanık, kuşkucu, karamsar, korkak, huysuz, rekabetten uzak, daha az bağımsız ve hassas olabilirler (Arı ve diğ., 1995:24; Elmacıoğlu, 1998:78; Öğretir, 1999:22; Kaya, 2002:26; Özyürek, 2004:5).

1.8.1.3. Serbest Tutum

Serbest tutumda çocuğu sayısız haklar tanınmıştır. Anne baba çocuğun isteklerine hiçbir denetim ve sınırlama getirmeksizin daima izin verir. Bu tutum otoriter tutumun tam karşıtıdır. Çocuğun davranışlarına sınır çekilmez, çocuk da kurallara uymaz ve kurallara yalan, yanlış gözü ile bakar. Çocuk anne babadan çekineceğı yerde, anne baba çocuktan çekinir. Bu tutumun çocuk merkezi olduğı görülür. Bu tutumla yetişen çocuklar itaatkâr değildir, sorumsuz, bencil ve şımarıktırlar. Çocuklara daha az rehberlik edildiğı ve ailenin kısıtlamaları olmadığı için çocuklar daha saldırgan, isyankâr, ben merkezli ve düşüncesiz davranışlar sergileyebilmektedirler. Bazı olaylar içinde de aktif, sempatik ve yaratıcı

olabilmektedirler. Bu tutumda büyüyen çocuklar, özdenetimden yoksun, doyumsuz kurallara uymada güçlük çeken, hep almaya alışmış, paylaşma ve işbirliği yönünden yetersiz çocuklardır. Güdü ve eğilimlerini denetlemede yetersiz kalmakta, kendi kendilerine yetmemektedirler (Arı ve diğ., 1995:24; Öğretir, 1999:27; Kaya, 2002:27; Özyürek, 2004:6).

1.8.1.4. Aşırı Hoşgörülü Tutum

Aşırı hoşgörülü tutumu içinde olan anne babaların, çocuklarına karşı hoşgörü sahibi olmaları, çocuklarına bazı kısıtlamalar dışında, arzularını diledikleri biçimde gerçekleştirmelerine izin vermeleri anlamına gelir. Anne babanın hoşgörüsünün normal bir düzeyde gerçekleşmesi, çocuğun kendine güvenen, yaratıcı, toplumsal bir birey olmasına yardım eder. Aşırı hoşgörü ve düşkünlük ise, çocuğu bencil yapar. Aileler sadece çocuklarının mutlu olmalarını isterler ve çocukları ile çok fazla ilgili değildirler. Aileler çocuklarına koşulsuz sevgi vermektedirler. Bu sevgide onların temel ailelik işlevlerini yerine getirmelerine engel olmaktadır. Bu tutum içinde yetişen çocuklar kendilerini güvensiz hissederler. Çünkü onların hayatında hiçbir sınır olmadığı için ait olmayı hissedemezler, benmerkezcidirler, asi ve saldırgan davranışların artmasına yol açabilir. Bundan dolayı sosyal ilişkilerde başarısızdırlar. Çocuk neyin doğru, neyin yanlış olduğunu hiçbir zaman öğrenemez (Öğretir, 1999:23; Özyürek, 2004:6).

1.8.1.5. Koruyucu Tutum

Koruyucu tutum içinde olan ailede çocuğa gereğinden fazla kontrol, özen ve ilgi gösterilir. Bunun sonucu olarak çocuk, diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan ve duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir. Bu bağımlılık, çocuğun yaşamı boyunca sürebilir ve aynı koruma duygusunu eşinden bekleyebilir (Yavuzer, 2001:117-130).

Çocuğun gereksinme duymadığı durumlarda bile aile müdahale eder. Bu tutum çocuğun özerkleşmesini ve kendine güven kazanmasını zorlaştırır. Aynı zamanda çocuk başkalarına aşırı bağımlı, duygusal kırıklıkları olan bir kişi durumuna da gelebilir. Aileler çocuğunu korumak için çocuğun her türlü hareketine ve ilişkisine kısıtlamalar getirerek çocuk adına her türlü kararı kendisi verir. Sürekli korunan çocuk kendini korumayı öğrenemediği için savunmasız, çabuk uyum gösteren, utangaç bir kimlik geliştirmeye yönelirler veya sorumsuz, şımarık kişilikler geliştirebilirler (Öğretir, 1999:25).

1.8.1.6. Tutarsız Tutum

Anne baba arasındaki görüş ayrılığı şeklinde ortaya çıkabileceği gibi anne veya babanın şahsında yaşanan değişken davranış biçimi olarak da görünebilir. Bu tutum aşırı hoşgörü ile sert cezalandırma arasında gidip gelme biçiminde görülür. Çocuğun belli davranışı anne ya da babadan biri tarafından cezalandırılırken diğeri tarafından normal karşılanabilir. Kendi içinde çelişkili bir tutum izleyen durumdur. Bir davranış, bir gün normal karşılanırken başka bir gün cezalandırıcı olabilir (Yörükoğlu, 1998:201; Yavuzer, 2001:31). Bu nedenle çocuk davranışlarının sonucunda ne olabileceğini bilemez. Dolayısıyla çocuk davranışının doğru ya da yanlış oluşuna değil, “ne zaman yaparsam ceza alırım” diye düşünür. Bu tutum içinde yetişen çocuklar kendilerine güvenleri yoktur. Kararsız, çekingen olabileceği gibi başkaldıran, asi davranışlar da sergileyebilirler. Anne babaların isteklerinde ve kontrol metotlarında tutarsız olmaları, çocuk için duygusal bir tahrip yaratır. Yetişkinin çocuğa yalan söylemeyi öğretmesine rağmen, başkasına küçük bir yalan söylemesiyle çocuğun akli karışmaktadır. Çocuk bu durumda kendi egosunu korumak için söylediği yalan arasındaki farkı anlayamamaktadır (Yavuzer, 2001:267; Öğretir, 1999:26; Zembat ve Unutkan, 2001:33).

1.9. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde okul öncesi eğitimde, ailelerin ve öğretmenlerin okul öncesi eğitimle ilgili beklentilerinin incelendiği araştırmalara yer verilmiştir. Bu araştırmalar okul öncesi eğitimde çocuğa uygun programların hazırlanmasına ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

Büyükkaragöz (1993), çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden anne babalarla, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin okul öncesi eğitime yaklaşımlarına ve bu kurumlardaki amaçların nasıl gerçekleşebildiğine ve çocuklarda meydana gelen davranış değişikliklerine ait görüşlerini karşılaştırmıştır. Çalışmayı 3-6 yaş grubunun eğitimini üstlenen 70 öğretmen ve bu yaş grubu çocuklarının anne-babaları (230) oluşturmuştur. Anne-babalarla öğretmenlerin “okul öncesi eğitim programı” hakkındaki görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre, anne-babalar okul öncesi eğitim kurumunda yapılan çalışmalar hakkında öğretmenle ilişki kurup bilgi alma yoluna gitmemektedirler. Çocuklarının anlattıkları ile bilgi sahibi olmaktadır. Bununla birlikte okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştiği ve çocukların davranışlarında okul öncesi eğitim kurumuna başladıktan sonra olumlu değişimler olduğu konularında anne-babalar ve öğretmenlerin aynı olumlu görüşte birleştikleri bulunmuştur.

Endsley ve diğ. (1993), aile ve okul etkileşimi ile ilgili olarak yaptıkları çalışmada; aileler, uzmanlar, yöneticiler, sınıflar ve okullar ile çalışmışlardır. Çalışmada yer alan çocuk sayısı 1032’dir. Çalışmanın verileri okul yöneticileriyle yapılan görüşmeler, personele uygulanan anket ve iki gözlem aracı yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre; personelin ailelerle girilen iletişime verdiği değer yüksek olduğunda ve formal iletişime yüksek oranda girerlerse, ailenin iletişim yoluyla katılımı da yüksek olmaktadır. Ayrıca programın kalitesi yüksek olduğunda formal aile katılımı oldukça belirgin düzeyde gerçekleşmektedir. Formal iletişimi ya da katılım faaliyetini teşvik eden yöneticiler diğer etkinlikleri de destekleme

eğilimindedirler. Bunun yanı sıra formal katılım etkinliklerine destek veren yönetici ve personel, ailelerle kaliteli informal sohbetler yapmaktadırlar. Çalışmada, aile katılım türlerinin çocuğun yer aldığı programlarla ilişkili olduğu da çıkan sonuçlar arasında bulunmaktadır.

Metin ve diğ. (1993), anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundaki çocukların anne babaları üzerinde yaptıkları araştırmada, ailelerin anaokulunu seçerken göz önünde bulundurdıkları özellikler ve anaokulundan beklentilerini incelemişlerdir. Araştırma 90 çocuğun anne babası üzerinde yapılmış ve anket tekniği kullanılmıştır. Anne ve babalar, değişen hayat şartlarının gereği olarak çocuklarını gönderecekleri anaokulunu seçerken çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde planlanmış eğitim sistemine sahip ve konusunda uzmanlaşmış eğitimcilerin çalıştığı okulları tercih etmektedirler. Hem annelerin hem de babaların anaokulundan beklentilerinde, herhangi bir problem durumunda eğitimciyle beraber ortak bir çözüm yolu bulmaya yönelme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Araştırma grubundaki ailelerin, okul aile arasında kurulacak köprünün önemini vurgulayan tepkilerini dile getirdikleri bulunmuştur.

Gelfer (1994), okul öncesi eğitimde Portfolio yaklaşımının değerlendirilmesi çalışmasında, yaşları 2,5 ve 5,5 arasındaki 78 çocuktan 20'si proje çalışması için rastgele seçilmiş, 78 aileden 20'si deney 20'si kontrol olmak üzere toplam 40 çocuğun ailesi çalışmada yer alan anketi cevaplamaya gönüllü olmuşlardır. 14 maddelik aile anketi geliştirilmiş, deney ve kontrol grubu ailelerine uygulanmıştır. Öğretim yılı boyunca öğretmenler, deney grubu öğrencilerinin dosyalarına en iyi çalışmalarını koymalarına yardımcı olmuşlar ve aileleriyle düzenli toplantılar yapmışlardır. Kontrol grubu öğrencileriyle bir çalışma yapılmamış ve bu grubun aileleriyle planlı toplantılar gerçekleştirilmemiştir. Sekiz ay sonra ailelere aynı anket tekrar uygulanmış ve iki grupta yer alan çocukların aileleri arasında karşılaştırma yapılmıştır. Anketin ilk uygulanmasından sonra gelen tüm yanıtlar, ailelerin okulda neler yapıldığının farkında olmadıklarını göstermektedir. Verilen yanıtlardan bazıları

şöyledir: “Çocuğuma nasıl yardım edebileceğimden emin değilim”, “Program çocuğuma nasıl yardım edecek bilmiyorum”. Uygulama sonunda iki grup arasında bulunan en önemli fark, deney grubu çocuklarının ailelerinin tümünün, bilişsel ve akademik alanda daha çok bilgi sahibi oldukları bulunmuştur.

Öztop (1994), anne ve babaların ebeveyn eğitime ilişkin bilgi ihtiyaçlarının belirlenmesini incelemiştir. Araştırmaya ilkokul (50), ortaokul (50) ve liseden (50) toplam 150 öğrencinin ailesi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada anne ve babalara yönelik anket formu geliştirilmiştir. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen bu anket formuna bağlı alınarak anne ve babalarla yüzyüze yapılan mülakatlar sonucunda elde edilmiştir. Sonuç olarak, her üç düzeydeki çocukların aileleri, aile eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bunun için aile eğitimiyle ilgili bir kursa katılmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Anne ve babaların eğitim düzeyi yükseldikçe aile eğitime ilişkin kurslara katılmayı düşünme oranlarının artmakta olduğu bulunmuştur.

Koç (1996), ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etkenleri incelemek üzere bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 384 aile katılmıştır. Ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etkenlere ilişkin görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. “Aile İle İlişkilere Göre Ailelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimleri” etkenine göre değerlendirme sonuçları incelendiğinde, ailelerin çoğunluğunun (%72.7) “ailelerin eğitime katılımının desteklenmesini” daha fazla dikkate aldıkları bulunmuştur. Benzer şekilde “okul-aile arası işbirliği yapılması” etkenini de daha fazla (%79.3) önemsedikleri bulunmuştur.

Laloumi-Vidali (1997), Yunanistan’da yapılan bir çalışmada 131 okul öncesi eğitim uzmanına anket uygulamıştır. Çalışmada, uzmanların işbirliği düzeyinde ailelerin katılımına yönelik duyarlılıkları incelenmiştir. Uzmanlar, mesleklerine hazırlanırken ailelerle nasıl ortaklık yapabilecekleri konusunda eğitim almanın önemini belirtmişlerdir. Yunanistan’da okul öncesi eğitimin ve bakımın toplumun iç

sistemi olarak işlev göstermemesinden dolayı, uzmanların, ailelerin ihtiyaçları konusunda daha fazla bilgi edinmeleri gerektiği, ailelerin de ortaklığın yapısını anlama konusunda zorluklar yaşamakta oldukları çalışmada ortaya çıkan bulgulardır. Ayrıca okul öncesi öğretmenliği eğitiminde, öğretmen adaylarına, aile katılımı hakkında bilgi verilmediği ve ailelerin de bu ortaklığın önemi konusunda bilgilendirilmediği ulaşılan bulgular arasındadır.

Ömeroğlu ve diğ. (1997), yaptıkları çalışmada, gecekonduya yaşayan 0-4 yaş çocuklarının ev ziyaretleri yoluyla ebeveynlerini eğiterek, çocuğun gelişim ve eğitiminin desteklenmesini araştırmışlardır. Araştırmada 114 deney grubu, 114 kontrol grubu olmak üzere 228 anne ve çocuk örneklem olarak belirlenmiştir. Çocukların ev ortamlarını iyileştirmek ve gelişimlerini desteklemek amacıyla deney grubu annelerine Anne Eğitim Programı, çocuklarına ise Gelişimsel Eğitim programı uygulanmıştır. Bu çalışmalar uygulandıktan sonra deney ve kontrol grubuna, çocuğun gelişimine etki eden ev ortamını ve aile çevresini ev ziyaretlerindeki gözlemler yoluyla ortaya koymak amacıyla Ev Ortamı Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Sonuçlara göre deney grubundaki annelerin, çocukların davranışlarına karşı daha duyarlı, çocuklarına karşı daha fazla ilgili oldukları ve çocuklarının gelişimsel ilerlemesini destekledikleri görülmüştür. Çocuklarına oyun araçlarının temininde artık materyallerden yararlanarak oyuncak yaptıkları, bu oyuncakları etkin halde kullandıkları ve oyun zamanı planladıkları ve oyuncağın çocuğun gelişimindeki önemini kavradıkları saptanmıştır.

Kazak (1998), okul aile işbirliği ve sorunları ile ilgili çalışmayı Adapazarı'ndaki okullarda; yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerini alarak yapmıştır. Okul aile işbirliği etkinlikleri ve sorunlarına ilişkin sonuçlara, beşli ölçeğe dayanılarak aritmetik ortalamanın alınması yoluyla varılmıştır. Sonuçlara göre, Adapazarı il merkezinde okul aile işbirliği etkinliklerinin, eğitim meslek ve gelir değişkenlerine bağlı gruplar açısından bakıldığında yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur.

Unutkan (1998) tarafından, çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu yönde desteklenebilmesi için, sistemli bir aile ve okul işbirliğini içeren aile katılım programının etkililiğinin ortaya konulması amacı ile “5-6 Yaş Grubu Aile Katımlı Sosyalleşme Programı” oluşturulmuştur. Programda, 15 çocuk ve ailesi deney grubu, 15 çocuk ve ailesi de kontrol grubu olarak toplam 30 çocuk örneklem olarak belirlenmiştir. Öğretmenin okulda uyguladığı etkinliği pekiştirmek ve geliştirmek amacı ile her gün aile tarafından evde uygulanacak etkinlikler ailelere verilmiştir. Program beş hafta süre ile uygulanmış, programla ilgili veriler araştırmacının hazırladığı 5-6 Yaş Sosyalleşme Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okulda uygulanan programın çocuğun sosyalleşmesinde tek başına yeterli olmadığını, okulda uygulanan programın yanı sıra evde gerçekleştirilen etkinliklerin de programın başarısını arttırmada etkili olduğu bulunmuştur.

Ensari ve Zembat (1999), yönetim stillerinin ailenin okul öncesi eğitim programlarına katılımı üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan 55 okul yöneticisi ve bu kurumlarda çocukları olan 651 aile örneklem olarak alınmıştır. Araştırmada bilgi toplama aracı olarak “Yönetici Kişisel Bilgi Formu”, “Aile Kişisel Bilgi Formu” ile “Eğitim Programlarına Ailelerin Katılımı Ölçeği” kullanılmıştır. Bulgulara göre okul ve aile arasında iletişimi engelleyen etmenler hakkında yönetici ve ailelerin görüşleri birbirinden farklıdır. Aileler 1. sırada yöneticinin tutumunu engel görmekte, yöneticiler de 1. sırada ailenin işbirliğine ve katılıma karşı ilgisizliğini engel göstermektedir. Bununla birlikte anne babanın yaşı, eğitim durumu mesleği gibi değişkenlere göre okul aile ilişkisi farklılık göstermektedir. Okul yöneticisinin cinsiyeti, kıdemi, hizmet içi eğitim alma durumu gibi değişkenlerde farklılık göstermekte yöneticinin yaşı, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, öğretmenlik branşı değişkenlere göre farklılık göstermemektedir. Ayrıca yöneticiler, kendilerini ailelerin bakış açısına göre daha demokratik bulmakta; aile ve yöneticilerin ortak görüşlerine göre yöneticilerin otokratik davranmakta oldukları bulunmuştur.

Miedel ve diğ. (1999), özel eğitime muhtaç çocuklara, aile katılımının erken müdahalesiyle–çocukların okul dönemindeki başarısı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Chicago boylamsal çalışmasına katılan ebeveynlerle, çocuklarının ön okul ve anaokulundaki okul aktiviteleriyle ilgili kapsamlı bir şekilde görüşme yapılmıştır. Ebeveynler katıldıkları aktiviteler ve programa katılma sıklıkları üzerine bilgi vermişlerdir. Sonuçlara göre, ebeveynlerin anaokulunda katıldıkları aktivitelerin sayısının, özel eğitimdeki birkaç fazla yılla ve 8. sınıftaki başarısıyla önemli ölçüde, daha yüksek okuma başarısıyla doğru orantılı bulunmuştur. Aile katılımı sıklığının, okul başarısını etkilediği ve erken çocukluk programlarını önemli ölçüde desteklediği saptanmıştır.

Kohl ve diğ. (2000), yaptıkları çalışmada; aile katılımının çocukların akademik başarısı üzerindeki etkisini ve çocukların sosyal yeterlilikleri ile ilişkisini incelemişlerdir. Bu çalışmada ölçümler, anaokulu öğrencileri ve dört farklı yüksek riskli çevrede olan ilkokul birinci sınıf öğrencileri üzerinde, toplam 387 çocuktan elde edilmiştir. Aile katılımında aile-öğretmen bağlantısı, okulda aile katılımı, aile öğretmen ilişkilerinin niteliği, öğretmenin aile algısı, evde aile katılımı, okulda aile onayı, ailenin eğitim seviyesi gibi faktörler ele alınmıştır. Sonuçlara bakıldığında okullardaki ebeveyn katılımının, çocukların okul başarısında ve sosyalleşmesinde önemli bir rol oynadığı bulunmuştur.

Canpolat (2001), öğretmen aile işbirliği ile ailelerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya ilköğretim okullarından tesadüfî yöntem ile seçilen 600 aile katılmıştır. Veriler anket ile toplanmıştır. Bulgulara göre ailelerin okul aile işbirliği için gerçekleştirilecek bir programa ihtiyaçları oldukları belirlenmiştir. Ailelerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda, okul ile görüşmede bulundukları saptanmıştır. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde, eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda yeterli oldukları, eğitim düzeyleri düşük olan ailelerin ise okul aile işbirliğine istekli oldukları bulunmuştur.

McBride ve diğ. (2001), okul öncesi programlarda baba katılımını kolaylaştırmak ve babayı katılıma teşvik etmek için planlar oluşturmak, bununla birlikte öğretmenlerde, bu hedeflenen müdahale programının etkisini araştırmak için araştırma yapmışlardır. Çalışmada baba katılımına teşvik eden stratejiler üzerine yoğunlaşan personel üyelerine destek sağlamak hedeflenmiştir. Katılımcılar okul öncesi programlardaki 21 öğretmeninden oluşmuştur. Veri değerlendirmesi, 26 haftalık bir sürede, desteklenen öğretmenlerin okullarındaki babalardan oluşan deney ve kontrol grubu oluşturulmuş, aile katılımının içeriği, koşulları, niteliğine dair veriler toplanmıştır. Bulgulara göre, deney grubunda baba katılımının, kontrol grubundan anlamlı biçimde daha yüksek oranda sağlandığı ve deney grubundaki babaların aktivitelerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Susan, Ann ve Kristina (2001), yaptıkları çalışmanın amacı; ergen kız ve erkek çocukların akran ilişkilerinde anne ve babaların doğrudan katılımını araştırmak, ergenlerin arkadaşlık ve akran deneyimlerinin niteliği ve ailelerin katılımı arasındaki bağlantıyı incelemektir. Araştırmayı 187 anne- baba ve bu ailelerin en büyük çocuğu olan ergenler (ortalama 15 yaş) oluşturmuştur. Veriler, ev ziyaretleri, 7 gecelik telefon görüşmeleri ile elde edilmiştir. Ayrıca ailelerin doğrudan katılımı ise; akran merkezli aktivitelere, aile kayıtlarıyla; ailelerin, ergenlerin akran deneyimleri hakkındaki fikirleri, ailelerin ergenler ve akranlarıyla geçirdiği zaman ile ölçülmüştür. Bulgular annelerin ergenlerin akran ilişkileri hakkında babalardan daha fazla bilgi sahibi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kızı olan annelerin daha fazla akran merkezli aktiviteyle zaman geçirdiği, hem anne hem babaların aynı cins ergen ve akranlarla daha fazla zaman geçirdiği kaydedilmiştir. Ailelerin doğrudan katılımı, erkek ergen deneyimlerine karşı, ergen kızların deneyimleriyle anlamlı ölçüde ilişkili bulunmuştur. Ergenlerde aile yaşamının boyutlarını biçimlendirmede ergenlerin cinsiyeti ve ailelerin rolünün vurgulanmış olduğu bulunmuştur.

Çeviş (2002), Denizli ili merkez ilköğretim okullarındaki okul aile işbirliğini, yönetici, öğretmen ve veli tarafından ideal ve pratik düzeyde değerlendirilmesini incelemiştir. Araştırmada yönetici, öğretmen ve veli için örneklem sayıları 180 kişi olarak belirlenmiştir. Veri toplamada anket kullanılmıştır. Bulgulara göre, okul aile işbirliğinin okullarda var olduğu fakat olması gereken yani ideal olan okul aile işbirliği ve iletişimi düzeyine ulaşamamış olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin okul aile işbirliğinde fazla rol aldıklarından, okul aile işbirliğine daha olumlu yaklaştıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte velilerin okul aile işbirliğine olumlu bakmadıkları, okul aile işbirliği iletişiminin geleceğinden de beklentilerinin olumsuz olduğu görülmüştür. Yöneticilerin ise okul aile iletişimine olumlu baktıkları gözlenmiştir. Bu nedenle yöneticilerin görevleri gereği okul aile iletişimde okulun geleceğini tayin etmede etkileri olduğundan daha idealist tutumla beklentilerini yüksek düzeyde tuttukları bulunmuştur.

Gürşimşek ve diğ. (2002), alt sosyo-ekonomik bölgelerde “risk altındaki” 5-6 yaş çocuklarının; çeşitli alanlardaki gelişiminde ve çocuğun eğitiminde aile katılımının önemini incelemiştir. Araştırmada 5-6 yaş grubu 20 çocuk ve annelerinden oluşan grupla çalışılmıştır. Çocuklar okul öncesi eğitim alırken, anneler haftanın üç günü yapılan toplantılara katılarak çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili konularda 4 haftalık sürede bilgilendirilmiş, ayrıca annelere işlenen konulara paralel olarak basit ev çalışmaları verilmiştir. Toplantılarda sınıfta çocuklarla işlenen konular annelere ayrıntılı olarak anlatılmış ve bu konuları ev ortamında nasıl pekiştirebilecekleri konusunda bilgi verilerek anneler görevlendirilmiştir. Annelerin eğitim öğretim etkinliklerine aktif olarak katılmaları sağlanmıştır. Araştırmada üç bölümden oluşan form ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Bulgulara göre anne ve çocuklarda olumlu düzeyde davranış değişikliği görülmüştür. Özellikle çocukların özbakım, temizlik, beslenme, sosyal beceri alanlarında çalışma sonrasında olumlu değişim gözlenmiştir. Ailenin çocuğun eğitim ve gelişimine ilişkin duyarlılık düzeyinin çeşitli alanlardaki gelişimi hızlandırdığı; okul öncesi çocukların motivasyonunu, sosyal becerilerinin gelişimin ve ilkokula hazırlık sürecini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Kaplan (2002), ilköğretim 1. kademedeki okul aile işbirliği mevcut durumu ile ilgili araştırma yapmıştır. Araştırma 10 okulda uygulanmıştır. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Bulgulara göre, okul aile işbirliğine yönelik çalışmaların yapılmamakta olduğu ve buna karşılık aile ve öğretmenlerin, katılım ve işbirliği yapmak istedikleri saptanmıştır.

Kaya (2002), okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okul öncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne baba görüşlerini incelemiştir. Araştırmaya 18 anne, 6 baba olmak üzere toplam 24 kişi katılmıştır. Veri toplaması nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme kılavuzunu hazırlar. Ancak görüşmenin akışına bağlı olarak değişik ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir. Bu yüzden bir görüşme formu düzenlenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmış, bulgular niceliksel olarak frekanslarla ifade edilmiştir. Araştırma bulguları anne ve babaların, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgili ve işbirliğine açık oldukları, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinlikler ve eğitim programına katılımları gerçekleşmese de bu konuda istekli ve işbirliğine hazır bulunduklarını göstermiştir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan okul öncesi eğitim kurumlarından biri dışında anne ve babaların eğitime yönelik çalışmaların yapılmadığı, ancak bu konuda ailelerin istekli ve işbirliğine hazır olduklarını göstermiştir. Ailelerin okul öncesi eğitim sürecine etkin katılımları ile bu eğitim sürecinden olumlu etkilenecekleri, böylece anne ve babaların eğitimi konusunda ilk adımın atılmış olacağını ortaya koymakta olduğu bulunmuştur.

Ömeroğlu ve Can Yaşar (2002), yaptıkları çalışmada, gece konu bölgelerinde yaşayan 0-3 yaş çocuklarının ev ziyaretleri yoluyla ebeveynlerini eğiterek, çocuğun zengin uyarıcısı olan bir ev ortamı içerisinde gelişim ve eğitiminin desteklenmesi ve ev ortamındaki değişiklikleri incelemiştir. Çalışmada 46 deney

grubu, 46 kontrol grubu olmak üzere toplam 92 anne ve çocuk örneklem olarak alınmıştır. Örneklemdeki annelerden iki deney grubu, iki kontrol grubu oluşturulmuştur. Veri toplamak amacıyla, “Aile Bilgi Formu”, ön test ve son test olarak 0-3 yaş Ev Ortamı Değerlendirme Ölçeği deney ve kontrol grubu annelerine uygulanmıştır. Deney grubu (46 anne), kendi içlerinde tesadüfî örneklem yöntemi ile iki gruba ayrılmıştır. Birinci deney grubundaki annelere (23 anne) haftada bir ev ziyaretleri yoluyla ve ayda bir de Keçiören Çok Amaçlı Okul Öncesi Eğitim Merkezi’nde grup tartışması yoluyla eğitim verilmiştir. İkinci deney grubundaki annelere (23 anne) yalnızca haftada bir ev ziyaretleri yoluyla eğitim verilmiştir. Kontrol gruplarındaki annelere hiç eğitim verilmemiştir. Sonuç olarak, deney grubundaki annelerin, kontrol grubu annelerine göre çocuklarının davranışlarını kabul ettikleri, onlara sözel ve duygusal tepkide bulundukları ve çocuklarına karşı daha ilgili oldukları görülmüştür. Ayrıca çocuğun çevresini düzenledikleri, çocuklarına oyun araçları temin ettikleri ve evde oyuncakları kendilerinin yaptıkları saptanmıştır.

Reglin (2002), Florida’da yaptığı araştırmada, ev ziyaretleri sonucunda yüksek riskli ailelerin okula katılımını incelemiştir. Çalışma 80 yüksek riskli ailelerin reisleriyle yürütülmüştür. Bulgulara göre, yüksek riskli ailelerin %91.3’ü ev ziyaretlerinin, çocuklarının eğitimini desteklemede kendilerine yardım edeceğini belirtmişlerdir. Bu ailelerin %78.8’i çocuklarının öğretmenlerinin yaptığı ev ziyaretlerinin çok etkili olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya göre okullarda aile katılımı, çocuklar için çok önemlidir. Öğretmenlere, ailelerin evlerine yapılan ziyaretler için daha fazla zaman, eğitim ve motivasyon sağlanması gerektiği bulunmuştur.

Anderson ve diğ. (2003), yaptıkları çalışmada, okul dışı aktivitelerin tüm çeşitlerinde çocukların ebeveyn katılımı algılarını incelemiştir. Ebeveynlerinin katılımına dair çocukların algısını ölçmek için (PIAS – The Parental Involvement in Activities Scale) geliştirilmiştir. PIAS, destek ve baskı faktörünü ölçen 16 madde ile

sonuçlanmıştır. Çocukların aktivitelerinde geçirdikleri zaman ve onların duygusal katılım deneyimleri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin çocuklarına destek olmak için, çocukların okul dışı etkinliklerinin katılımına en iyi şekilde nasıl yardımcı olacakları konusunda yeterli olmadıkları saptanmıştır.

Arabacı (2003), okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf içi etkinliklere katılan ve katılmayan annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilerinin incelenmesiyle ilgili yaptığı çalışmada, anaokulu öğrencilerinin anneleri deney grubu (25) ve kontrol grubu (25) olmak üzere toplam 50 anne ile çalışılmıştır. Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Deney grubundaki ailelere aile katılımı uygulanmış kontrol grubu ise günlük yaşamlarına devam etmiştir. Bulgulara göre, deney grubunun okul öncesi eğitime ilişkin bilgi düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ve uygulanan katılım programının, annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilenmelerine katkı sağladığı bulunmuştur. Kontrol grubu annelerinin son test puanlarında da anlamlı bir farklılık olduğu, ancak fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmasına rağmen, deney grubunda gözlenen yüksek düzeydeki puan artışının kontrol grubunda çok düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

Atcı (2003), ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin yaşadığımız çevre konusundaki başarısına aile katılımının etkisini incelemiştir. Araştırmaya İstanbul ili Maltepe ilçesindeki bir ilköğretim okulunun iki 4. sınıfındaki toplam 71 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler deney grubu (38) ve kontrol grubu (33) olarak dağılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilere konu geleneksel yöntemlerle anlatılmıştır. Deney grubundaki öğrencilere ise geleneksel yöntem yanında araştırmacı tarafından ailelerle öğrencilerin birlikte yapmaları için hazırlanan etkinlikler yardımıyla konu aktarılmaya çalışılmıştır. Bulgulara göre, kontrol ve deney gruplarında konu işlendikten sonra yapılan öğrenci bilgi testleri karşılaştırıldığında deney grubunun kontrol grubuna kıyasla daha yüksek bir başarı ortaya koyduğu görülmüştür. Belli bir zaman sonra yapılan hatırlatma testlerinde de deney grubunun başarı düzeyinin yine

aynı başarısını koruduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre, aile katılımının öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkisinin kalıcı olduğu bulunmuştur.

Graue ve Brown (2003), yaptıkları çalışmada, ailelerle öğretmenlerin birlikte çalışmaları hakkında, öğretmenlik eğitiminde okuyan üniversite öğrencilerinin aile katılımına bakış açısını incelemiştir. Sonuçlara göre öğretmenlik eğitiminde okuyan öğrencilerin görüşleri, ailelerle öğretmenlerin ilişkilerinin katı bir zeminde oluşturulduğudur. Çalışma ortamındaki öğretmenlerin inanç, tutum ve duygularına dikkat edilmediği, öğretmenlik eğitiminde okuyan öğrencilerin, kendi deneyimlerini yansıtan eğitim ve uzmanlık hazırlıklarına girdikleri gözlenmiştir. Öğretmen eğitim programları ailelerle birlikte çalışma deneyimini kazanırken, bu programların öğrencilerin teorik alt yapılarını zenginleştiren imkânları sağlamadığı bulunmuştur.

Van Voorhis (2003)'ın yaptığı çalışmanın amacı, ev ödevinde aile katılımında, öğrenci başarısı, öğrencinin ev ödevi tutumları üzerine, öğrencilerin haftalık ev ödevinin sonuçlarını araştırmaktır. 18 haftalık çalışmaya 253 öğrenci katılmıştır. 6 ayrı sınıf, aile katılımı (TIP – Teachers Involve Parents in Schoolwork – Okul Çalışmasına Öğretmenlerin Aileleri Dahil Etmesi) için yönlendirmelerle birlikte ev ödevlerini tamamlamıştır. 4 ayrı sınıf, aile katılımı yönlendirmeleri olmadan ev ödevlerini tamamlamışlardır. Aile katılımı alarak ev ödevlerini tamamlayan öğrenciler, aile katılımı almadan ev ödevlerini tamamlayan öğrencilerden büyük ölçüde daha yüksek puanlar almışlardır. Aile daha düzenli katılımı bulduğu zaman öğrenciler ödevlerini her zaman ve daha doğru bir şekilde yapmışlardır. Aile katılımlı ev ödevinin öğrenci başarısı ve derse yönelik tutumların ev ödevinde aile katılımını etkilediği bulunmuştur.

Çelenk (2003), okul aile dayanışmasının öğrencinin okul başarısı üzerindeki etkiyi incelediğinde, öğretmenlerin; “okul ile işbirliği içinde, çocuğu ile ilgilenen ailelerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen aile çelişkisini önlemek amacıyla ailelerin okul tarafından

eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünü belirttiklerini saptamıştır. Ayrıca çalışmada okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan ailelerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu bulunmuştur.

Gürşimşek (2003), ailenin eğitime katılım düzeylerinin çocukların psiko-sosyal gelişimleri açısından bir farklılaşma yaratıp yaratmadığını incelemiştir. Araştırmaya 5 ve 6 yaş grubundan oluşan toplam 200 çocuk ve bu çocukların ailesi katılmıştır. Araştırmada “Aile Katılım Ölçeği” ile “Okul Öncesi Çocuklar İçin Davranış Gözlem Formu” uygulanmıştır. İlgili öğretmenleri tarafından öğrencilerinin tümü için Okul Öncesi Çocuklar İçin Davranış Gözlem Formu uygulanmıştır. Bu öğrencilerin annelerine de Aile Katılım Ölçeği araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Bulgulara göre, ailenin eğitim sürecine katılım düzeyi ile çocukların öğretmenlerce gözlenen psiko-sosyal gelişim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmasına karşın, istatistiksel açıdan anlamsız bir ilişki bulunmuştur.

Barnard (2004), çocukların lisedeki eğitimsel başarının, ilkökul başarısıyla bağlantılı olmasına rağmen, ilkökuldaki aile katılımının lisedeki çocuğa uzun dönemli faydalar sağladığına dair çok az kanıtın olduğunu belirterek yaptığı çalışmada Chicago Boylamsal çalışmasını kullanarak, lisedeki başarı ve ilkökuldaki aile katılımı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Okulda gerçekleştirilen aile katılımı kayıtları (öğretmen ve aile kayıtları temel alınarak) ve ev ziyaretleri kayıtları, aile katılımının, okul başarısı göstergeleriyle ilişkili olup olmadığını belirlemek için kullanılmıştır. Sonuçlar, geçmişe dair özellikler ve risk faktörleri kontrol edildikten sonra bile, okuldaki aile katılımının okuldan ayrılma oranının düşmesiyle, liseyi zamanında bitirme oranının yükselmesiyle, yüksek notla okulun bitirilmesiyle ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Okulda aile katılımının, uzun dönemli sonuçları sürdürmeye yardımcı olmada erken çocukluk eğitiminde önemli bir unsur olduğu bulunmuştur.

Castro ve diğ. (2004), yaptıkları çalışmada, Head Start programlarındaki aile katılımının türlerini ve katılım sayısını belirlemek için, aile, öğretmen, sınıf nitelikleri ve aile katılımı arasındaki ilişkilerini araştırmışlardır. Head Start programına aileler (1131) ve öğretmenler (58) katılmışlardır. Veriler, gönüllü kayıtları, aile mülakatları, öğretmen anketleri ve sınıf gözlemleri aracılığıyla toplanmıştır. Aile katılımı aktivitesinin en sık tipi, sınıftaki etkinliklere yardımcı olmak, daha sonra ise aile toplantılarına katılmaktır. Bu tür yıl içindeki katılımın sayısı ile tutarlıdır (yılda bir iki üç ya da daha fazla kez ailelerin katılımında bulunması). Head Start'ta daha deneyimli öğretmenler, sınıflarında gönüllü olma adına çok daha fazla zaman geçirirler. Buna göre öğretmenlerin sınıflarındaki aile katılımına dair kayıtları, gönüllülerle tutarlı olarak ilişkilendirilmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Günümüzde pek çok aile iyi bir çocuk yetiştirmede ve onu hayata hazırlamada verilen eğitimin önemini kavramıştır. Bu sebeple çocuk eğitiminde uygulanan yöntemlerin önemi giderek artmaktadır. Çocuğa verilen ilk eğitim ailede başlar. Okul öncesi eğitim alan çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, aile katılımını sağlayan programlarda yetişen çocukların gelişimindeki olumlu etkinin kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle ailenin çocuk yetiştirme konusunda desteğe ihtiyacı olmaktadır. Ancak, okul öncesi eğitim kurumlarının birçoğunda aile, programın dışında kalmakta böylece çocuğun kazandığı becerilerin kalıcılığı sağlanmamakta ve bu becerilerin günlük yaşama aktarılması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde en iyi yaklaşım, çocuğu tek başına birey olarak değil ailesi ile birlikte ele alan yaklaşımdır. Buna göre, çocuğun davranışlarında istendik değişikliklerin yaratılabilmesi ve bu etkilerin devamlılığının sağlanması için anne babaların programda aktif olarak rol almalarını gerektirmektedir. Son yıllarda, okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı çalışmalarına giderek artan bir şekilde yer vermeye başlanmıştır. Katılım türleri ülkeden ülkeye, programdan programa farklılık gösterse de hepsinde amaç, çocuğu ve ailesini en iyi şekilde eğitmektir.

Bu araştırmanın temel amacı; daha önce aile katılım çalışmaları uygulanmamış, 5-6 yaş grubu çocukların devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunda, annelere uygulanacak aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri üzerindeki etkilerini incelemektir.

2.1. Temel Problem

“Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmaları anne davranışlarını ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

2.2. Alt Problemler

Araştırmada, şu alt amaçlara ulaşmak hedeflenmiştir:

1. Annelere uygulanan aile katılım çalışmaları anne davranışları üzerinde etkili midir?
2. Annelere uygulanan aile katılım çalışmaları annelerin okul öncesi eğitimine yönelik görüşleri üzerinde etkili midir?

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocuğun ilk ve önemli eğitim kurumu ailesidir ve çocuk ailesi ile bir bütündür. Ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, çocuk eğitime bakış açısı ve çocuk yetiştirmedeki tutumlarının çocuğun gelecek yaşamında önemli etkilere neden olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, ailelerin çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitim yaşantısı geçirmeleri, çocukların daha iyi yetişmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara katılmaları aile, çocuk ve öğretmeni açısından olumlu sonuçlar doğurmakta, ailelerin

çocuklarının gelişimleri ve eğitimleri, çocuklarına olan davranışları konusunda doğrudan eğitilmelerine ve çocuklarının gereksinimleri konusunda bilgilenmelerine neden olmaktadır. Çocuk ve aileyi merkeze alan programların uygulanması ve ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitim yaşantılarına tanık olması, onların eğitimi adına da iyi birer fırsat olarak görünmektedir. Bu nedenle aile katılımının yarattığı etkileri incelemenin önemli olduğu, annelerin davranışları ve okul öncesi eğitim ile ilgili bilgi ve görüşlerinde olumlu değişiklikler meydana getirebileceği ve böylece çocukları ile daha duyarlı ilişkiler kurma çabası içine girebilecekleri de düşünülmektedir. Bununla birlikte, ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ilgi ve katılımları ile ailelerin eğitiminde, okul öncesi eğitim kurumlarının katkısı ve annelerin bu çalışmalar sonucunda davranışlarındaki değişiklik araştırılması gereken bir konudur.

Bu araştırma, aile katılımı ile okul aile iletişiminin nasıl etkilendiğini ortaya koymak, yapılan aile katılımı sonucunda, anneleri okul öncesi kurum ve çocuk hakkında bilgilendirmektir. Aile katılımı sayesinde anneleri okulda uygulanan okul öncesi eğitim programına katılımlarını sağlamak, çocuklarını daha iyi tanımalarına yardımcı olmak, çocukları ve gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmalarını ve çocuklarına karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak, annelere destek olmak ve okul öncesi eğitimde aile katılımı konusunda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara rehberlik etmesi bakımından da önem taşımaktadır.

3.1. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Annelerin konuyla ilgili soruları cevaplandırırken objektif oldukları ve gerçek durumları yansıttıkları kabul edilmiştir.

2. Deney ve kontrol grubunu oluşturan anneler benzer sosyo-ekonomik düzeydedir.

3. Araştırma evreninden alınan deney ve kontrol grubu sayısı evreni temsil edecek niteliktedir.

3.2. Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2004-2005 Eğitim – Öğretim yılında Ankara İli Çankaya İlçesinde bulunan özel okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocukların anneleri ile sınırlıdır.

2. Araştırma normal gelişim gösteren, 5-6 yaş grubu çocukların anneleri ile sınırlıdır.

3. Araştırmada yalnızca anneler dikkate alınmış, aile de yaşayan diğer bireyler dikkate alınmamıştır. Bu nedenle araştırma bulguları annelerden alınan verilerle sınırlıdır.

4. YÖNTEM

Bu araştırma aile katılım çalışmalarının, annelerin davranışları üzerindeki etkisi ve okul öncesi eğitime yönelik görüşlerine ilişkin etkisinin incelendiği deneysel bir çalışmadır.

4.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2004-2005 Eğitim – Öğretim yılında Ankara İli Çankaya İlçesinde bulunan özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anneler oluşturmuştur.

Araştırma için özel okul öncesi eğitim kurumlarının listesi alındıktan sonra aile katılım çalışmaları uygulanmayan ya da en az düzeyde uygulanan özel okul öncesi eğitim kurumları kapsama alınmış, gerekli okullar gezilmiş ve bu okulların programı araştırmacı tarafından incelenmiştir. Program incelendiğinde sadece veli toplantılarıyla sınırlı olarak aile katılım çalışmaları yapan bir özel okul öncesi eğitim kurumu ve bu kurumun 5-6 yaş grubuna devam eden toplam 45 çocuk ve anneleri araştırmaya deney grubu olarak alınmıştır. Seçilen bu okuldaki 5-6 yaş grubu çocukları iki ayrı sınıfı oluşturmaktadırlar. Aynı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrede bulunan, anaokulundaki program ve fiziki koşullar açısından, deney grubu olarak seçilmiş özel okul öncesi eğitim kurumuyla benzer özellikler gösteren ve aile katılım çalışmaları sadece veli toplantılarıyla sınırlı olan bir özel okul öncesi eğitim kurumu ve bu kurumun 5-6 yaş grubuna devam eden toplam 45 çocuk ve anneleri kontrol grubu olarak alınmıştır. Kontrol grubundaki 5-6 yaş grubu çocukları iki ayrı sınıfı oluşturmaktadırlar. Bu okulların seçiminde örneklem sayısını yüksek tutmak için 5-6 yaş grubu, sınıf mevcudu en fazla olan özel okul öncesi eğitim kurumları dikkate alınmıştır. Bu çalışmada toplam 90 anne araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Ayrıca araştırma için seçilecek olan özel okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların annelerine form uygulanmış ve birbirine yakın özelliklere sahip (eğitim durumları, meslekleri vb. benzer nitelikte) olan ve aile katılım çalışmaları uygulanmayan iki ayrı özel okul öncesi eğitim kurumu araştırmaya alınmıştır.

4.2. Araştırma Deseni

Araştırmada n test, son test ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.

4.3. Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada kullanılan araçlar için gerekli literatür taraması yapılmış ve anket araştırmada uygulanmaya hazır duruma getirilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanması 03.01.2005 – 06. 06. 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 03.01.2005 tarihinde deney grubundaki annelere ön test uygulanmıştır. Aynı süre içerisinde kontrol grubu annelerine de n test uygulanması yapılmıştır.

Aile katılım çalışmaları, deney grubunda 10.01.2005 – 03.06.2005 tarihleri arasında uygulanmış ve 21 hafta sürmüştür. Deney grubu annelerine araştırmacı tarafından farklı aralıklarla uygulanmak için planlanan aile katılım çalışmaları uygulanmış ve program süresi içinde kontrol grubu annelerine aile katılım çalışmaları uygulanmamıştır. Aile katılım çalışmaları uygulanmasından sonra deney ve kontrol gruplarına son test uygulanmıştır.

4.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak; anne ve çocuğa ait bilgileri saptamak amacı ile Kişisel Bilgi Formu, annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerini

belirlemek amacı ile Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu ve annelerin çocuklarına karşı davranışlarını belirlemek için Hamel Anne Tutum Testi kullanılmıştır. Bu araçlar aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce deney ve kontrol grubundaki annelere ön test olarak araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra deney ve kontrol grubundaki annelere veri toplama aracı son test olarak tekrar uygulanmıştır.

4.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından annenin demografik özellikleri ile ilgili bilgi toplamak amacı ile Kişisel Bilgi Formu geliştirilmiştir. Bu formda; çocuğa ve anneye ait demografik özelliklerin sorulduğu ve iki bölümden oluşan toplam 10 madde yer almaktadır.

Formun çocuğa ait bölümünde çocuğun, yaşı, cinsiyeti, kaçınıcı çocuk olduğu, daha önceki anaokulu yaşantısı ve şimdiki kuruma devam süresi sorulmaktadır. Anneye ait bölümünde, annenin yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu, mesleği, sahip olduğu çocuk sayısı ile ilgili bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

4.4.2. Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu

Bu form (anket), annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Form, 23 maddeden oluşmaktadır. Anketin içeriği, ilgili literatür çalışması ve araştırmaların incelenmesi sonucunda araştırmacı tarafından

hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanmasında anne çocuk iletişimine yönelik ve okul öncesi eğitimde aile katılımının kapsadığı etkinliklerin hepsine yer verilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda gerekli düzeltmeler sonunda Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu uygulamaya hazır duruma getirilmiştir.

4.4.3. Hamel (Hamburger Erziehungsverhaltensliste Für Mütter) Anne Tutum Testi

Araştırmada annelere, çocuklarına olan davranışlarını belirlemek amacıyla Hamel Anne Tutum Testi uygulanmıştır. Hamel Anne Tutum Testi, Baumgartel (1979) tarafından geliştirilmiş olup, Bonn Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Dumke tarafından, Almanya’da yaşayan yabancı annelere uygulanmıştır. Prof. Dr. Özdoğan tarafından Hamel Anne Tutum Testi Türkçeye uyarlanmıştır.

Hamel Anne Tutum Testi, annelerin çocuklarına yönelik davranışlarını “Otoriter”, “Demokratik”, “Aşırı Korumacı” ve “İlgisiz ve Tutarsız” alt boyutlarında inceleyen 24 sorudan oluşmaktadır. Her bir soru, bu davranışların ne sıklıkla yapıldığını belirleyen altı seçenekli (0,1,5,10,20,20’den fazla) dereceleme türünden oluşmaktadır. Annelerden sorulara cevap verirken son dört hafta içinde çocuğuna nasıl davrandığını dikkate alarak, bu davranış ifadelerinden hangisini, ne sıklıkla yaptıklarını işaretlemeleri istenmiştir (Baumgartel, 1979).

Hamel Anne Tutum Testi, annelerin çocuğuna olan davranışlarını mümkün olabilen en objektif biçimde tanımlamak için kullanılmaktadır. Okul öncesi çocuklarının annelerinin çocuklarına olan davranışları 18 soru içinde değerlendirilmektedir. Toplam puanlar ile annenin çocuğuna olan tutumu dört farklı

(Otoriter, Demokratik, Aşırı Koruyucu, İlgisiz ve Tutarsız) tutumdan birisini oluşturmaktadır.

4.4.3.1. Hamel Anne Tutum Testinin Puanlanması

Hamel anne tutum testi, annelerin çocuklarına yönelik davranışlarına “Otoriter”, “Demokratik”, “Aşırı Koruyucu” ve “İlgisiz ve Tutarsız” alt boyutlarında imceleyen 18 sorudan oluşmaktadır. Her bir soru, bu davranışların ne sıklıkla yapıldığını belirleyen altı seçenekli (0, 1, 5, 10, 20, 20’den fazla) dereceleme türünden oluşmaktadır. Ölçek puanlanırken her madde için (0) 1 puan, (1) 2 puan, (5) 3 puan, (10) 4 puan, (20) 5 puan, (20’den fazla) 6 puan verilerek hesaplama yapılır. Annenin testi doldurduktan sonra elde edilen toplam puanlar ile annenin çocuğuna olan tutumu 4 farklı (Otoriter, Demokratik, Aşırı Koruyucu, İlgisiz ve Tutarsız) tutumdan birisini oluşturmaktadır. Hamel Anne Tutum Testinin değerlendirme Formu Ek: 1’de verilmiştir.

- 1- Alt test: Otoriter (2,4,5,7,8,9,17-yedi madde)
- 2- Alt test: Demokratik (1,3,6,14,18-beş madde)
- 3- Alt test: Aşırı Koruyucu (11,12,16-üç madde)
- 4- Alt test: Tutarsız: (10,13,15-üç madde)

4.4.3.2. Hamel Anne Tutum Testinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Hamel Anne Tutum Testi, Ankara il merkezinde bulunan tüm ilçelerdeki okullarda, sınıf öğretmenleri aracılığıyla 9-15 yaş arası çocuğu olan annelere yapılmıştır.

Hamel Anne Tutum Testi 1082 anneye uygulanmış üç hafta sonra bu grup içinden 401 bireye aynı test tekrar uygulanmış ve dört alt boyut elde edilmiştir. Ölçeğin test yeniden test güvenirliği ise .98 olarak bulunmuştur.

Faktör analizinde faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüdür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer 0.30'a kadar inebilir. Bu çalışmada bir maddenin faktör yük değerinin 0.30 ve üstünde olması yeterli kabul edilmiştir. Bu değer altında kalan maddeler olmadığı için tüm maddeler istatistiksel analizlere dahil edilmiştir.

Hamel Anne Tutum Testinin güvenirliği için iç tutarlılık katsayısı olan "Cronbach Alpha" .82 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca testlerde yer alan soruların olumlu tutum ve olumsuz tutumları ayırt etme gücü madde analizi yapılarak incelenmiştir. Bu amaçla madde toplam puanları arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır.

Hamel Anne Tutum Testinin 24 maddesinin faktör analizleri sonuçlarına göre bulunan dört faktörün açıkladığı toplam varyans %48.10'dur. Bu toplam varyansın %16.46'sı birinci faktörden, %11.69'u ikinci faktörden, %10.35'i üçüncü faktörden, %9.60'ı dördüncü faktörden kaynaklanmaktadır (Öğretir, 2004).

4.5. Aile Katılımı Programının Hazırlanıp Uygulanması

Programın amacı, hazırlanan farklı aile katılım çalışmaları yoluyla, anneleri çocuklarının devam ettiği okul ve çocukları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır. Bu etkinlikler sayesinde annelerin okulda uygulanan okul öncesi eğitim programlarına katılımlarını sağlamak ve çocuklarının eğitiminde onlara destek olmak amaçlanmıştır. Ayrıca uygulanan aile katılımı sonucu, elde ettiği bilgiler doğrultusunda annelerin, çocuklarına olan davranışlarını en iyi şekilde geliştirmelerine ve çocuklarına karşı olumlu tutum göstermelerine yardımcı olmaktadır.

Programın uygulanması, bir özel okul öncesi eğitim kurumu deney ve aynı bölgede seçilmiş, bir özel okul öncesi eğitim kurumu kontrol grubu olacak şekilde planlanmıştır. Program için, özel okul öncesi eğitim kurumlarının listesi alındıktan sonra aile katılım çalışmaları uygulanmayan ya da en az düzeyde uygulanan özel okul öncesi eğitim kurumlarının programları araştırmacı tarafından incelenmiştir. Program incelendiğinde en az veli toplantılarıyla sınırlı olarak aile katılım çalışmaları yapan bir özel okul öncesi eğitim kurumu deney ve bir özel okul öncesi eğitim kurumu kontrol grubu olarak alınmıştır.

Programın uygulanması 21 hafta sürmüştür. Bu çalışmada aile katılım çalışmalarından; veli toplantıları, bireysel veli görüşmeleri, bülten tahtası, broşür ve haber mektuplarına yer verilmiştir. Program çalışmalarında sınıf içi etkinliklerine yer verilmemiştir. Anneler aile katılım çalışmalarında yeni olduklarından dolayı, okul öncesi eğitim kurumundaki programı tanıdıktan sonra sınıf içi etkinliklerine yer verilmesi planlanmıştır. Ailelerin okulu tanımalarını, okulun veliyi tanımalarını sağlamak ve aile katılımı ile annelerin çocuklarına karşı olan davranışlarını olumlu şekilde geliştirmeleri amaçlanmıştır.

- Veli Toplantıları: Her okul öncesi eğitim kurumunda olan veli toplantıları gibi dönem başında, ortasında iki defa ve dönem sonunda olmak üzere dört veli toplantısı yapılmıştır. İlk veli toplantısında okul öncesi eğitim kurumu ve anaokulu çocuğunun genel özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci veli toplantısında, annelere davetiye gönderilmiştir. Bu toplantıda annelere çocuklarının gelişim ve eğitimleriyle ilgili ailelerden gelen sorularla birlikte konular biraz daha ayrıntılı tartışılmıştır ve okul öncesi eğitim kurumunda uygulanan etkinlikler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Üç ve dördüncü veli toplantılarında ise diğer veli toplantılarına ek olarak konular daha ayrıntılı ele alınarak annelerin anaokulu hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları sağlanmıştır. Ayrıca anaokulunun çocukların geleceği için faydaları anlatılmış ve annelere çocuklarının anaokulunda ne tür etkinlikler yaptıkları, bu etkinliklerin gün içinde ne zaman yapıldığı, genel olarak çocuklarının hoşlandığı etkinlikler ile birlikte çocuklarının gelişim özellikleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bununla birlikte annelere, çocuk yetiştirme tutumlarından bahsedilmiş, çocuklarıyla karşılıklı konuşmalarında nasıl iletişimde bulunacakları veya çocuklarıyla karşılaşacakları olası problemlerde nasıl davranmaları gerektiği ve çocuklarına karşı nasıl bir tutum izlemeleri gerektiğine dair bilgiler verilmiştir.

- Bireysel Veli Görüşmeleri: Bireysel veli görüşmelerinde, programın başında, annelerin durumlarına göre bireysel görüşme zamanı için bir çizelge düzenlenmiştir. Her anneyle en az bir kere görüşülmüştür. Bazı annelerle duruma göre iki kere görüşülmüş, bazı annelerden gelen isteğe göre ise bu sayı artmıştır. Bireysel görüşme, çocuğunun devam etmekte olduğu okul öncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde anne ile çocuğu hakkında daha ayrıntılı konuşulmuştur. Anneye

çocuğunun bir günde yaptığı faaliyetler, çocuğunun arkadaşları, sevdiği etkinlikler, yapmaktan hoşlandığı ya da hoşlanmadığı durumlar, sevdiği oyuncaklar, sınıf içindeki genel durumu hakkında daha ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Ayrıca annelerle bu görüşmeler sırasında, çocuklarıyla olan iletişimlerinde nasıl bir tutum izledikleri hakkında görüşülmüş ve annelerin çocuklarına karşı davranışlarında nasıl bir tutum izlemeleri gerektiğine dair annelerden gelen sorularla birlikte bunlara yönelik bilgiler verilmiştir. Çocuklarıyla yaşadıkları durumlar ve ileride karşılaşılabilecekleri olası olaylar karşısında nasıl davranacakları hakkında annelerle görüşülmüş ve bu konu hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bireysel görüşmelerin yaralarından biri ailenin veli toplantılarında ya da diğer zamanlarda sormadıkları birçok şeyi bu görüşmelerde sorma fırsatı bulmaktadırlar. Bu yüzden anne ile iletişim daha kolay gerçekleşmiştir.

- Bülten Tahtaları: Program süresince annelere yönelik dört tane bülten tahtası hazırlanmıştır. Konular hazırlanırken annelerin ihtiyaçları göz önüne alınmıştır. Annelere kişisel ihtiyaç formu uygulanmış ve bu form dikkate alındığında annelerin en çok ihtiyaç duyduğu çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili dört konu belirlenmiştir. Aile katılımını desteklemek için bülten tahtalarında seçilen konu başlıkları şunlardır: Okul Öncesi Eğitim ve Önemi; Çocuğunuzu Kitapla Tanıştırın; Çocuk ve Oyun; Çocuğunuzu Dinleyin. Hazırlanan bu konular velilerin giriş çıkışlarında rahatlıkla görebilecekleri okulun girişinde bulunan panoya asılmıştır. Velilerin giriş ve çıkışta yararlanabilmesi amacı ile çok kısa sürede okunabilecek ve incelenebilecek nitelikte hazırlanmıştır ve bilgiler resim, fotoğraf gibi görsel uyarıcılarla desteklenmiştir. Bu bilgiler panoda bir ay asılı kalmış, konular arasında geçiş yapılırken panonun değiştiğinin farkına varılması ve göz alışkanlığını ortadan

kaldırmak için bir hafta pano boş bırakılmıştır. Toplam dört adet pano asılmıştır.

- Broşür: Program çerçevesinde bülten tahtasını desteklemek için bu panoda bulunan konular ile ilgili broşür hazırlanmıştır. Broşürdeki bilgilerin kısa, basit, anlaşılır ve uygulanabilir olmasına dikkat edilmiştir. Broşür hazırlanırken konularla ilgili resimlerin bulunmasına dikkat edilmiştir. Broşürlerin tek tek annelere dağıtılması ve bütün annelere ulaşılması sağlanmıştır. Broşürler her ay pano ile birlikte eş zamanlı olarak annelere iletilmiştir. Toplam dört adet broşür gönderilmiştir.

- Haber Mektupları: Program süresince annelere gönderilen haber mektuplarında; çocuklarının devam ettiği anaokulu hakkında bilgilendirmek, anneleri programa katmak, çocuğunun okulda yaptığı etkinlikler hakkında bilgilendirmek, evde çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri basit etkinlikler hakkında bilgi vermek ve kurumda uygulanan çalışmalar, etkinlikler için gerekli olan artık materyalleri annelerden istemek için on beş gün ara ile haber mektupları gönderilmiştir. Bununla birlikte haber mektuplarında anne babaların çocuklarına karşı davranışlarında nasıl bir tutum göstermeleri gerektiği ile ilgili örnek hikâyeler, anne-baba ve çocuk arasında geçen karşılıklı diyaloglarla ilgili resimler, çeşitli karikatürler ve anne baba tutumlarına yönelik çeşitli yazılar gönderilmiştir.

4.6. Verilerin İstatistiksel Analizi

Okul öncesi eğitim kurumunda aile katılımına katılan ve katılmayan annelerin, okul öncesi eğitime yönelik görüşlerinin ve anne davranışlarına etkisinin incelendiği bu çalışmada, elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS 12.0 programı kullanılmıştır.

Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Anket Formu için bulunan değerlerin yorumlanmasında frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Hamel Anne Tutum Testi puanlarının deney ve kontrol grupları açısından karşılaştırılması ilişkisiz t-testi ile incelenmiştir. Deney grubu ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması ise ilişkili t-testi ile incelenmiştir.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, Ankara İli, Çankaya İlçesinde bulunan ve aile katılımı en az düzeyde uygulanan, özel okul öncesi eğitim kurumunda, 5-6 yaş grubuna devam eden 45 çocuk ve anneleri deney, aynı şekilde aile katılımı en az düzeyde uygulanan okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 45 çocuk ve anneleri de kontrol grubu olacak şekilde toplam 90 anne örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmada annelerin ve çocuklarının demografik özelliklere ilişkin bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de; annelerin, çocuklarının devam ettiği kurum ve çocuklarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 3 ile Tablo 25 arasında; anne davranışlarına yönelik Hamel (Hamburger Erziehungsverhaltensliste Für Mütter) Anne Tutum Testine ilişkin bulgular Tablo 26 ve Tablo 27’de verilmiştir.

1. Annelerin ve Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan deney ve kontrol grubu annelerinin yaşı, öğrenim durumu, çalışma durumu, meslekleri ve sahip olduğu çocuk sayısı; çocuklarının yaşı, cinsiyeti, kaçınıcı çocuk olduğu, daha önceki anaokulu yaşantısı ve şimdiki kuruma devam süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubunda Bulunan Annelerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Annelerin		Deney		Kontrol		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Yaşı	25-30	7	15.5	13	28.8	20	22.2
	31-35	19	42.2	21	46.6	40	44.4
	36-40	15	33.4	5	11.1	20	22.2
	40 ve üstü	4	8.9	6	13.3	10	11.1
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Öğrenim Durumu	Lise	11	24.4	19	42.2	30	33.3
	Ön Lisans	6	13.3	1	2.2	7	7.7
	Lisans	22	48.9	23	51.1	45	50.0
	Lisansüstü	6	13.3	2	4.4	8	8.8
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Çalışma Durumu	Çalışıyor	21	46.7	20	44.4	41	45.5
	Çalışmıyor	24	53.3	25	55.6	49	54.4
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Meslekleri	Memur	3	14.2	6	30.0	9	22.0
	Serbest	7	33.3	4	20.0	11	27.0
	Profesyonel Meslek (doktor,hakim, avukat,eğitimci, eczacı,mimar)	11	52.3	10	50.0	21	51.2
	Toplam	21	100.0	20	100.0	41	100.0
Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	Bir Çocuk	18	40.0	18	40.0	36	40.0
	İki Çocuk	21	46.7	23	51.1	44	48.8
	Üç Çocuk	6	13.3	4	9.0	10	11.1
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0

Tablo 1’de, deney ve kontrol grubu annelerinin yaş, öğrenim durumu, çalışma durumu, meslek, sahip olduğu çocuk sayısı ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, deney grubundaki annelerin % 42.2'sinin 31-35 yaş grubunu, %33.4'ünün 36-40 yaş grubunu, %15.5'inin 25-30 yaş grubunu, % 8.9'unun ise 40 ve üstü yaş grubunu oluşturmaktadır. Kontrol grubunda bulunan annelerin %46.6'sının 31-35 yaş grubunda, %28.8'inin 25-30 yaş grubunda, %13.3'ünün 40 ve üstü, %11.1'inin 36-40 yaş grubunda oldukları görülmektedir.

Örnekleme alınan deney grubundaki annelerin öğrenim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, %48.9'unun lisans mezunu, % 24.4'ünün lise mezunu, %13.3'ünün ön lisans ve lisansüstü mezunu oldukları görülmektedir. Kontrol grubundaki annelerin ise %51.1'inin lisans mezunu, %42.2'sinin lise mezunu, %4.4'ünün lisans üstü, %2.2'sinin ön lisans mezunu oldukları görülmektedir.

Deney grubundaki annelerin çalışma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde, % 53.3'ünü çalışmayan anneler, %46.7'sini ise çalışan anneler oluşturmaktadır. Kontrol grubunda ise %55.6'sını çalışmayan anneler, %44.4'ünü çalışan anneler oluşturmaktadır.

Annelerin mesleklerine göre dağılımlarına bakıldığında, deney grubu annelerinin % 52.3'ünü profesyonel meslek grubunun (doktor, hâkim, avukat, eğitimci, eczacı, mimar), % 33.3'ünü serbest çalışan annelerin, %14.2'sini memur annelerin oluşturduğu görülmektedir. Kontrol grubu annelerde ise %50.0'sinin profesyonel meslek grubunun, %30.0'unun memur, %20.0'sinin serbest çalışan annelerin oluşturduğu görülmektedir.

Deney grubundaki annelerin sahip oldukları çocuk sayısına göre dağılımları incelendiğinde, %46.7'si iki çocuğa, %40.0'ı bir çocuğa, %13.3'ü üç çocuğa sahiptir. Kontrol grubunda ise, annelerin %51.1'i iki çocuğa, %40.0'ı bir çocuğa, %9.0'u üç çocuğa sahiptir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubunda Bulunan Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Çocuğun		Deney		Kontrol		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Yaşı	6 Yaş	12	26.7	29	64.4	41	45.6
	5 Yaş	33	73.3	16	35.6	49	54.4
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Cinsiyeti	Kız	21	46.7	21	46.7	42	46.7
	Erkek	24	53.3	24	53.3	48	53.3
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Kaçınıcı Çocuk Olduğu	Birinci Çocuk	26	57.7	24	53.3	50	55.6
	İkinci Çocuk	16	35.6	18	40.0	34	37.8
	Üçüncü Çocuk	3	6.7	3	6.6	6	6.7
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Daha Önceki Anaokulu Yaşantısı	Var	13	28.9	14	31.1	27	30.0
	Yok	32	71.1	31	68.9	63	70.0
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0
Şimdiki Kuruma Devam Süresi	Bir Yıl ve Daha Az	23	51.1	30	66.7	53	58.9
	İki Yıl	12	26.7	13	28.9	25	27.8
	Üç Yıl	10	22.2	2	4.4	12	13.4
	Toplam	45	100.0	45	100.0	90	100.0

Tablo 2’de, deney ve kontrol grubunda bulunan çocukların yaşları, cinsiyetleri, kaçınıcı çocuk olduğu, devam ettiği bu kurumdan önceki anaokulu yaşantısı ve şimdiki kuruma devam süresi ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.

Yukarıdaki tabloda deney grubunda bulunan çocukların yaşlarına göre dağılımlarına bakıldığında, %73.3’ünün 5 yaşında, %26.7’sinin 6 yaşında oldukları görülmektedir. Kontrol grubu çocukların yaşları ise %64.4’ünün 6 yaşında, %35.6’sının 5 yaşında oldukları görülmektedir.

Deney grubunda bulunan çocukların cinsiyetine göre dağılımları incelendiğinde, % 53.3’ünün erkek, %46.7’sinin kız çocuk oldukları, kontrol grubunda bulunan çocukların % 53.3’ünün erkek, %46.7’sinin kız çocuk oldukları görülmektedir.

Okul öncesi eğitime devam eden çocuğun kaçınıcı çocuk olduğuna göre dağılımları incelendiğinde, deney grubunda bulunan çocukların %57.7'sinin birinci çocuk, %35.6'sının ikinci çocuk, %6.7'sinin üçüncü çocuk oldukları, kontrol grubunda bulunan çocukların ise %53.3'ünün birinci çocuk, %40.0'ının ikinci çocuk, %6.6'sının üçüncü çocuk oldukları görülmektedir.

Çocukların daha önceki anaokulu yaşantısına bakıldığında, deney grubunda bulunan çocukların, % 71.1'inin daha önce okul öncesi eğitim almadıkları, %28.9'unun daha önce okul öncesi eğitim aldıkları, kontrol grubunda bulunan çocukların, %68.9'unun daha önce okul öncesi eğitim almadıkları, %31.1'inin ise daha önce okul öncesi eğitim aldıkları görülmektedir.

Çocukların şimdiki kuruma devam süresi incelendiğinde, deney grubunda % 51.1'inin bir yıl ve daha az, %26.7'sinin iki yıl, %22.2'sinin üç yıl devam ettikleri görülmektedir. Kontrol grubunda ise %66.7'si bir yıl ve daha az, %28.9'u iki yıl, %4.4'ünün üç yıl devam ettikleri görülmektedir.

2. Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden annelerin, okul öncesi eğitim kurumu hakkındaki görüşleri ve çocuklarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Çok Hoşlandığı Köşelere İlişkin Dağılım

Çocuğun En Çok Hoşlandığı Köşe	Önem Sırası	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Eğitici Oyuncak Köşesi	1	6	66.7	23	74.1	4	57.1	6	50.0
	2	3	33.3	5	16.1	3	42.9	3	25.0
	3	-	-	3	9.7	-	-	3	25.0
	Toplam	9	100.0	31	100.0	7	100.0	12	100.0
Blok Köşesi	1	5	83.3	22	66.7	4	50.0	4	44.4
	2	1	16.7	8	24.2	2	25.0	3	33.3
	3	-	-	3	9.1	2	25.0	2	22.2
	Toplam	6	100.0	33	100.0	8	100.0	9	100.0
Hayvanlar Köşesi	1	3	50.0	19	65.5	3	60.0	3	60.0
	2	2	33.3	6	20.7	1	20.0	1	20.0
	3	1	16.7	4	13.8	1	20.0	1	20.0
	Toplam	6	100.0	29	100.0	5	100.0	5	100.00
Evcilik Köşesi	1	19	86.4	19	63.3	20	100.0	19	95.0
	2	3	13.6	7	23.3	-	-	1	5.0
	3	-	-	4	13.3	-	-	-	-
	Toplam	22	100.0	30	100.0	20	100.0	20	100.0
Müzik Köşesi	1	1	100.0	13	61.9	1	100.0	1	33.3
	2	-	-	5	23.8	-	-	1	33.3
	3	-	-	3	14.2	-	-	1	33.3
	Toplam	1	100.0	21	100.0	1	100.0	3	100.0
Kitap Köşesi	1	2	66.7	10	58.8	7	77.8	9	60.0
	2	1	33.3	4	23.5	2	22.2	4	26.7
	3	-	-	3	17.6	-	-	2	13.3
	Toplam	3	100.0	17	100.0	9	100.0	15	100.0
Tamir Köşesi	1	7	87.5	10	55.5	12	85.8	12	70.6
	2	1	12.5	5	27.8	1	7.1	4	23.5
	3	-	-	3	16.7	1	7.1	1	5.9
	Toplam	8	100.0	18	100.0	14	100.0	17	100.0
Kukla Köşesi	1	1	100.0	8	53.3	-	-	-	-
	2	-	-	4	26.7	-	-	-	-
	3	-	-	3	20.0	-	-	-	-
	Toplam	1	100.0	15	100.0	-	-	-	-
Manav Köşesi	1	-	-	5	62.5	-	-	-	-
	2	-	-	2	25.0	-	-	-	-
	3	-	-	1	12.5	-	-	-	-
	Toplam	-	-	8	100.0	-	-	-	-

Tablo 3'te okul öncesi kuruma devam eden çocuğun en çok hoşlandığı köşelerin anneler tarafından önem sırasına göre sıralamalarının frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde, deney grubu annelerinin ön testte %66.7'si, son testte %74.1'i birinci sırada eğitici oyuncak köşesinin olduğunu ifade etmişlerdir. Blok köşesinin, ön testte % 83.3'ü, son teste ise %66.7'si birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Hayvanlar köşesini ön testte %50.0'si, son testte %65.5'i çocuğunun en çok hoşlandığı köşe olması açısından birinci sırada olduğu cevabını vermişlerdir. Evcilik köşesinin ise ön testte % 86.4'ü, son testte %63.3'ü birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Müzik köşesinde ön testte % 100.0'ü (N=1), son testte %61.9'u birinci sırada olduğunu belirtmiştir. Kitap köşesinde ise ön testte %66.7'sinin, son testte %58.8'inin çocuğunun en çok hoşlandığı köşe olması açısından birinci sırada olduğunu belirttikleri görülmektedir. Tamir köşesinin, ön testte %87.5'inin, son testte %55.5'inin birinci sırada önemli olduğunu belirttikleri görülmektedir. Kukla köşesinde ön testte %100.0'ü (N=1), deney grubu son testte %53.3'ü birinci sırada olduğunu ifade etmişlerdir. Manav köşesine bakıldığında, ön testte bu köşe ile ilgili bir cevaplama bulunulmadığı, son teste bakıldığında ise %62.5'inin bu köşenin birinci sırada olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol grubu son testte annelerin çocuğunun en çok hoşlandığı köşeyi önem sırasına koymaları açısından frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde eğitici oyuncak köşesinde kontrol grubu son testte %50.0'si, deney grubu son testte %74.1'i bu köşeyi birinci sırada olduğunu belirtmiştir. Blok köşesinde ise çocuğunun en çok hoşlandığı köşe olması bakımından kontrol grubu son testte %44.4'ü, deney grubu son testte %66.7'si birinci sırada olduğunu belirtmiştir. Hayvanlar köşesini, kontrol grubu son testte %60.0'ı, deney grubu son testte %65.5'i birinci sırada olduğunu belirtmiştir. Kontrol grubu son testte %95.0'i, deney grubu son testte %63.3'ü evcilik köşesinin birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Müzik köşesinde ise kontrol grubu son testte %33.3'ü, deney grubu son testte %61.9'u bu köşeyi birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Kitap köşesinde kontrol grubu son testte %60.0'ı, deney grubu son teste %58.8'i bu köşenin birinci sırada olduğunu ifade etmişlerdir. Tamir köşesinde kontrol grubu son testte %70.6'sı,

deney grubu son testte %55.5'i bu köşenin birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Kukla köşesine kontrol grubu son testte bir cevaplama yapılmadığı görülmektedir. Deney grubu son testte %53.3'ü bu köşenin çocuğunun hoşlanması açısından, birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Manav köşesine bakıldığında kontrol grubu bu köşe hakkında bir cevaplama yapmamıştır. Deney grubu son testte bakıldığında %62.5'i çocuğunun bu köşeden hoşlandığını belirtmiştir.

Kontrol grubu ön testte annelerin %100'ü evcilik köşesini, %85.8'i tamir köşesini çocuklarının birinci sırada en çok hoşlandığı köşe olduğunu belirtmiştir. Kukla ve manav köşesinde ise kontrol grubu ön testte bir işaretleme yapılmadığı görülmektedir.

Köşelere bakıldığında deney grubu ön testte annelerin cevaplama sayısının az olduğu, bazı köşelerin ise hiç cevaplanmadığı görülmektedir. Deney grubu son testte ise annelerin cevaplamasında artış olduğu ve bu durumun köşelere de çocuklarının durumuna göre dağılım gösterdiği görülmektedir. Annelerin deney grubu ön testte genel olarak en çok evcilik köşesini bildikleri, evcilik köşesindeki bu yığılmanın deney son testte diğer köşelere dağıldığı görülmektedir. Bunun sebebi deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce genellikle ailelerin anaokullarında çocukların sadece evcilik ve buna benzer oyunlar oynadıklarını düşünmeleri olarak açıklanabilir. Deney grubuna yapılan aile katılım çalışmalarında annelere bireysel veli görüşmelerinde çocuklarının anaokulunda en çok hangi köşelerde vakit geçirdiklerine, bu köşelerde oynarken genellikle hangi arkadaşlarıyla oynamaktan hoşlandıklarına ve bu köşelerde oynarken hangi oyuncaklarla ve ne tür oyunlarla oynamayı tercih ettiklerine dair bilgiler verilmiştir. Bunun sonucunda deney grubu son testte %74.1 oranla birinci sırada eğitici oyuncak köşesinin çocuğunun en çok hoşlandığı köşe olarak ön testte göre farklılık gösterdiği düşünülmektedir.

Bulgulara göre kontrol grubu ön test ve son testte, çocuklarının evcilik köşesini, tamir köşesini ve kitap köşesini sevdiklerini belirtmişlerdir. Kontrol

grubunun diğer köşelerde az sayıda cevaplama yaptıkları görülmektedir. Kukla ve manav köşesinde bir cevaplama yapılmadığı görülmektedir. Kontrol grubu annelerinin aile katılım çalışmaları almadıklarından dolayı, özellikle evcilik köşesinde, tamir köşesinde ve kitap köşesinde yığılmaların olduğu görülmektedir. Kontrol grubu annelerinin anaokulunda bulunan diğer köşeleri bilmedikleri düşünülmektedir.

Zembat ve diğ. (1995), program ve amaçlarına göre çok çeşitlilik gösteren okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan programları tespit etmek için yaptıkları çalışmada, toplam 386 okul ve bu okullardan toplam 746 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Araştırmada anket tekniği kullanılmış ve öğretmenlerle bireysel olarak görüşülmüş ve değerlendirilmiştir. Programda çocuğun yaratıcılığını destekleyen etkinliklere yer verme oranı ile sınıfta uygulanan programların etkinliğini arttıran köşelerin hangilerinin ne oranda olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda %90.8 oranla evcilik köşesinin ilk sırada olduğu ve bu durumu kitap köşesi, blok köşesi kukla köşesi, fen ve doğa köşesi, müzik köşesi takip etmiştir. Bunun sonucunda öğretmenlerin çocukların yaratıcılığını destekleyen etkinlikleri yeterince bilmedikleri ve genellikle evcilik köşesine ağırlık verdikleri bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada deney grubu ön testte annelerin bu sonuçlara benzer şekilde cevap verdikleri görülmektedir. Uygulanan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte dağılımın bütün köşelere olduğu görülmektedir.

Bozoklu (1994), okul öncesi çağındaki dört, beş ve altı yaş grubu çocukların tercih ettikleri oyun köşeleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada örneklem grubunu, okul öncesine devam eden dört, beş ve altı yaş grubu toplam 64 çocuk oluşturmuştur. Veriler, çocukların tercih ettikleri köşelere ait bilgiler “Sürelî Gözlem Kodu”, ailelere yönelik bilgiler için anket formu, yaratıcılık düzeylerini belirlemek için “Yaratıcı Torrance Şekil Testi” uygulanmıştır. Bulgulara göre, dört yaş grubundaki çocukların çoğunluğunun serbest köşede (köşelerden bağımsız fakat köşelerdeki oyuncaklarla sınıf ortasında oynamaları) oynadıkları

bulunmuştur. Altı yaş grubuna doğru oyun köşesi seçiminde tercihlerinin daha özgün ve belirgin bir köşeye (blok-eğitici oyuncak köşesi) dönüştüğü bulunmuştur.

Bu çalışmada, uygulanan aile katılım çalışmaları ile annelerin çocuklarını daha iyi tanıdıkları, çocuklarının tercih ettikleri ve sevdikleri köşeler hakkında son testte daha ayrıntılı bilgi verdikleri görülmektedir.

Tablo 4. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Sevdiği Derslere İlişkin Dağılım

Çocuğun En Sevdiği Ders	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Jimnastik	8	18.2	13	28.9	8	19.0	7	15.5
Drama	7	15.9	10	22.2	13	31.0	15	33.3
Bale	9	20.5	6	13.3	2	4.8	3	6.7
Müzik	5	11.4	5	11.1	11	26.2	10	22.2
İngilizce	7	15.9	4	8.9	4	9.5	5	11.1
Bilgisayar	3	6.8	3	6.7	3	7.1	4	8.9
Kil	1	2.3	2	4.4	1	2.4	1	2.22
Satranç	4	9.1	2	4.4	-	-	-	-
Toplam	44	100.0	45	100.0	42	100.0	45	100.0

Tablo 4'te okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun en sevdiği dersin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde deney grubu annelerinin ön testte % 18.2'si, son testte %28.9'u jimnastik dersinin çocuğunun en sevdiği ders olduğunu belirtmişlerdir. Drama dersinde ise ön testte %15.9'u, son testte %22.2'si çocuğunun bu dersi sevdiğini belirttiği görülmektedir. Bale dersine ön testte %20.5'i, son testte ise %13.3'ü bale dersini sevdiğini ifade etmiştir. Müzik dersinde ise ön testte %11.4'ü, son testte %11.1'i çocuğunun müzik dersini sevdiğini belirtmiştir. İngilizce dersinde ön testte annelerin %15.9'u, son testte %8.9'u çocuğunun bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Bilgisayar dersinde ön testte %6.8'i, son testte ise %6.7'si çocuğunun en sevdiği ders olduğunu belirtmişlerdir. Kil dersini deney grubu ön testte %2.3'ü, son testte %4.4'ü bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Satranç dersine ise ön testte %9.1'inin, son testte %4.4'ünün çocuğunun en sevdiği ders olduğunu belirttikleri

görülmüştür. Okul öncesi eğitime devam eden çocuğun en sevdiği ders maddesini deney grubu ön testte bir anne cevaplamamıştır.

Okul öncesi kuruma devam eden çocuğun en sevdiği dersin, deney ve kontrol grubu son testlerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, jimnastik dersinde, kontrol grubu son testte %15.5'i, deney grubu son testte %28.9'u bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Drama dersini kontrol grubu son testte %33.3'ü, deney grubu son testte %22.2'si çocuğunun bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Bale dersinde kontrol grubu son testte %6.7'si, deney grubu son testte %13.3'ü bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Müzik dersinde ise kontrol grubu son testte %22.2'si, deney grubu son testte %11.1'i sevdiğini belirtmiştir. İngilizce dersinde kontrol grubu son testte %11.1'i, deney grubu son testte %8.9'u bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Bilgisayar dersini kontrol grubu son testte %8.9'u, deney grubu son teste %6.7'si bu dersi sevdiğini belirtmiştir. Kontrol grubu son testte %2.22'si deney grubu son testte %4.4'ü kil dersini sevdiğini belirtmiştir. Satranç dersi için kontrol grubu bir cevaplama yapmamıştır. Deney grubu son testte %4.4'ü çocuğunun bu dersi sevdiğini belirtmişlerdir.

Kontrol grubu ön test incelendiğinde çocuklarının en çok hoşlandığı derse ilişkin dağılımda %31.0'i drama, %26.2'i müzik, %19.0'u ise jimnastik dersinin çocuklarının en sevdiği ders olduğunu belirttikleri görülmektedir. Tablo incelendiğinde kontrol grubu ön test ve son test arasında belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tabloda deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte bulguların benzer olduğu görülmektedir. Deney grubu ön testte, çocuğunun özellikle en çok bale dersinden hoşlandığını düşünürken, deney grubu son testte bunun yerini jimnastik ve drama dersi almıştır. Uygulanan aile katılım çalışmalarında veli toplantıları ve bireysel veli görüşmelerinde, çocuklarının hangi dersleri sevdiği ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Deney grubu son testte annelerin çocuklarının hangi

dersi sevdiğini gerçekten bilerek cevapladıkları ve çocuklarının en çok sevdiği dersin jimnastik ve drama olduğunu belirtmeleri sevindirici bir durumdur. Kontrol grubu anneleri, çocuklarının en sevdiği ders olarak drama ve müzik dersini sevdiklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 5. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğa Bir Gün İçinde Uygulanan Etkinliklere İlişkin Dağılım

Bir Gün İçerisinde Uygulanan Etkinlikler	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Serbest zaman	42	93.3	45	100.0	39	87.7	37	82.2
Türkçedili	14	31.1	45	100.0	30	66.7	31	68.9
Oyun	43	95.6	45	100.0	43	95.6	43	95.6
Müzik	40	88.9	45	100.0	43	95.6	42	93.3
Fen ve Doğa	12	26.7	45	100.0	13	28.9	12	26.7
Okuma yazmaya hazırlık	14	31.1	44	97.8	15	33.3	18	40.0
Defter çalışmaları	9	20.0	12	26.7	4	8.9	3	6.7
Gezi	8	17.8	45	100.0	-	-	-	-
Tiyatro	7	15.6	45	100.0	-	-	-	-

Tablo 5'te okul öncesi eğitime devam eden çocuğun anaokulunda bir gün içinde uygulanan etkinliklerin anneler tarafından bilindiğine dair frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde, deney grubu annelerin ön testte %95.6 oranla büyük bir çoğunluğunun oyunu belirttikleri, %93.3'ü serbest zaman etkinliklerinin, %88.9'u müzik etkinliğinin, %31.1'i okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve Türkçedili etkinliğinin, %26.7'si fen ve doğa etkinliğinin, %20.0'si defter çalışmalarının, %17.8'i gezi ve %15.6'sı tiyatronun uygulandığını belirtmişlerdir. Son testte ise %100.0'ü serbest zaman etkinliklerinin, Türkçedili etkinliklerinin, oyun etkinliklerinin, müzik etkinliklerinin, fen ve doğa etkinliklerinin, gezi ve tiyatro etkinliklerinin bir gün içerisinde uygulandığını, %97.8'i ise okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının bir gün içerisinde uygulandığını belirttikleri görülmektedir. Son testte %26.7'si defter çalışmalarının uygulandığını belirtmiştir. Defter çalışmalarının sadece 6 yaş grubuna uygulanması sebebiyle %26.7 oranının 6 yaş annelerinin cevabı olduğu görülmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun anaokulunda bir gün içerisinde uygulanan etkinliklerin deney ve kontrol grubu son testlerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, kontrol grubu son testte %95.6'sı oyun etkinliğinin, %93.3'ü müzik etkinliğinin, %82.2'si serbest zaman etkinliğinin, %68.9'u Türkçedili etkinliğinin, %40.0'ı okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının, %26.7'si fen ve doğa etkinliklerinin, %6.7'si defter çalışmalarının çocuğunun anaokulunda uygulanan etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Deney grubu son test ise serbest zaman etkinliklerini, Türkçedili etkinliğini, oyun etkinliğini, müzik etkinliğini, fen ve doğa etkinliğini son testte %100.0'ü çocuğunun okulunda uygulandığı etkinlikler olduğunu belirtmişlerdir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını %97.8'i çocuğunun okulunda uygulandığını belirtmiştir. Defter çalışmalarını %26.7'si anaokulunda uygulandığını belirtmiştir.

Kontrol grubu ön test incelendiğinde %95.6'sı oyun ve müziğin, %87.7'si serbest zaman etkinliğinin, %66.7'si Türkçedil etkinliğinin, %33.3'ü okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının, %28.9'u fen ve doğa etkinliklerinin ve %8.9'u defter çalışmalarının anaokulunda bir gün içerisinde uygulanan etkinlik olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu sonuçlar incelendiğinde kontrol grubu ön test ve son test arasında bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çocuklarının devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunda bir gün içerisinde uygulanan etkinlikler sorulduğunda aile katılım çalışmaları almadıkların dolayı, deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte cevapların birbirine benzer olduğu ve kontrol grubu annelerinin anaokulundaki etkinliklerden gezi ve tiyatroyu cevaplamadıkları görülmektedir. Bununla birlikte deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte Türkçedili, fen ve doğa, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, defter çalışmaları gibi etkinliklerde oranların az olduğu ve diğer etkinliklere ilişkin görüşlerinin belli olmadığı görülmektedir. Oranların oyun, müzik, serbest zaman etkinliğine yığıldığı görülmektedir. Bu yığılmanın sebebi genellikle ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarında sadece çocuklarla oyun oynandığını, serbest çalışmalar

yapıldığını, müzik öğretildiğini düşünmeleri olarak belirtebiliriz. Fakat deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmalarında, veli toplantılarında anaokulunda çocuklara bir gün içerisinde uygulanan etkinlikler tek tek tanıtılmış ve bu etkinlikler ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır. Ayrıca günlük yapılan etkinlikler ve program hakkında haber mektupları annelere gönderilmiştir. Bu yüzden deney grubu son testte bütün etkinliklerde annelerin %100.0'ünün anaokulunda bir gün içerisinde uygulanan etkinlikleri bildikleri görülmektedir.

Tablo 6. Annelerin Anaokulundaki Etkinlikleri Nasıl Öğrendiklerine İlişkin Dağılım

Anaokulundaki Etkinlikleri Nasıl Öğrendikleri	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Çocuğundan	23	51.1	-	-	25	55.6	22	48.9
Grup öğretmeninden	2	4.4	45	100.0	5	11.1	7	15.6
Okul müdüründen	3	6.7	-	-	1	2.2	2	4.4
Gazete, dergi ve kitaplardan	17	37.8	-	-	14	31.1	14	31.1
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 6’da annelerin anaokulundaki etkinlikleri nasıl öğrendiklerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, deney grubu annelerin ön testte %51.1’i çocuğundan, %37.8’i gazete, dergi ve kitaplardan, %6.7’si okul müdüründen, %4.4’ü ise grup öğretmeninden öğrendiklerini belirtmişlerdir. Deney grubu son testte ise %100.0’ü anaokulundaki etkinlikleri grup öğretmeninden öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol grubu son testte annelerin anaokulundaki etkinlikleri nasıl öğrendiklerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %48.9’u çocuğundan, %31.1’i gazete dergi ve kitaplardan, %15.6’sı grup öğretmeninden, %4.4’ü okul müdüründen öğrendiklerini belirttikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %100.0’ü grup öğretmeninden öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön

testte bakıldığında annelerin %55.6'sı çocuğundan, %31.1'i gazete, dergi ve kitaplardan, %11.1'i grup öğretmeninden, %2.2'si okul müdüründen anaokulundaki etkinlikleri öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Bu tabloda deney grubu annelerinin ön testte büyük bir oranının anaokulundaki etkinlikleri çocuklarından ayrıca gazete, dergi ve kitaplardan öğrendiklerini belirttikleri görülmektedir. Çoğunlukla anneler çocukları ve okul öncesi eğitim kurumları ile ilgili bilgileri kitap, gazete, dergi ve televizyon gibi çeşitli kitle iletişim araçlarından öğrenmektedirler. Ailelerin çocuklarının gittiği okul öncesi eğitim kurumuyla fazla iletişime girmedikleri bilinen bir gerçektir. Özellikle çocukların anaokulunda nasıl zaman geçirdikleri ve ne tür etkinlikler yaptıkları hakkında fazla bilgileri yoktur. Kontrol grubu ön ve son testte, deney grubu ön testte olduğu gibi büyük çoğunlukla anaokulundaki etkinlikleri çocuklarından, gazete, dergi ve kitaplardan öğrendiklerini belirttikleri görülmektedir. Deney grubuna uygulanan aile katılımı çalışmalarında, bireysel veli görüşmelerinde, veli toplantılarında, anaokulundaki etkinlikler hakkında grup öğretmeni tarafından annelere bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca annelere gönderilen haber mektuplarında annelerden yapılacak etkinlikler ile ilgili artık materyaller istenmiş ve bunların hangi etkinliklerde kullanılacağı belirtilmiş ve anaokulundaki günlük program hakkında anneler bilgilendirilmiştir. Haber mektupları sonucunda istenilen dönüt alındığından dolayı annelerin bu etkinliklerden haberlerinin olduğu da düşünülebilir. Deney grubu son testte %100.0'ünün anaokulundaki etkinlikleri grup öğretmeninden öğrendikleri görülmektedir. Deney grubu annelerinde son testte önemli bir gelişme olduğu söylenebilir. Bu aile katılımı için önemli bir sonuçtur ve hem anaokulu öğretmeni adına hem de annelerin daha çok bilinçlendiği adına sevindirici bir durumdur.

Tablo 7. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun En Sevdiği Etkinliklere İlişkin Dağılım

Çocuğun En Sevdiği Etkinlikler	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Serbest zaman	14	31.1	10	22.2	8	17.8	9	20.0
Türkçedili	1	2.2	7	15.6	1	2.2	2	4.4
Oyun	17	37.8	5	11.1	28	62.2	25	55.6
Müzik	4	8.9	6	13.3	7	15.6	6	13.3
Fen ve Doğa	-	-	4	8.9	1	2.2	3	6.7
Okuma yazmaya hazırlık	3	6.7	9	20.0	-	-	-	-
Defter çalışmaları	5	11.1	4	8.9	-	-	-	-
Toplam	44	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 7’de okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun en sevdiği etkinliklerin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, deney grubu annelerin ön testte %37.8’i, son testte %11.1’i oyun etkinliğinin, ön testte %31.1’i, son testte ise %22.2’si serbest zaman etkinliğinin çocuk tarafından en sevilen etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Türkçedili etkinliğinde ise ön testte %2.2’si, son testte %15.6’sının Türkçedili etkinliğinin çocuk tarafından en çok sevilen etkinlik olduğunu belirttikleri görülmektedir. Deney grubu ön testte %8.9’u, son testte %13.3’ü müzik etkinliğini, ön testte fen ve doğa etkinliğinde bir cevaplama yapılmamışken son testte %8.9’u çocuğunun en sevdiği etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Deney grubu ön testte okuma yazmaya hazırlık çalışmaları %6.7 iken son testte %20.0’si çocuklarının en sevdiği etkinlik olduğunu belirttikleri görülmektedir. Deney grubu ön testte %11.1’i, son testte %8.9’u defter çalışmalarını çocuklarının en sevdiği etkinlik olduğunu belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun en sevdiği etkinlikler incelendiğinde kontrol grubu son testte %20.0’si, deney grubu son testte %22.2’si serbest zaman etkinliklerini çocuğunun en sevdiği etkinlik cevabını vermişlerdir. Türkçedili etkinliklerinde kontrol grubu son testte %4.4’ü, deney grubu son testte %15.6’sı çocuğunun bu etkinlikleri çok sevdiğini belirtmişlerdir. Oyun etkinliğine ise kontrol grubu son testte %55.6’sı, deney grubu son testte %11.1’i bu etkinliği sevdiğini belirtmişlerdir. Müzik etkinliğinde kontrol grubu son test ve deney grubu son testte %13.3’ü çocuklarının

bu etkinliği sevdiği cevabını vermişlerdir. Fen ve doğa etkinliğinde kontrol grubu son testte %6.7'si, deney grubu %8.9'u anneler çocuklarının bu etkinliği sevdiği cevabını vermişlerdir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve defter çalışmalarında kontrol grubu son testte bir cevap verilmediği görülmektedir. Deney grubu son testte ise %20.0'si çocuğunun okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını sevdiğini belirttikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %8.9'u defter çalışmalarını çocuklarının en sevdiği etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte %62.2'si oyun, %17.8'i serbest zaman etkinliğini, %15.6'sı müzik etkinliğini, %2.2'si Türkçedili ve fen ve doğa etkinliğini çocuklarının en sevdiği etkinlik olduğunu belirtmişlerdir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve defter çalışmalarında kontrol grubu ön testte bir cevap verilmemiştir. Kontrol grubu n test ve son test arasında belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Deney grubu n test ve kontrol grubu n ve son testte annelerin, çocuklarının, oyun, serbest zaman ve müzik etkinliğini sevdiklerini düşündükleri görülmektedir. Annelerin anaokulu ile ilgili bildikleri etkinliklerin bunlar olduğu söylenbilir. Aile katılımı çalışmalarında, bireysel veli görüşmeleri için planlanan zamandan önce gelen anneler çocuklarının bulunduğu sınıfa davet edildiğinde ve gönderilen haber mektuplarında annelere çocuklarıyla yapabilecekleri basit etkinlikler anlatılmıştır. Ayrıca haber mektuplarında günlük yapılan program hakkında anneler aydınlatılmıştır. Haber mektuplarından istenilen geri dönütlerin alınmasıyla deney grubu son testte annelerin çocuklarının en sevdiği etkinlik olarak serbest zaman etkinliğini, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını ve Türkçedili etkinliklerini çocuklarının en sevdiği etkinlik olarak belirttikleri görülmektedir.

Tablo 8. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Yapmaktan En Çok Hoşlandığı Faaliyetlere İlişkin Dağılım

Çocuğun Yapmaktan En Çok Hoşlandığı Faaliyet	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Boya çalışması	31	70.5	12	26.7	40	88.9	37	84.1
Kâğıt İşleri	1	2.3	5	11.1	3	6.7	3	6.8
Yoğurma Maddeleri	10	22.7	20	44.4	2	4.4	4	9.1
Proje çalışmaları	2	4.5	8	17.8	-	-	-	-
Toplam	44	100.0	45	100.0	45	100.0	44	100.0

Tablo 8’de okul öncesi kuruma devam eden çocuğun yapmaktan hoşlandığı faaliyetlerin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, deney grubu annelerin ön testte %70.5’i, son testte %26.7’si boya çalışmasının çocuğun en sevdiği etkinlik olduğu belirttikleri görülmektedir. Ön testte %2.3’ü, son testte %11.1’i kâğıt işlerinin en sevilen etkinlik olduğunu belirtmiştir. Yoğurma maddelerini ön testte %22.7’si, son testte ise %44.4’ü bu etkinliğin çocuk tarafından en sevilen etkinlik olduğunu belirtmiştir. Proje çalışmalarını ön testte %4.5’i, son testte %17.8’i çocukları tarafından en sevilen etkinlik olarak belirtmiştir. Deney grubu ön testte bir annenin bu soruyu işaretlemediği görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun yapmaktan en çok hoşlandığı faaliyetler incelendiğinde kontrol grubu son testte %84.1’i boya çalışmalarının, %9.1’i yoğurma maddelerinin, %6.8’i kâğıt işlerinin çocuklarının yapmaktan en çok hoşlandığı faaliyet cevabını vermişlerdir. Proje çalışmaları için bir cevap vermemişlerdir. Kontrol grubu son testte bir annenin bu soruyu cevaplamadığı görülmektedir. Deney grubu son testte bakıldığında %44.4’ü yoğurma maddelerinin, %26.7’si boya çalışmalarının, %17.8’i proje çalışmalarının, %11.1’i kâğıt işlerinin çocuklarının yapmaktan en çok hoşlandığı faaliyet olduğu cevabını vermişlerdir. Kontrol grubu ön testte ise son test ile yakın sonuçların olduğu görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %88.9’u boya çalışmalarını, %6.7’si kâğıt işlerini, %4.4’ü yoğurma maddelerini çocuklarının yapmaktan en çok hoşlandığı faaliyet olduğunu belirtmişlerdir. Proje çalışmalarında ise cevaplama yapılmadığı görülmektedir. Kontrol grubu ön test ve son test

karşılaştırıldığında oranların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu durum ise kontrol grubuna aile katılım çalışmalarının uygulanmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte, çocuklarının yapmaktan hoşlandığı faaliyet olarak yüksek bir oranla boya çalışmalarını ve daha az oranla kâğıt işlerini sevdiklerini düşündükleri görülmektedir. Deney grubuna yapılan aile katılımında özellikle bireysel veli görüşmelerinde, çocukları ile ilgili görüşme yapılırken bu konulardan bahsedilmiştir. Daha sonra haber mektuplarında çocuklarıyla birlikte evde yapabilecekleri basit etkinlikler anlatılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda deney grubu annelerinin son testte çocuklarının yapmaktan hoşlandıkları faaliyet olarak dağılımın yoğurma maddeleri ve daha sonra boya çalışması olarak değiştiği görülmektedir.

Gelfer (1994), okul öncesi eğitimde Portfolio yaklaşımının değerlendirilmesi çalışmasında, yaşları 2,5 ve 5,5 arasındaki 78 çocuktan 20'si proje çalışması için rastgele seçilmiş, 78 aileden 20'si deney 20'si kontrol olmak üzere toplam 40 çocuğun ailesi çalışmada yer alan anketi cevaplamaya gönüllü olmuşlardır. 14 maddelik aile anketi geliştirilmiş, deney ve kontrol grubu ailelerine uygulanmıştır. Öğretim yılı boyunca öğretmenler, deney grubu öğrencilerinin dosyalarına en iyi çalışmalarını koymalarına yardımcı olmuşlar ve aileleriyle düzenli toplantılar yapmışlardır. Kontrol grubu öğrencileriyle bir çalışma yapılmamış ve bu grubun aileleriyle planlı toplantılar gerçekleştirilmemiştir. Sekiz ay sonra ailelere aynı anket tekrar uygulanmış ve iki grupta yer alan çocukların aileleri arasında karşılaştırma yapılmıştır. Anketin ilk uygulanmasından sonra gelen tüm yanıtlar, ailelerin okulda neler yapıldığının farkında olmadıklarını göstermektedir. Verilen yanıtlardan bazıları şöyledir: “Çocuğuma nasıl yardım edebileceğimden emin değilim”, “Program çocuğuma nasıl yardım edecek bilmiyorum”. Uygulama sonunda iki grup arasında bulunan en önemli fark, deney grubu çocuklarının ailelerinin tümünün, bilişsel ve akademik alanda daha çok bilgi sahibi oldukları bulunmuştur. Tabloda çıkan sonuç,

bu araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Buna göre, annelere uygulanan aile katılım çalışmaları sonucunda, annelerin okul öncesi eğitim kurumunda çocuklarının nelerden hoşlandıkları hakkında bilgilendikleri, dolayısı ile de çalışmanın amacına ulaştığı söylenebilir.

Tablo 9. Annelerin Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğunun Hangi Oyun Çeşidinden Hoşlandığını Bilmesine İlişkin Dağılım

Çocuğun Anaokulunda Hangi Oyun Çeşidinden Hoşlandığını Bilme	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	14	31.1	45	100.0	10	22.2	13	28.9
Hayır	31	68.9	-	-	35	77.8	32	71.1
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 9’da annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdelere bakıldığında deney grubu ön testte %31.1’i evet, %68.9’u hayır cevabını vermişlerdir. Deney grubu son testte ise %100.0’ü evet cevabını vermişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdelere bakıldığında kontrol grubu son testte %71.1’i hayır, %28.9’u evet cevabını vermişlerdir. Deney grubu son testte %100.0’ü evet cevabını vermişlerdir. Kontrol grubu ön testte ise %77.8’i hayır, %22.2’si evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu tabloda yapılan aile katılım çalışmalarında asılan bülten tahtasında oyun ve öneminden bahsedilmesiyle annelerin oyunun önemini kavramaları amaçlanmış ve bu durum gönderilen broşürlerle desteklenmiştir. Gönderilen haber mektuplarında

çocuklarıyla birlikte oynayabileceği oyunların anlatılmasıyla ve bireysel veli görüşmelerinde bu durumun desteklenmesiyle, oyunun çocuğun gelişimindeki öneminden bahsedilmesiyle deney grubu son testte anneler çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bildiklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu annelerine ise aile katılım çalışmaları uygulanmadığından ön ve son testte yüksek oranla çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bilmediklerini belirtmişlerdir.

Tezel Şahin (1993), üç-altı yaş grubu çocuklarının anne babalarının çocuk oyunları hakkındaki görüşlerini incelemek ve uygulanan yanlış tutumlara ışık tutmak amacıyla, Ankara il merkezindeki kurum anaokullarına ve özel anaokullarına devam eden çocukların anne babaları ile çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini 500 anne ve baba oluşturmuştur. Araştırmada veriler geliştirilen anket formuna bağlı kalınarak, örneklem grubu ile karşılıklı görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre annelerin %94.4'ü, babaların %88.0'i oyunun çocuğun gelişiminde rolü olan önemli bir faktör olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Erden (2001), yaptığı çalışmada, anaokullarına devam eden çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Örneklem olarak 8 kamu, 8 özel anaokulu olmak üzere toplam 16 okul, 272 ebeveyn ve 56 öğretmen alınmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanmış "Ebeveynlerin Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşleri Anketi" ve "Öğretmenlerin Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşleri Anketi" verilerin toplanması için kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, oyun ve oyuncak konularındaki öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin istatistiksel olarak farklılık gösterdiği saptanmış ve ebeveynlerin oyun konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Okul öncesi eğitim kurumları aile katılımlı eğitime önem vermeleri ve okul-aile işbirliğinin sağlanması gerektiği saptanmıştır.

Bu sonuçların, araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

**Tablo 10. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Hoşlandığı
Oyun Çeşitlerine İlişkin Dağılım**

Oyun Çeşitleri	Önem Sırası	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Serbest oyunlar	1	4	100.0	16	45.7	1	100.0	2	100.0
	2	-	-	10	28.6	-	-	-	-
	3	-	-	9	25.7	-	-	-	-
	Toplam	4	100.0	35	100.0	1	100.0	2	100.0
Grup oyunları	1	5	83.3	14	58.3	4	100.0	3	100.0
	2	1	16.7	7	29.2	-	-	-	-
	3	-	-	3	12.5	-	-	-	-
	Toplam	6	100.0	24	100.0	4	100.0	3	100.0
Bireysel oyunlar	1	1	100.0	8	50.0	5	100.0	4	100.0
	2	-	-	6	37.5	-	-	-	-
	3	-	-	2	12.5	-	-	-	-
	Toplam	1	100.0	16	100.0	5	100.0	4	100.0
Dinlendirici oyunlar	1	-	-	7	43.8	-	-	-	-
	2	1	100.0	5	31.3	-	-	-	-
	3	-	-	4	25.0	-	-	-	-
	Toplam	1	100.0	16	100.0	-	-	-	-
Kurallı oyunlar	1	1	100.0	5	41.7	-	-	4	100.0
	2	-	-	4	33.3	-	-	-	-
	3	-	-	3	25.0	-	-	-	-
	Toplam	1	100.0	12	100.0	-	-	4	100.0
Isındırıcı oyunlar	1	1	100.0	4	50.0	-	-	-	-
	2	-	-	2	25.0	-	-	-	-
	3	-	-	2	25.0	-	-	-	-
	Toplam	1	100.0	8	100.0	-	-	-	-

Tablo 10’da okul öncesi kurumuna devam eden çocuğun hoşlandığı oyun çeşitlerini bilen ve bunu önem sırasına göre sıralayan annelerin cevaplarının, frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu annelerin ön testte %100.0’ünün (N=4), son testte %45.7’sinin birinci sırada serbest oyun çeşidini belirttikleri görülmektedir. Grup oyunlarında, ön testte %83.3’ü, son testte ise %58.3’ü grup oyunlarının birinci sırada çocuğunun hoşlandığı oyun çeşidi olduğunu belirtmişlerdir. Ön testte %100.0’ü (N=1), son testte ise %50.0 oranıyla bireysel oyunların birinci sırada çocuğunun hoşlandığı oyun çeşidi olduğunu belirtmişlerdir. Kurallı oyunlarda ön testte %100.0’ü (N=1), son testte %41.7’si birinci sırada kurallı oyunların çocuğunun hoşlandığı oyun çeşidi olduğunu belirttikleri görülmektedir. Isındırıcı oyunlarda ise ön testte %100.0’ü (N=1), son testte %50.0 oranında birinci sırada bu oyunların çocuklarının sevdiği oyun çeşidi olduğunu belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, okul öncesi kurumuna devam eden çocuğun hoşlandığı oyun çeşitlerini bilen ve bunu önem sırasına göre sıralayan annelerin cevaplarının frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %100.0'ü (N=2), deney grubu son testte %45.7'si serbest oyunların çocuğu açısından birinci sırada olduğunu belirtmişlerdir. Grup oyunları kontrol grubu son testte %100.0'ü (N=3), deney grubu son testte %58.3'ü çocuğunun bu oyunları birinci sırada sevdiğini belirtmişlerdir. Bireysel oyunlarda ise kontrol grubu son testte %100.0'ü (N=4), deney grubu son testte %50.0'si çocuğunun bu oyunlardan birinci sırada hoşlandığını belirtmişlerdir. Dinlendirici oyunlarda kontrol grubu son testte bir işaretleme yapmamıştır. Deney grubu son testte %43.8'i çocuğunun dinlendirici oyunları birinci sırada sevdiğini belirtmişlerdir. Kurallı oyunlara bakıldığında kontrol grubu son testte %100.0'ü (N=4), deney grubu son testte %41.7'si çocuğunun bu oyunlardan birinci sırada hoşlandığını belirtmişlerdir. Isındırıcı oyunlarda kontrol grubu son testte annelerin bir işaretleme yapmadıkları görülmektedir. Deney grubu son testte bakıldığında %50.0'si çocuklarının ısındırıcı oyunlardan birinci sırada hoşlandıklarını belirttikleri görülmektedir.

Kontrol grubu ön test dağılımlarına bakıldığında son testte olduğu gibi annelerin %100.0'ü (N=5) bireysel oyunlardan çocuğunun birinci sırada hoşlandığını belirtmişlerdir. Grup oyunlarına bakıldığında %100.0'ü (N=4) birinci sırada çocuklarının hoşlandığını belirttikleri görülmektedir.

Bu tabloda çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandıklarını bilen ve bunu önem sırasına göre sıralayan annelerin cevap verdikleri görülmektedir. Aile katılımı uygulanmadığından deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte bu soru hakkında çoğu annelerin görüşlerinin olmadığı görülmektedir. Deney grubuna yapılan aile katılım çalışmalarında annelere yönelik hazırlanan oyun ile ilgili bülten tahtasında ve bülten tahtasını desteklemek için gönderilen broşürlerde oyun ve oyunun önemi anlatılmıştır. Ayrıca grup toplantılarında oyun çeşitlerinden bahsedilmiş ve bireysel veli görüşmelerinde çocuklarının hangi oyun çeşidinden

hoşlandığı hakkında annelere bilgi verilmiştir. Yine annelere gönderilen haber mektuplarında annelere çocuklarıyla birlikte oynayabilecekleri oyunlar anlatılmıştır. Aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra deney grubu son testte annelerin çoğunun, çocuğunun oynamaktan hoşlandığı oyun çeşidini bildiği görülmektedir. Deney grubu annelerinin son testte çocuklarının en çok grup oyunlarını, bireysel oyunları ve ısındırıcı oyun çeşitlerini sevdiklerini ve bunu önem sırasına göre sıraladıkları görülmektedir. Bilinen oyun çeşitleri dışında annelerin bu tür oyun çeşitlerinin olduğunu bilmesi sevindirici bir durumdur.

Aytekin (2001), okul öncesi eğitim programları içinde oyunun çocuğun gelişimine olan etkilerini incelemiştir. Araştırmada 50 anasınıfı öğretmeni, 400 anasınıfı öğrencisi velisine 20'şer soruluk anket uygulanmıştır. Velilere okul öncesinde çocuğun gelişiminde oyunun önemi sorulduğunda, velilerin tamamı oyunun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Velilerin %77.0'sinin okul dönüşünde çocuklarına okulda öğrendikleri oyunları sordukları %23.0'ünün ise sormadıkları bulunmuştur. Öğretmenlerin %100'ü okul öncesi çağında olan çocukların eğitiminde ve gelişiminde oyunun önemini takdir ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %58'i, yüzdelik olarak oyunun önemini %80 olarak belirtmişlerdir. Sonuçlara göre, oyunun okul öncesi eğitim kurumlarında vazgeçilmez bir gereksinim olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada olduğu gibi annelerin aile katılım çalışmaları ile çocuğun gelişiminde oyunun önemini bilerek, son testte anaokulunda oynanan oyunlar hakkında bilgi verdiği görülmektedir.

Tablo 11. Annelerin Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğunun Türkçedili Etkinliklerinden Hoşlandığını Bilmesine İlişkin Dağılım

Çocuğun Türkçedili Etkinliklerinden En Çok Hoşlandığı Bölümü Bilme	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	15	33.3	45	100.0	14	31.1	17	37.8
Hayır	30	66.7	-	-	31	68.9	28	62.2
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 11’de annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun Türkçedili etkinliklerinden hoşlandığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdelere bakıldığında, deney grubu annelerinin ön testte %33.3’ünün evet, %66.7’sinin ise hayır cevabını verdikleri görülmektedir. Son testte %100.0’ünün evet seçeneğini cevapladıkları görülmektedir.

Deney ve kontrol grubunun son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun Türkçedili etkinliğinden hoşlandıklarını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdelere bakıldığında kontrol grubu son testte %62.2’sinin hayır, %37.8’inin evet cevabını verdikleri görülmektedir. Deney grubu son teste bakıldığında %100.0’ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte bakıldığında %68.9’unun hayır, %31.1’inin evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu tabloda deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte, anaokulunda uygulanan Türkçedil etkinlikleri bölümlerinden çocuklarının en çok hoşlandığı bölümü bilmedikleri şeklinde benzer sonuçlar görülmektedir. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmalarında bülten tahtasında çocuk ve kitapla ilgili bilgiler asılmış bununla birlikte annelere bülten tahtasını destekleyici broşürler gönderilmiştir. Ayrıca haber mektuplarında annelere çocuklarıyla birlikte okuyabileceği hikâye kitabı örneği gönderilmiştir. Haber mektuplarıyla ilgili geri gelen dönütlerle birlikte annelere bireysel veli görüşmelerinde çocuklarının Türkçedili etkinliklerinde en çok hangi bölümden hoşlandığı ile ilgili bilgiler

verilmiştir. Yapılan aile katılımı sonucunda deney grubu son testte %100.0'ü çocuklarının Türkçedili etkinlerinden en çok hoşlandığı bölümü bildiklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön ve son testte aile katılımı uygulanmadığı için çocuklarının Türkçedili etkinliklerinden en çok hoşlandığı bölümü bilmediklerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12. Okul Öncesi Kuruma Devam Eden Çocuğun Türkçedili Etkinlilerinden En Çok Hoşlandığı Bölüme İlişkin Dağılım

Türkçedili Etkinlikleri	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Hikâye Öncesi sohbet	-	-	5	11.1	-	-	-	-
Bilmece	4	26.7	9	20.0	4	28.6	2	11.8
Tekerleme	1	6.7	5	11.1	6	42.9	8	47.1
Şiir	-	-	1	2.2	-	-	-	-
Parmak Oyunu	-	-	4	8.9	-	-	-	-
Hikâye	5	33.3	9	20.0	3	21.4	3	17.6
Hikâye Canlandırma	5	33.3	12	26.7	1	7.1	4	23.5
Toplam	15	100.0	45	100.0	14	100.0	17	100.0

Tablo 12’de okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun Türkçedili etkinliklerinden en çok hoşlandığı bölümü bilen annelerin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde, hikâye öncesi sohbet bölümünde deney grubu annelerinin ön testte bir işaretleme yapmamışken, son testte %11.1’i çocuğunun hikaye öncesi sohbeti sevdiğini belirtmiştir. Bilmeceelerde ise ön testte %26.7’si, son testte %20.0’si Türkçedili etkinliklerinden bilmeceler için en çok hoşlandığı bölüm demiştir. Tekerlemelerin ön testte %6.7’sini, son testte ise %11.1’ni oluşturduğu görülmektedir. Parmak oyunları deney grubu ön testte hiç cevaplanmamışken, deney grubu son testte %8.9’u çocuğunun bu bölümden hoşlandığını belirtmiştir. Hikâye bölümünde ön testte %33.3’ü, son testte %20.0’si çocuğunun bu bölümü sevdiğini belirtmişlerdir. Hikâye canlandırma bölümünde ise ön testte %33.3’ü, deney grubu son testte ise %26.7’si çocuğunun bu bölümü sevdiğini belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol grubunun son testlerinde annelerin okul öncesi kuruma devam eden çocuğunun Türkçedili etkinliklerinden en çok hoşlandığı bölümü bilmeleri durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde hikâye öncesi sohbet bölümünde kontrol grubu son testte bir işaretleme yapılmadığı görülmektedir. Deney grubu son testte %11.1'i bu bölümden çocuklarının hoşlandığını belirtmişlerdir. Bilmeceler bölümünde %11.8'i, deney grubu son testte %20.0'si çocuklarının bilmecelerden hoşlandığını belirtmişlerdir. Tekerlemeye bakıldığında kontrol grubu son testte %47.1'i, deney grubu son testte %11.1'i tekerlemelerden çocuklarının hoşlandığını belirtmişlerdir. Şiir bölümünde kontrol grubu son testte bir cevap verilmediği görülmektedir. Deney grubu son testte %2.2'si çocuğunun şiirden hoşlandığını belirtmiştir. Kontrol grubu son testte parmak oyunu ile ilgili bir cevap verilmediği görülmektedir. Deney grubu son testte %8.9'u çocuğunun parmak oyunlarından hoşlandığını belirtmişlerdir. Kontrol grubu son testte %17.6'sı, deney grubu son testte %20.0'si çocuğunun hikâyeden hoşlandığını belirtmişlerdir. Hikâyeyi canlandırma bölümüne bakıldığında kontrol grubu son testte %23.5'i, deney grubu son testte %26.7'si çocuğunun bu bölümden hoşlandığını belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte bakıldığında %42.9'u tekerleme, %28.6'sı bilmece, %21.4'ü hikâye, %7.1'i hikâye canlandırma bölümlerinden çocuklarının hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte hikâye öncesi sohbet, şiir ve parmak oyununda bir cevaplama yapılmadığı görülmektedir.

Bu tabloda çocuklarının Türkçedili etkinliklerinden hoşlandığını bilen annelerin cevapları görülmektedir. Aile katılımı uygulanmadan önce deney grubu ön testte en çok hikâye ve hikâye sonrası etkinliğine yığılma olduğu ve annelerin bazı Türkçedili etkinliklerine ilişkin görüşlerini belirtmedikleri görülmektedir. Aile katılım çalışmaları uygulanmayan kontrol grubu ön ve son testte, deney grubu ön testte olduğu gibi annelerin bazı Türkçedili etkinlikleri bölümlerine ilişkin görüşlerinin olmadığı görülmektedir. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmalarında bülten tahtasında çocuk ve kitapla ilgili bilgiler verilmiş, bununla birlikte annelere bülten tahtasını destekleyici broşürler gönderilmiştir. Ayrıca haber mektuplarında annelere çocuklarıyla birlikte okuyabileceği hikâye kitabı örneği

gönderilmiştir. Haber mektuplarıyla ilgili geri gelen dönütlerle birlikte annelere bireysel veli görüşmelerinde çocuklarının Türkçedili etkinliklerinde en çok hangi bölümden hoşlandığı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Yapılan aile katılımı sonucunda deney grubu son testte Türkçedili etkinliklerinde bütün bölümlere ilişkin görüşlerin belirtildiği ve en çok sevilen bölüm olarak, hikâye canlandırma, bilmece ve hikâye bölümünün cevaplandığı görülmektedir.

Yurtsever (2002), yaptığı çalışmada beş-altı yaş çocukların kelime dağarcığı gelişimine ana dil eğitim programının etkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini deney ve kontrol grubunda 16 çocuk olmak üzere toplam 32 çocuk oluşturmuş ve veri toplamak amacıyla “Kelime Dağarcığı Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Bulgulara bakıldığında, başlangıçta deney ve kontrol gruplarına eğitim programı uygulanmadan önce elde edilen ön test sonuçları arasında anlamlı farklılık yoktur. Deney grubuna uygulanan eğitim sonunda ön test ve son test arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Deney ve kontrol grubu son test sonuçlarında ise anlamlı farklılık görülmüştür. Uygulanan eğitim programının deney grubunda olumlu etkisi olduğu bulunmuştur.

Bu araştırmada yapılan aile katılımı ile annelerin çocuklarının eğitiminde Türkçedil etkinliklerinin önemli olduğunu ve bu yüzden annelerin tamamının çocuklarının Türkçedil etkinliklerinden hangi bölümü sevdiklerini öğrendikleri görülmektedir.

Tablo 13. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Günlük Programdan Haberinin Olmasına İlişkin Dağılım

Anaokulundaki Günlük Programdan Haberinin Olması	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	35	77.8	45	100.0	20	44.4	23	51.1
Hayır	10	22.2	-	-	25	55.6	22	48.9
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 13'te annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun anaokulundaki günlük plandan haberinin olması durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubunun ön testte %77.8'i evet, %22.2'si hayır cevabını vermişlerdir. Deney grubu son testte %100.0'ü evet yanıtını vermişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun kurumundaki günlük plandan haberinin olması durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %51.1'inin evet, %48.9'unun hayır cevabını verdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %100.0'ünün evet cevabını verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %55.6 gibi büyük çoğunluğunun hayır, %44.4'ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir.

Bulgulara göre deney grubu ön testte anneler yüksek oranla anaokulunda uygulanan etkinliklerden haberleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum annelerin, etkinlikleri, çocuklarından öğrendikleri veya gazete dergi, kitap gibi çeşitli şekillerde öğrendikleri şeklinde açıklanabilir. Aile katılım çalışmalarında veli toplantısında anaokulunda uygulanan günlük program ile ilgili anneler aydınlatılmıştır. Bununla birlikte haber mektuplarında anaokulundaki günlük program ve çocuklarının günlük yaptığı etkinlik ve faaliyetlerle ilgili bilgiler gönderilmiştir. Yapılan aile katılımı sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ünün çocuğunun anaokulundaki günlük plandan haberi olduğuna ilişkin görüşlerini belirttikleri görülmektedir. Aile katılımı uygulanmayan kontrol grubunun son testte yaklaşık yarı yarıya görüşlerini belirttikleri görülmektedir. Kontrol grubu son testte çoğunluğunun anaokulundaki

günlük programdan haberlerinin olduğunu belirtmeleri deney grubu ön testte olduğu gibi çeşitli şekillerde öğrendikleri söylenebilir.

Tablo 14. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Programı Kimin Hazırladığından Haberinin Olmasına İlişkin Dağılım

Anaokulundaki Programı Kimin Hazırladığını Bilme	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	-	-	45	100.0	-	-	-	-
Hayır	45	100.0	-	-	45	100.0	45	100.0
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 14’te annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun kurumundaki programı kimin hazırladığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu annelerinin ön testte %100.0’ünün hayır, son testte %100.0’ünün evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun kurumundaki programı kimin hazırladığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %100.0’ünün hayır, deney grubu son testte %100.0’ünün evet cevabını verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte de %100.0’ünün hayır cevabı verdikleri görülmektedir.

Aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce deney grubu ön test ve aile katılım çalışmaları uygulanmamış olan kontrol grubu ön ve son testte annelerin tamamının okul öncesi eğitim kurumunda hazırlanan programı, kimin hazırladığını bilmedikleri görülmektedir. Aile katılım çalışmalarında veli toplantısında ve haber mektuplarında anaokulundaki program ve anaokulundaki programı kimin hazırladığına dair bilgiler verilmiştir. Bunun sonucunda deney grubu son testte

%100.0'ü okul öncesi eğitim kurumundaki programı, kimin hazırladığını bildiklerine ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 15. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Programı Kimin Hazırladığını Belirtmesine İlişkin Dağılım

Programı Hazırlama	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Okul Müdürü	-	-	-	-	-	-	-	-
Sınıf Öğretmeni	-	-	-	-	-	-	-	-
Okul Yönetimi	-	-	44	97.8	-	-	-	-
Öğretmenler ortak hazırlıyor	-	-	1	2.2	-	-	-	-
Toplam	-	-	45	100.0	-	-	-	-

Tablo 15'te annelerin okul öncesi eğitim kurumundaki programı kimin hazırladığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu ön testte programı kimin hazırladığını bilmedikleri için bu maddede bir işaretleme yapılmadığı görülmektedir. Deney grubu son teste bakıldığında %97.8'i programın okul yönetimi tarafından ortak hazırlandığını, %2.2'i ise öğretmenlerin ortak hazırladığını belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumundaki programın kimin hazırladığını bilmeleri durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubunun tamamı son testte programı kimin hazırladığını bilmediklerinden bu maddede bir işaretleme yapılmadığı görülmektedir. Deney grubu son testte bakıldığında annelerin %97.8'i programın okul yönetimi tarafından hazırlandığını, %2.2'si öğretmenlerin ortak hazırladığını belirtmişlerdir. Kontrol grubunun ön testte tamamının programı kimin hazırladığını bilmediklerinden bu maddede bir işaretleme yapılmadığı görülmektedir.

Bulgulara göre bu tabloda anaokulundaki programı kimin hazırladığını bilen annelerin cevap verdiği görülmektedir. Deney grubuna yapılan aile katılım çalışmalarında veli toplantılarında anaokulundaki program hakkında ve bu programı kimin hazırladığına dair bilgiler verilmiştir. Ayrıca annelere gönderilen haber mektuplarında, anaokulundaki program hakkında geniş bilgilere yer verilmiş ve anaokulundaki programın okul yönetimi tarafından hazırlandığı belirtilmiştir. Deney grubu son testte annelerin çoğunluğunun anaokulundaki programı okul yönetimi tarafından hazırlandığını belirttikleri görülmektedir. Aile katılımı uygulanmamış kontrol grubu ön ve son testte, deney grubu ön testte olduğu gibi anaokulundaki programı kimin hazırladığını bilmediklerinden bu soruya bir görüş belirtmedikleri görülmektedir.

Tablo 16. Annelere Çocuklarının Devam Ettiği Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Program Hakkında Bilgi Verilmesine İlişkin Dağılım

Çocuğun Programı Hakkında Bilgi Verilmesi	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	5	11.4	45	100.0	3	7.3	5	11.1
Hayır	39	88.6	-	-	38	92.7	40	88.9
Toplam	44	100.0	45	100.0	41	100.0	45	100.0

Tablo 16’da annelerin çocuklarının devam ettiği okul öncesi eğitim kurumundaki program hakkında bilgi verilmesi durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu ön testte %88.6’sı hayır, %11.4’ü evet cevabını vermişlerdir. Son testte %100.0’ünün evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin çocuklarının devam ettiği okul öncesi eğitim kurumundaki program hakkında bilgi verilmesi durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %88.9’unun hayır, %11.1’inin evet cevabını verdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte

bakıldığında annelerin %100.0'ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %92.7'sinin hayır, %7.3'ünün evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Aileye, okul öncesi eğitim kurumunun, programını tanıtan bilgiler vermesi bu okul öncesi eğitim kurumunun iyi bir eğitim vermeye çalıştığının kanıtıdır. Çünkü kurum ailelere kendini tanıtarak neler yaptığını gösterdiğinde anne babalar kurumda olup bitenlerden, kurumun yapacağı etkinliklerden ve vereceği eğitimden haberdar olurlar. Bunların yanında kurumun aileye program hakkında bilgi vermesi aileyi eğitime kattığını ve aileye duyduğu saygıyı göstermektedir.

Deney grubu annelerinin ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce büyük çoğunluğunun kendilerine anaokulundaki program hakkında bilgi verilmediğini belirtmişlerdir. Aile katılım çalışmaları uygulanmamış kontrol grubu annelerinin ön ve son testte, deney grubu ön testte olduğu gibi çoğunluğu anaokulundaki program hakkında kendilerinin bilgilendirilmediği görüşünü belirtmişlerdir. Deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulanırken veli toplantılarında, bireysel veli görüşmelerinde ve annelere gönderilen haber mektuplarında anaokulundaki program ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Bu bilgiler ışığında deney grubu son testte annelerin %100.0'ü, anaokulundaki program hakkında kendilerine bilgi verildiği görüşünü belirtmişlerdir.

Arabacı (2003), okul öncesi eğitim kurumlarında sınıf içi etkinliklere katılan ve katılmayan annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilerinin incelenmesiyle ilgili yaptığı çalışmada, anaokulu öğrencilerinin anneleri deney grubu (25) ve kontrol grubu (25) olmak üzere toplam 50 anne ile çalışılmıştır. Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Deney grubundaki ailelere aile katılımı uygulanmış kontrol grubu ise günlük yaşamlarına devam etmiştir. Bulgulara göre, deney grubunun okul öncesi eğitime ilişkin bilgi düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ve uygulanan katılım programının, annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki bilgilenmelerine katkı

sağladığı bulunmuştur. Bu bulgunun araştırma sonuçlarını desteklediği görülmektedir.

Güler (2001), 4-5 ve 6 yaş okul öncesi eğitim programlarının değerlendirilmesini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 225 anaokulu öğretmeni, 85 anaokulu yöneticisi ve 130 veli oluşturmuştur. Verilerin toplanması için öğretmen, yönetici ve veli için ayrı ayrı anket hazırlanmıştır. Okul aile işbirliğine ilişkin bulgulara bakıldığında, anaokulu ve anasınıfı programını destekleyici nitelikte işbirliği yapma konusunda yönetici ve veli görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yöneticilerin tamamına yakını, velilerin ise ancak yarıya yakını karşılıklı işbirliği yapma konusunda “evet” yanıtını vermişlerdir. Velilerin çoğunluğu okulda yapılan değerlendirme sonuçlarından ve programdan, çocuklarını almak üzere okula gittiklerinde veya belli aralıklarla düzenlenen veli toplantılarında haberdar edildiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 17. Annelerden Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Artık Materyal İstenmesine İlişkin Dağılım

Materyal İsteme	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	1	2.2	45	100.0	-	-	1	2.2
Hayır	44	97.8	-	-	45	100.0	44	97.8
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 17’de annelerden okul öncesi eğitim kurumunda artık materyal istenmesi durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu ön testte %97.8’inin hayır, %2.2’sinin evet cevabını verdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %100.0’ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerden okul öncesi eğitim kurumunda artık materyal istenmesi durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde

kontrol grubu son testte %97.8'inin hayır, %2.2'sinin evet cevabı verdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte bakıldığında annelerin %100.0'ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %100.0'ü kendilerinden artık materyal istenmediğini belirtmişlerdir.

Deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce ön test ve aile katılım çalışmaları uygulanmamış kontrol grubu ön ve son testte annelerin görüşlerinin artık materyal istenmediğine dair benzer olduğu görülmektedir. Aile katılım çalışmalarında deney grubuna haber mektupları gönderilmiştir. Gönderilen bu haber mektuplarında annelerden çocuklarıyla birlikte evde biriktirebilecekleri artık materyaller istenmiş, artık materyal olarak neleri biriktirebilecekleri ve bu artık materyallerin anaokulunda ne tür etkinliklerde kullanabileceği hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ü, anaokulunun kendilerinden artık materyal istediği görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 18. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Anneleri Bilgilendirmeye Yönelik Çalışmaların Yapılmasına İlişkin Dağılım

Şimdiye Kadar Bilgilendirmeye Yönelik Çalışmalar Yapılması	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	5	11.1	45	100.0	-	-	-	-
Hayır	40	88.9	-	-	45	100.0	45	100.0
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 18'de okul öncesi eğitim kurumunda anneleri bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapılması durumunun frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubunun %88.9'unun hayır, %11.1'inin evet cevabını verdikleri görülmektedir. Deney grubunun %100.0'ünün son testte evet cevabını verdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, okul öncesi eğitim kurumunda anneleri bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapılması durumunun frekans ve

yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %100.0'ünün hayır, deney grubu son testte %100.0'ünün evet cevabı verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte bakıldığında %100.0'ünün hayır cevabı verdiği görülmektedir.

Deney grubu annelerine ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce çoğunluğu anaokulunun kendilerine yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılmadığını belirtmişlerdir. Kontrol grubu annelerinin ise ön ve son testte kendilerini bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapılmadığını belirttikleri görülmektedir. Deney grubunda annelere yönelik, veli toplantıları, bireysel veli görüşmeleri, haber mektupları, bülten tahtası ve broşürler ile aile katılım çalışmaları uygulanmıştır. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin tamamı anaokulunda kendilerini bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapıldığına dair görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 19. Annelerin Grup Öğretmeninden Bilgi Alma İhtiyacının Olmasına İlişkin Dağılım

Grup Öğretmeninden Bilgi Alma İhtiyacı	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	39	86.7	45	100.0	37	82.2	38	84.4
Hayır	6	13.3	-	-	8	17.8	7	15.6
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 19'da annelerin grup öğretmeninden bilgi alma ihtiyacının olması durumunun frekans ve yüzdesi incelendiğinde deney grubu ön testte %86.7'si evet cevabını verirken, deney grubu son testte %100.0'ü grup öğretmeninden bilgi almak istediklerini belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin grup öğretmeninden bilgi alma ihtiyacının olması durumunun frekans ve yüzdesi incelendiğinde kontrol grubu son testte %84.4'ünün evet, %15.6'sının hayır cevabı verdikleri görülmektedir.

Deney grubu son testte bakıldığında %100.0'ü grup öğretmeninden bilgi almak istediklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte bakıldığında %82.2'si evet, %17.8'i hayır cevabı vermişlerdir.

Deney grubu ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce annelerin çoğunluğu grup öğretmeninden bilgi almak istediklerine dair görüşlerini belirttikleri görülmektedir. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ünün, grup öğretmeninden bilgi almak istediklerine ilişkin görüşleri görülmektedir. Bu artışın sebebinin annelerin grup öğretmeninden bilgi almanın yararını gördükleri ve yapılan aile katılım çalışmalarının yüksek oranda faydalı olmasından dolayı olduğu söylenebilir. Böyle bir artışın olması, öğretmenden devamlı bilgi almak istenmesi çocuk ve eğitim açısından büyük önem taşımaktadır. Kontrol grubu ön ve son testte deney grubu ön testte olduğu gibi benzer sonuçlar görülmektedir.

Tablo 20. Annelerin Grup Öğretmeninden Hangi Konularda Bilgi Almak İstedğine İlişkin Dağılım

Bilgi Alma İhtiyacı Olan Konular	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Çocuğun sorunları	8	20.5	8	17.8	14	37.8	14	36.8
Günlük genel durumu	12	30.8	10	22.2	9	24.3	10	26.3
Grup öğretmeni ile görüş alışverişi ve işbirliği	-	-	7	15.6	-	-	-	-
Arkadaşlarıyla ilişkiler	11	28.2	12	26.7	4	10.9	5	13.2
Sağlık, uyku ve beslenme durumu	6	15.3	5	11.1	10	27.0	9	23.7
Ev ve okuldaki davranışları	2	5.1	2	4.4	-	-	-	-
Çocuğun günlük yaptığı faaliyetler	-	-	1	2.2	-	-	-	-
Toplam	39	100.0	45	100.0	37	100.0	38	100.0

Tablo 20’de annelerin grup öğretmeninden hangi konularda bilgi almak istediklerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu ön testte %30.8’i günlük genel durumu hakkında, %28.2’i arkadaşlarıyla ilişkileri hakkında, %20.5’i çocuğunun sorunları, %15.3’ü çocuğunun sağlık, uyku ve beslenme durumu hakkında, %5.1’i çocuğunun ev ve okuldaki davranışları hakkında grup öğretmeninden bilgi almak istediklerini belirtirken, deney grubu son testte bu dağılım %26.7’si arkadaşlarıyla ilişkileri, %22.2’si çocuğunun günlük genel durumu için, %17.8’i çocuğunun sorunları, %15.6’sı grup öğretmeniyle görüş alışverişi ve işbirliğinde bulunmak için, %4.4’ü çocuğunun ev okuldaki davranışları hakkında, %2.2’si ise çocuğun günlük yaptığı faaliyetler ile ilgili bilgi almak istediklerini belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin grup öğretmeninden hangi konularda bilgi almak istediklerinin frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %36.8’i çocuğunun sorunları, %26.3’ü çocuğunun günlük genel durumu hakkında, %23.7’si çocuğunun sağlık, uyku ve beslenme durumu hakkında, %13.2’si çocuğunun arkadaşlarıyla ilişkileri hakkında grup öğretmeninden bilgi edinmek istediklerini belirtmişlerdir. Deney grubu son testte %26.7’si arkadaşlarıyla ilişkileri hakkında, %22.2’si çocuğunun günlük genel durumu hakkında, %17.8’si çocuğunun sorunları hakkında, %15.6’sı grup öğretmeni ile görüş alışverişi ve işbirliği için, %11.1’i çocuğunun sağlık, uyku ve beslenme durumu hakkında, %4.4’ü ev ve okuldaki davranışları hakkında, %2.2’si çocuğunun günlük yaptığı faaliyetler hakkında grup öğretmeninden bilgi almak istediklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte, son teste benzer sonuçlar görülmektedir.

Deney grubu annelerinin ön testte çoğunluğun, çocuğunun günlük genel durumu için grup öğretmeniyle görüşmek istediklerini belirtirken deney grubu son testte arkadaşlarıyla ilişkileri hakkında görüşmek istediklerini belirtmişlerdir. Deney grubu ön test ve son testte dağılımların belirgin bir şekilde değişmediği görülmektedir. Yapılan aile katılım çalışmalarında, deney grubu annelerinin, grup

öğretmeniyle, veli toplantısında, bireysel veli görüşmelerinde veya çocuklarını okula bırakırken veya okuldan alırken çocuklarıyla ilgili konuşmak istedikleri, sormak istedikleri konular görüşülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte aile katılım çalışmaları almadıklarından dolayı, annelerin çocuklarının sorunlarını paylaşacağı birine ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu yüzden çoğunluğunun grup öğretmeniyle çocuklarının sorunları hakkında görüşmek istediklerine ilişkin görüşleri görülmektedir.

Tablo 21. Annelerin Grup Öğretmeniyle Hangi Sıklıkla Görüştüğüne İlişkin Dağılım

Grup Öğretmeniyle Görüşme Sıklığı	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Haftada bir	3	6.7	38	84.4	4	8.9	3	6.7
Ayda bir	14	31.1	7	15.6	13	28.9	11	24.4
Sadece veli toplantılarında	20	44.4	-	-	19	42.2	17	37.8
Hiç görüşmem	8	17.7	-	-	9	20.0	14	31.1
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 21’de annelerin grup öğretmeniyle hangi sıklıkla görüştüğünün frekans ve yüzdeleri incelendiğinde deney grubu annelerinin ön testte %44.4’ünün sadece veli toplantılarında görüştüğünü belirtirken, bu dağılımın son testte %84.4’ünün haftada bir grup öğretmeniyle görüştükleri şeklinde olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin grup öğretmeniyle hangi sıklıkla görüştüğünün frekans ve yüzdeleri incelendiğinde kontrol grubu son testte %37.8’inin sadece veli toplantılarında görüştüğü, %31.1’inin grup öğretmeniyle hiç görüşmediği, %24.4’ünün ayda bir, %6.7’sinin grup öğretmeniyle haftada bir görüştüğü görülmektedir. Deney grubu son testte %84.4’ünün grup öğretmeniyle haftada bir görüştüğü, %15.6’sının grup öğretmeniyle ayda bir görüştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %42.2’si sadece veli

toplantılarında, %28.9'u ayda bir, %20.0'si hiç görüşmediğini, %8.9'u grup öğretmeniyle haftada bir görüştüğünü belirtmişlerdir.

Aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu annelerinin ön testte grup öğretmeniyle, çoğunluğu sadece veli toplantılarında ve bu durumu takip eden bir oranla ayda bir görüştüklerini belirttikleri görülmektedir. Yapılan aile katılım çalışmalarının etkisiyle deney grubu son testte anneler yüksek oranla grup öğretmeniyle haftada bir görüştüklerine ilişkin yanıt verdikleri görülmektedir. Bu oranın yüksek olması aile katılım çalışmalarının başarılı ve anneler üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca annelerin çocuklarına karşı ilgi gösterdiklerini ve anaokulu ile ilgili bilgi sahibi olmak istediklerini göstermektedir. Bu sonuç aile katılımının etkili olması adına ve grup öğretmeni adına sevindirici bir durumdur. Aile katılım çalışmaları almayan kontrol grubu annelerinin ön ve son testte, grup öğretmeniyle, büyük çoğunluğunun sadece veli toplantılarında görüştüklerine ve ön testte bu durumu ayda bir görüştükleri takip ederken son testte bu durumu grup öğretmeniyle hiç görüşmediklerine ilişkin görüşleri takip etmektedir.

Büyükkaragöz (1993), çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden anne babalarla, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin okul öncesi eğitime yaklaşımlarına ve bu kurumlardaki amaçların nasıl gerçekleştirildiğine ve çocuklarda meydana gelen davranış değişikliklerine ait görüşlerini karşılaştırmıştır. Çalışmayı 3-6 yaş grubunun eğitimini üstlenen 70 öğretmen ve bu yaş grubu çocuklarının anne-babaları (230) oluşturmuştur. Anne-babalarla öğretmenlerin “okul öncesi eğitim programı” hakkındaki görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre, anne-babalar okul öncesi eğitim kurumunda yapılan çalışmalar hakkında öğretmenle ilişki kurup bilgi alma yoluna gitmemektedirler. Çocuklarının anlattıkları ile bilgi sahibi olmaktadır. Bununla birlikte okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştiği ve çocukların davranışlarında okul öncesi eğitim kurumuna başladıktan sonra olumlu değişimler olduğu konularında anne-babalar ve öğretmenlerin aynı olumlu görüşte birleştikleri bulunmuştur.

Metin ve diğ. (1993), anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundaki çocukların anne babaları üzerinde yaptıkları araştırmada, ailelerin anaokulunu seçerken göz önünde bulundurdıkları özellikler ve anaokulundan beklentilerini incelemişlerdir. Araştırma 90 çocuğun anne babası üzerinde yapılmış ve anket tekniği kullanılmıştır. Anne babaların anaokulundan beklentileri ele alındığında çoğunluğun “sosyal davranışları” öğrenir beklentisinin birinci sırada olduğu bununla birlikte anne babaların çocuklarının devam ettiği anaokulundaki eğitimcilerle genellikle problem durumunda görüşüklerini belirttikleri saptanmıştır.

Bu sonuçların araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

Tablo 22. Annelerin Okul Öncesi Eğitim Kurumunun Fiziksel Koşulları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Dağılım

Okul Öncesi Eğitim Kurumundaki Fiziksel Koşullardan Memnun Olma	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	44	97.8	44	97.8	43	95.6	43	95.6
Hayır	1	2.2	1	2.2	2	4.4	2	4.4
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 22’de annelerin okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel koşulları hakkındaki görüşlerinin dağılımları incelendiğinde deney grubu ön testte %97.8’i evet, %2.2’si hayır cevabını vermişlerdir. Bu dağılımın son testte de aynı olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel koşulları hakkındaki görüşlerinin dağılımları incelendiğinde kontrol grubu son testte %95.6’sının evet, %4.4’ünün hayır cevabı verdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %97.8’inin evet, %2.2’sinin hayır cevabı

verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön test ve son test sonuçlarının aynı olduğu görülmektedir.

Bu tabloda annelerin anaokulunun fiziki koşulları hakkında genel bilgilerini almak için verdikleri cevaplar görülmektedir. Deney grubu annelerinin ön test ve son testte görüşlerinin değişmediği ve anaokulunun fiziksel koşullarından memnun olduklarına ilişkin görüşlerini belirttikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön ve son testte annelerin genel olarak anaokulunun fiziki koşullarından memnun oldukları söylenebilir.

Köksal (2002), yaptığı çalışmada anaokulu ve anasınıfına devam eden 3-6 yaş çocuklarının anne babalarının okul öncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenleri incelemiştir. Araştırmaya toplam 66 anaokulu ve anasınıfı ile bu anaokulu ve anasınıflarına devam eden 402 çocuğun anne babası katılmıştır. Verilerin toplanması için uygulanan anket sonucunda, çalışan annelerin okul seçiminde çalışmayan annelere göre fiziksel koşulları çok daha önemsedikleri ve üst sosyo-ekonomik çevredeki okullar için fiziksel koşulların okul seçiminde alt sosyo-ekonomik çevreye göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgunun araştırma bulgusunu desteklediği görülmektedir.

Tablo 23. Annelerin Çocuklarının Gelişimi Hakkındaki Bilgisine İlişkin Dağılım

Çocuğun Gelişim Özellikleri Hakkında Bilgi Sahibi Olma	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	44	97.8	45	100.0	44	97.8	44	97.8
Hayır	1	2.2	-	-	1	2.2	1	2.2
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 23’de annelerin çocuklarının gelişimi hakkında bilgisinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde deney grubu ön teste %97.8’inin çocuğunun

gelişimi hakkında bilgisinin olduğu, %2.2'sinin çocuğunun gelişimi hakkında bilgisinin olmadığı cevabını verdikleri görülmektedir. Bu dağılımın deney grubunun %100.0'ünün son testte evet cevabını verdikleri şeklinde olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin çocuklarının gelişimi hakkında bilgisinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde kontrol grubu son testte %97.8'inin çocuklarının gelişimi hakkında bilgi sahibi olduklarını, %2.2'sinin çocuklarını gelişimi hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Deney grubu son testte %100.0'ü çocuklarının gelişimi hakkında bilgi sahibi olduklarını belirttikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön test ve son test sonuçlarının aynı olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu ön testte %2.2'si çocuğunun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtirken aile katılım çalışmaları aldıktan sonra annelerin tamamının çocuğunun gelişimi hakkında bilgi sahibi olduklarını söyledikleri görülmektedir. Aile katılım çalışmalarında özellikle veli toplantılarında ve bireysel veli görüşmelerinde çocukların gelişimi ile ilgili bilgiler ayrıntılı bir şekilde grup öğretmeni tarafından anlatılmıştır. Kontrol grubu ön ve son testte büyük çoğunluğunun çocuklarının gelişimi hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

Tablo 24. Annelerin Çocuklarını Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Neden Gönderdiklerine İlişkin Dağılım

Çocuğun Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Gönderilme Amacı	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sosyalleşmesi için	28	62.2	23	51.1	25	55.6	26	57.8
Kuralları öğrenmesi için	3	6.7	3	6.7	2	4.4	2	4.4
Eğitim görmesi için	7	15.6	13	28.9	8	17.8	10	22.2
Bakıcıya vermemek için	2	4.4	1	2.2	3	6.7	1	2.2
İlkokula hazırlanması için	3	6.7	-	-	5	11.1	5	11.1
Arkadaş edinmesi için	2	4.4	5	11.1	2	4.4	1	2.2
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 24’te annelerin çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna neden gönderdiklerinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde deney grubu ön testte %62.2’sinin sosyalleşmesi için, %15.6’sının çocuğunun eğitim görmesi için, %6.7’sinin ilkokula hazırlanması ve kuralları öğrenmesi için, %4.4’ünün bakıcıya vermemek ve arkadaş edinmesi için gönderdiklerini belirtirken, son testte bu dağılım %51.1’i sosyalleşmesi için, %28.9’u eğitim görmesi için, %11.1’i arkadaş edinmesi için, %6.7’si kuralları öğrenmesi için, %2.2’si bakıcıya vermemek için çocuklarını anaokuluna gönderdiklerini belirtmişlerdir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna neden gönderdiklerinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde kontrol grubu son testte %57.8’inin çocuğunun sosyalleşmesi için, %22.2’sinin eğitim görmesi için, %11.1’inin ilkokula hazırlanması için, %4.4’ünün kuralları öğrenmesi için, %2.2’sinin bakıcıya vermemek ve arkadaş edinmesi için çocuklarını anaokuluna gönderdikleri görülmektedir. Deney grubu son testte bakıldığında %51.1’i çocuğunun sosyalleşmesi için, %28.9’u eğitim görmesi için, %6.7’si kuralları öğrenmesi için, %2.2’si bakıcıya vermemek için çocuklarını anaokuluna gönderdiklerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu ön testte dağılımların son testle benzer olduğu görülmekte ve annelerin çoğunluğunun çocuklarını okula sosyalleşmeleri için gönderdikleri görülmektedir.

Deney grubu annelerinin, son testte olduğu gibi ön testte de çocuklarını anaokuluna gönderme nedeni olarak, ilk sırada çocuğunun sosyalleşmesi, ikinci sırada eğitim görmesi için çocuklarını anaokuluna gönderdiklerine ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Kontrol grubu da ön ve son testte, deney grubuyla benzerlik göstermekte olduğu ve çocuklarını anaokuluna sosyalleşmesi ve eğitim görmesi için gönderdikleri görülmektedir. Bu sonuçlar okul öncesi eğitim kurumlarının önemi ve gerekliliği hakkında toplumun bilinçli olduğu ve anaokuluna çocuklarını sadece vakit geçirmeleri veya oyun oynamaları için değil, çocuklarının anaokulunda da eğitim gördüklerine inanarak, eğitim görmeleri ve eğitimle birlikte sosyalleşmeleri için gönderdikleri şeklinde açıklanabilir.

Unutkan (1998) tarafından, çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu yönde desteklenebilmesi için, sistemli bir aile ve okul işbirliğini içeren aile katılım programının etkililiğinin ortaya konulması amacı ile “5-6 Yaş Grubu Aile Katımlı Sosyalleşme Programı” oluşturulmuştur. Programda, 15 çocuk ve ailesi deney grubu, 15 çocuk ve ailesi de kontrol grubu olarak toplam 30 çocuk örneklem olarak belirlenmiştir. Öğretmenin okulda uyguladığı etkinliği pekiştirmek ve geliştirmek amacı ile her gün aile tarafından evde uygulanacak etkinlikler ailelere verilmiştir. Program beş hafta süre ile uygulanmış, programla ilgili veriler araştırmacının hazırladığı 5-6 Yaş Sosyalleşme Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okulda uygulanan programın çocuğun sosyalleşmesinde tek başına yeterli olmadığını, okulda uygulanan programın yanı sıra evde gerçekleştirilen etkinliklerin de programın başarısını arttırmada etkili olduğu bulunmuştur.

Uğur (1998), anasınıfı eğitiminin sosyalleşmedeki rolü ve öğrencileri sosyalleştirme açısından özel ve devlet anasınıflarının karşılaştırılmasını incelemiştir. Araştırmada örneklem grubunu, özel anasınıfı okullarından 120 öğrenci, devlet anasınıflarından 120 öğrenci olmak üzere toplam 240 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrenciler seçilirken iki aşama gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada örneklemi oluşturan, özel anasınıfı eğitimi veren ilkokul ve ilköğretim okulları ve örneklemi

oluşturan devlet anasınıfı eğitimi veren ilkokul ve ilköğretim okulları seçilmiş, ikinci aşamada ise örnekleme oluşturan okullarda kaç tane 1. sınıf olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra her okuldan iki sınıf random olarak seçilmiştir. Seçilen bu sınıflardaki okul öncesi eğitimi almış ve almamış öğrenciler arasından random olarak 10'nar öğrenci seçilmiştir. Araştırmanın yöntemi olarak “Sosyometri Anketi” ve öğretmenlerin gözlemlerine yönelik anket uygulanmıştır. Sonuçlara göre, anasınıfına devam eden çocukların 1. sınıfta genel olarak, özel okullarda %8.1; devlet okullarında %5.15 oranında daha iyi sosyalleşme karakterlerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Anasınıfına devam eden çocukların 1. sınıfta genel olarak özel okullarda %6.02 oranında daha fazla sevilirken devlet okullarında %4.33 oranında daha az sevilmektedirler.

Dinç (2002), yaptığı çalışmada okul öncesi eğitimin 4-5 yaş çocuğunun sosyal gelişimine etkileri konusunda öğretmen görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 162 öğrenci ve 12 anaokulu öğretmeni oluşturmuştur. Veriler “Davranış Değerlendirme Ölçeği” ile öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde, anaokuluna devam eden çocukların sosyal gelişim düzeylerinin ortanın üstünde gelişmiş oldukları bulunmuştur. Görüşme ile elde edilen bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu, okul öncesi eğitimin öncelikle sosyal gelişim alanına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Çocukların anaokulu eğitimi aldıktan sonra çeşitli sosyal görevleri yerine getirdiklerini belirttikleri bulunmuştur. Kendileriyle görüşülen öğretmenlerin tümü anaokullarında kazandırılan sosyal davranış ve alışkanlıkların evde, evde kazandırılan sosyal davranış ve alışkanlıkların okulda bilinmesi ve pekiştirilebilmesi için veli toplantıları ya da velilerle yapılan bireysel görüşmeler sırasında çocukların gelişim özellikleri, sosyal davranış ve alışkanlıkları ve anaokulunda yapılan etkinlikler hakkında ailelere bilgi verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ailelerin çocuklarını anaokuluna gönderirken bilinçli göndermesi ve anaokulu öğretmenin bakıcı olarak görülmemesi ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde istekli olmalarının önemini vurgulamışlardır. Ayrıca anne baba eğitim programlarının yaygınlaştırılmasının gerekliliğinden söz etmişlerdir.

Bu sonuçların, araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

Tablo 25. Annelerin Programda Etkin Rol Almak İstemesine İlişkin Dağılım

Programda Etkin Rol Almayı İsteme	Deney Ön Test		Deney Son Test		Kontrol Ön Test		Kontrol Son Test	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Evet	13	28.9	37	82.2	1	2.2	2	4.4
Hayır	32	71.1	8	17.8	44	97.8	43	95.6
Toplam	45	100.0	45	100.0	45	100.0	45	100.0

Tablo 25'te annelerin programda etkin rol almak istemelerinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde deney grubu ön testte %71.1'i hayır, %28.9'u evet cevabını vermiştir. Deney grubu son testte %82.2'sinin evet, %17.8'inin hayır cevabını verdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının son testlerinde, annelerin programda etkin rol almak istemelerinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde kontrol grubu son testte %95'si hayır, %4.4'ü evet cevabını vermiştir. Deney grubu son testte annelerin %82.2'sinin evet cevabı verdikleri, %17.8'inin hayır cevabı verdikleri görülmektedir. Kontrol grubu ön testte %97.8'inin hayır, %2.2'sinin evet cevabı verdikleri görülmektedir.

Aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu ön testte yüksek oranla anaokulundaki programda etkin rol almak istemediklerini belirtmişlerdir. Durum böyleyken aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra, aile katılım çalışmalarının etkisi görülmekte, annelerin okul öncesi eğitimin yararını, gerekliliğini ve programda bulunmalarının hem kendilerine hem de çocuklarına karşı davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirdiğini hissettikleri ve bu yüzden deney grubu son testte yüksek oranla programda etkin rol almak istediklerine ilişkin görüşlerini belirttikleri düşünülmektedir. Kontrol grubu son testte annelerin çoğunluğu programda etkin rol almak istemediklerini belirtmişlerdir. Annelerin çalışması, çalışma saatlerinin uzun

oluşu, ailelerle okul öncesi eğitim kurumlarının sıkı bir iletişim içinde olmamaları, aile katılım çalışmalarından haberlerinin olmamaları, annelerin bu programa katılmak istemelerini zorlaştırmış olabilir. Ayrıca kurumların ailelere böyle bir öneride bulunmadıkları ya da ailenin kurumun işine çok fazla karışmasını istemedikleri de düşünülebilir.

Radin (1972), ebeveyn katılım sıklığının program etkisine olan katkısını belirlemek için bir çalışma yapmıştır. İncelenen programda düşük gelir grubundaki ailelerin dört yaşındaki çocukları yarım günlük, haftada dört gün süren anaokulu programına kayıtlıdır. 1. gruptaki çocukların programına ebeveynler katılmamıştır. 2. grupta bulunan çocukların anneleri eğitime katılmışlardır. 3. grupta ise anneler evde eğitim çalışmalarına katılmanın yanı sıra çocuk yetiştirme konusundaki küçük grup toplantılarına da katılmışlardır. Çalışma sonunda, çocuğun zekâsının ön ve son test ölçümleri ile annelerin çocuk yetiştirme ve evde bilişsel yönlendirme ile ilgili tutumlarına ilişkin ön ve son test ölçümleri yapıldığında, anneleri eğitime ve grup toplantılarına katılan tüm çocukların ve annelerinin önemli kazanımlar elde ettikleri görülmüştür (Akt. Honig, 1979: 46-47). Bu çalışmada olduğu gibi, okul öncesi eğitimde aileler çocuklarının eğitimine aktif olarak katıldıklarında başarılı olunduğu görülmektedir. Uygulanan aile katılım programının sonuçları da yukarıdaki çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

3. Anne Davranışlarına Yönelik Hamel (Hamburger

Erziehungsverhaltensliste Für Mütter) Anne Tutum Testine İlişkin

Bulgular

Bu bölümde, deney ve kontrol grubu son testleri ve deney grubu ön test-son testlerinde anne davranışlarına yönelik Hamel (Hamburger Erziehungsverhaltensliste

Für Mütter) Anne Tutum Testi bulgularına yer verilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının ön testleri karşılaştırıldığında ölçeğin alt boyutlarında (otoriter, demokratik, aşırı koruyucu ve tutarsız tutum) anlamlı fark ortaya çıkmamıştır.

26. Hamel Anne Tutum Testinin Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Son Test Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Otoriter	Deney	45	24.78	4.75	88	3.35	0.01*
	Kontrol	45	29.71	8.65			
Demokratik	Deney	45	28.27	2.17	88	2.38	0.02*
	Kontrol	45	23.11	3.54			
Aşırı Koruyucu	Deney	45	21.67	2.18	88	0.69	0.94
	Kontrol	45	12.62	3.69			
Tutarsız	Deney	45	6.51	0.65	88	4.51	0.00*
	Kontrol	45	5.06	1.60			

*p<0.05

Tablo 26’da kontrol ve deney gruplarının son test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin, ilişkisiz t-testi sonuçları incelendiğinde; otoriter tutum [$t_{(88)}= 3.35$; $P<0.05$]; demokratik tutum [$t_{(88)}=2.38$; $P<0.05$] ve tutarsız tutum [$t_{(88)}= 4.51$; $P<0.05$] alt boyutlarında istatistiksel anlamda fark bulunmuştur. Aşırı koruyucu tutum [$t_{(88)}= 0.69$; $P>0.05$] alt boyutunda anlamlı fark bulunmamıştır.

Anlamlı farkların olduğu boyutlar incelendiğinde deney ve kontrol grubu son testlerinde; otoriter tutum boyutunda kontrol grubu ortalaması ($\bar{X}=29.71$) deney grubundan ($\bar{X}=24.78$) yüksekken; demokratik tutum boyutunda deney grubunun ortalaması ($\bar{X}=28.27$), kontrol grubundan ($\bar{X}=23.11$) yüksektir. Tutarsız tutum boyutunda deney grubu ortalaması ($\bar{X}=6.51$), kontrol grubu ortalamasından ($\bar{X}=5.06$) yüksek çıkmıştır. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubunun demokratik tutum boyutunda kontrol grubundan yüksek çıktığı görülmektedir. Aile katılım çalışmalarında deney grubuna veli toplantılarında genel olarak anne baba tutumlarından bahsedilmiş, bireysel veli görüşmelerinde ise annelere çocuklarıyla olan tutumlarından bahsedilmiş ve haber mektuplarında

annelere anne baba tutumlarıyla ilgili yazılar, hikâyeler gönderilmiştir. Kontrol grubunda ise aile katılım çalışmaları yapılmamış ve anne baba tutumlarından bahsedilmemiştir. Bunun sonucunda deney grubunda aile katılım çalışmaları alan annelerin son test Hamel Anne Tutum puanları kontrol grubu annelerin son test puanlarından anlamlı düzeyde olumlu tutumlarda daha yüksek, olumsuz tutumlarda daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Özdemir (1991), yaptığı çalışmada, “Anne-Çocuk Eğitimi Programı”nın anneler üzerindeki etkisini incelemiştir. 45 anne deney grubu ve 30 anne kontrol grubu olarak alınmış, sonuçlar 86 sorudan oluşan bir görüşme formu ve Ebeveyn Tutum Ölçeği ile test edilmiştir. Ebeveyn Tutum Ölçeği demokratik veya otoriter çocuk yetiştirme tutumları, çocuklarla özdeşleşme, uyma ve sosyal hareketlilik gibi bazı psiko-sosyal ölçümler için kullanılmıştır. İki yıllık anne eğitim programı sonrası, programa katılan annelerin çocuklarıyla ilişkilerinde farklılık gösterdikleri, onlarla daha çok konuştukları ve disiplinde cezalandırmadan çok neyin doğru olduğunu açıkladıkları görülmüştür. Annelerin çoğunluğu çocukların yanlış bir davranışına karşılık verirken onların niyetini göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir. Beklenmeyen bir veri olarak programa katılan annelerin katılmayan annelere oranla çocuklarının daha itaatkâr, söz dinler olmalarını arzu ettikleri saptanmıştır. İki grup arasında eğitilmiş annelerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tarba (1997), yaptığı çalışmada, anne çocuk eğitim projesinin, okul öncesi yaştaki çocuklar ve anneleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmada uygulamanın etkilerini görmek için annelerle bir mülakat yapılmış ve grup toplantısı ortamı değerlendirme ölçeği ve evde anne-çocuk çalışma ortamı değerlendirme ölçeği uygulanmıştır. Örneklem olarak 102 deney ve 115 kontrol grubu olmak üzere toplam 217 anne çalışmaya alınmıştır. Uygulanan program sonucunda deney grubu son testte, annelerin kendilerini daha olumlu değerlendirmesine sebep olan özellikler kazandıkları ve annelerin bağırarak, dayak gibi olumsuz çocuk yetiştirme

tutumlarından vazgeçerek, olumlu ve etkili tutumları öğrendikleri saptanmıştır. Kontrol grubu son testte ve ön testte anlamlı farklılığın olmadığı bulunmuştur.

Bu bulguların, araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

Tablo 27. Hamel Anne Tutum Testinin Deney Grubunun Ön Test-Son Test Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçeğin Alt Boyutları	Deney	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Otoriter	Ön Test	45	29.42	7.24	44	7.70	0.00*
	Son Test	45	24.78	4.75			
Demokratik	Ön Test	45	25.11	4.47	44	2.30	0.03*
	Son Test	45	28.27	2.17			
Aşırı Koruyucu	Ön Test	45	11.84	4.47	44	1.58	0.05*
	Son Test	45	21.67	2.18			
Tutarsız	Ön Test	45	8.36	2.43	44	3.79	0.00*
	Son Test	45	6.51	0.65			

*p<0.05

Tablo 27’de deney grubunun ön test-son test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin, ilişkili t-testi sonuçları incelendiğinde, Hamel Anne Tutum Testinin bütün (otoriter [$t_{(88)}=7.70$; $P<0.05$]; demokratik [$t_{(88)}=2.30$; $P<0.05$]; aşırı koruyucu [$t_{(88)}=1.58$; $P<0.05$] ve tutarsız tutum [$t_{(88)}=3.79$; $P<0.05$]) alt boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur.

Anlamlı farkların olduğu boyutlar incelendiğinde; otoriter tutum boyutunda ön test ortalaması ($\bar{X}=29.42$) son test ortalamasından ($\bar{X}=24.78$) yüksek, demokratik tutum boyutunda ön test ortalaması ($\bar{X}=25.11$), son test ortalamasından ($\bar{X}=28.27$) düşük, aşırı koruyucu tutum boyutunda ön test ortalaması ($\bar{X}=11.84$), son test ortalamasından ($\bar{X}=21.67$) düşük, tutarsız tutum boyutunda ön test ortalaması ($\bar{X}=8.36$), son test ortalamasından ($\bar{X}=6.51$) yüksek olduğu görülmektedir. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte demokratik tutum boyutunda ön testten yüksek çıktığı

görülmektedir. Aile katılım çalışmalarında deney grubuna veli toplantılarında genel olarak anne baba tutumlarından bahsedilmiş, bireysel veli görüşmelerinde ise annelere çocuklarıyla olan tutumları hakkında konuşulmuş, annelerden gelen sorularla birlikte çocuklarıyla olan davranışlarında nasıl bir tutum izlemeleri gerektiğine dair konuşulmuştur. Haber mektuplarında annelere anne baba tutumlarıyla ilgili yazılar, hikâyeler gönderilmiştir. Bu tablodan anlaşıldığı gibi, aile katılım çalışmaları alan deney grubu annelerinin son test Hamel Anne Tutum puanları, aile katılım çalışmaları almadan önce ön test puanlarından anlamlı düzeyde, olumlu tutumlarda daha yüksek, olumsuz tutumlarda daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Kochanska (1997), anneler ve çocukları arasındaki uyum düzeyini incelemiştir. Anneler ve çocukları arasındaki ilişkiler gözlem ve anne ifadelerine başvurma şeklinde iki kez incelenmiştir. İlk incelemede 26-41 aylık 103 çocuk ve anneleri, ikinci incelemede ise 99 çocuk ve anneleri ele alınmıştır. Anne-çocuk ilişkisinde annenin güç kullanması, annenin kendi ifadesi ve çocuğun annenin kurallarını benimseme derecesine göre araştırılmıştır. Sonuç olarak, özellikle erken çocukluk döneminde başlayan karşılıklı anne-çocuk iletişiminin yüksek olduğu durumlarda, annelerin daha az güce başvurduğu, çocukların kurallara daha çabuk uyum sağladığı bulunmuştur. Empatik görüşü fazla olan annelerin çocuklarıyla daha rahat bir ilişki kurdukları gözlenmiştir.

Evirgen (2002), “okul öncesi eğitim çerçevesinde” okul destekli anne eğitim programının anneler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Deney grubu (37) anne ve kontrol grubu (37) anne olmak üzere toplam 74 anne araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanması için kişisel bilgi formu ve aile tutum envanteri uygulanmıştır. Sonuçlara göre anne eğitim programının annelerin demokratik tutumlarına etkisi boyutu incelendiğinde, program annelerin demokratik tutumlarını olumlu yönde etkilediği ve deney grubu ön test-son test puanları arasında fark olduğu

saptanmıştır. Deney grubu-kontrol grubu son test puanları arasında deney grubu lehine fark olduğu bulunmuştur.

Bu sonuçların, araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, Ankara İli, Çankaya İlçesinde bulunan ve aile katılımı en az düzeyde uygulanan, özel okul öncesi eğitim kurumunda, 5-6 yaş grubuna devam eden 45 çocuk ve anneleri deney, aynı şekilde aile katılımı en az düzeyde uygulanan okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 45 çocuk ve anneleri de kontrol grubu olacak şekilde toplam 90 anne örneklem olarak alınmıştır.

Araştırma bulgularından şu sonuçlar elde edilmiştir:

a) Annelerin ve Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar;

Deney grubundaki annelerin, % 42.2'sinin 31-35 yaş grubunu, %33.4'ünün 36-40 yaş grubunu, %15.5'inin 25-30 yaş grubunu, % 8.9'unun ise 40 ve üstü yaş grubunda, kontrol grubunda bulunan annelerin, %46.6'sının 31-35 yaş grubunda, %28.8'inin 25-30 yaş grubunda, %13.3'ünün 40 ve üstü, %11.1'inin 36-40 yaş grubunda oldukları bulunmuştur.

Deney grubundaki annelerin, %48.9'unun lisans mezunu, % 24.4'ünün lise mezunu, %13.3'ünün ön lisans ve lisansüstü mezunu oldukları, kontrol grubundaki annelerin, %51.1'inin lisans mezunu, %42.2'sinin lise mezunu, %4.4'ünün lisans üstü, %2.2'sinin ön lisans mezunu oldukları bulunmuştur.

Deney grubundaki annelerin, % 53.3'ünün çalışmayan anneler, %46.7'sinin çalışan anneler, kontrol grubundaki annelerin, %55.6'sının çalışmayan anneler, %44.4'ünün çalışan anneler oldukları görülmüştür.

Deney grubunun, % 52.3'ünü profesyonel meslek grubu (doktor, hâkim, avukat, eğitimci, eczacı, mimar), % 33.3'ünü serbest çalışan, %14.2'sini memur anneler oluşturmuş, kontrol grubunun, %50.0'sini profesyonel meslek grubunu, %30.0'unu memur, %20.0'sini serbest çalışan anneler oluşturmuştur.

Deney grubundaki annelerin, %46.7'sinin iki çocuğa, %40.0'ının bir çocuğa, %13.3'ünün üç çocuğa sahip olduğu görülmüştür. Kontrol grubundaki annelerin, %51.1'inin iki çocuğa, %40.0'ının bir çocuğa, %9.0'unun üç çocuğa sahip olduğu görülmüştür (Tablo:1).

Deney grubunda bulunan çocukların, %73.3'ünün 5 yaşında, %26.7'sinin 6 yaşında oldukları bulunmuştur. Kontrol grubunda bulunan çocukların, %64.4'ünün 6 yaşında, %35.6'sının 5 yaşında oldukları bulunmuştur.

Deney grubunda bulunan çocukların, % 53.3'ünün erkek, %46.7'sinin kız çocuk oldukları, kontrol grubunda bulunan çocukların, % 53.3'ünün erkek, %46.7'sinin kız çocuk oldukları bulunmuştur.

Deney grubunda bulunan çocukların, %57.7'sinin birinci çocuk, %35.6'sının ikinci çocuk, %6.7'sinin üçüncü çocuk oldukları, kontrol grubunda bulunan çocukların, %53.3'ünün birinci çocuk, %40.0'ının ikinci çocuk, %6.6'sının üçüncü çocuk oldukları bulunmuştur.

Deney grubunda bulunan çocukların, % 71.1'inin daha önce okul öncesi eğitim almadıkları, %28.9'unun daha önce okul öncesi eğitim aldıkları, kontrol grubunda bulunan çocukların, %68.9'unun daha önce okul öncesi eğitim almadıkları, %31.1'inin ise daha önce okul öncesi eğitim aldıkları bulunmuştur.

Deney grubunda bulunan çocukların, % 51.1'inin bir yıl ve daha az, %26.7'sinin iki yıl, %22.2'sinin üç yıl devam ettikleri bulunmuştur. Kontrol grubunda bulunan çocukların, %66.7'si bir yıl ve daha az, %28.9'u iki yıl, %4.4'ünün üç yıl devam ettikleri bulunmuştur (Tablo:2).

b) Annelerin Okul Öncesi Eğitime Yönelik Görüşlerini Belirlemek Amacı İle Annelerin Çocuklarının Devam Ettiği Kurum ve Çocuklarına İlişkin Sonuçlar:

Okul öncesi kuruma devam eden çocuğun en çok hoşlandığı köşelerde, deney grubu ön testte annelerin cevaplama sayısının az olduğu, bazı köşelerin ise hiç cevaplanmadığı görülmüştür. Deney grubu son testte ise annelerin cevaplamasında artış olduğu ve bu durumun köşelere de çocuklarının durumuna göre dağılım gösterdiği görülmüştür. Annelerin deney grubu ön testte genel olarak en çok evcilik köşesini bildikleri, evcilik köşesindeki bu yığılmanın deney son testte diğer köşelere dağıldığı bulunmuştur. Deney grubuna yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda son testte %74.1 oranla birinci sırada eğitici oyuncak köşesinin çocuğunun en çok hoşlandığı köşe olarak ön teste göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte çocuklarının evcilik, tamir ve kitap köşesini sevdiklerini belirttikleri bulunmuştur. Kontrol grubunun diğer köşelerde az sayıda cevaplama yaptıkları, kukla ve manav köşesinde bir cevaplama yapılmadığı görülmüştür (Tablo:3).

Deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte bulguların benzer olduğu görülmüştür. Deney grubu ön testte, çocuğunun özellikle en çok bale dersinden hoşlandığını düşünürken, deney grubu son testte bunun yerini jimnastik ve

drama dersinin aldığı görülmüştür. Uygulanan aile katılım çalışmalarından sonra deney grubu son testte annelerin çocuklarının hangi dersi sevdiğini gerçekten bilerek cevapladıkları ve çocuklarının en çok sevdiği dersin jimnastik ve drama olduğunu belirttikleri görülmüştür. Kontrol grubu anneleri, çocuklarının en sevdiği ders olarak drama ve müzik dersini sevdiklerini belirttikleri görülmüştür (Tablo:4).

Çocuklarının devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunda bir gün içerisinde uygulanan etkinlikler sorulduğunda aile katılım çalışmaları almadıkların dolayı, deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte cevapların birbirine benzer olduğu ve kontrol grubu annelerinin anaokulundaki etkinliklerden gezi ve tiyatroyu cevaplamadıkları görülmüştür. Bununla birlikte deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte Türkçedili, fen ve doğa, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, defter çalışmaları gibi etkinliklerde oranların az olduğu ve diğer etkinliklere ilişkin görüşlerinin belli olmadığı bulunmuştur. Oranların oyun, müzik, serbest zaman etkinliklerine yığıldığı bulunmuştur. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmaları sonrasında son testte bütün etkinliklerde annelerin %100.0'ünün anaokulunda bir gün içerisinde uygulanan etkinlikleri bildikleri görülmüştür (Tablo:5).

Deney grubu annelerinin ön testte büyük bir oranının anaokulundaki etkinlikleri çocuklarından ayrıca gazete, dergi ve kitaplardan öğrendiklerini belirttikleri görülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte, deney grubu ön testte olduğu gibi anaokulundaki etkinlikleri çocuklarından, gazete, dergi ve kitaplardan öğrendiklerini belirttikleri görülmüştür. Yapılan aile katılımı çalışmaları sonucunda, deney grubu son testte %100.0'ünün anaokulundaki etkinlikleri grup öğretmeninden öğrendikleri görülmüştür (Tablo:6).

Deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte annelerin, çocuklarının, oyun, serbest zaman ve müzik etkinliğini sevdiklerini düşündükleri görülmüştür. Aile katılımı uygulandıktan sonra deney grubu son testte annelerin

çocuklarının en sevdiği etkinlik olarak serbest zaman etkinliğini, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını ve Türkçedili etkinliklerini çocuklarının en sevdiği etkinlik olarak belirttikleri görülmüştür (Tablo:7).

Deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte, çocuklarının yapmaktan hoşlandığı faaliyet olarak yüksek bir oranla boya çalışmalarını ve daha az oranla kâğıt işlerini sevdiklerini düşündükleri görülmüştür. Deney grubuna uygulanan aile katılımı sonucunda, son testte çocuklarının yapmaktan hoşlandıkları faaliyet olarak dağılımın yoğurma maddeleri ve daha sonra boya çalışması olarak değiştiği bulunmuştur (Tablo:8).

Annelerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğunun hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bilmeleri durumunun, deney grubu son testte annelerin çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bildikleri görülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte deney grubu ön testte olduğu gibi yüksek oranla çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandığını bilmedikleri görülmüştür (Tablo:9).

Çocuklarının hangi oyun çeşidinden hoşlandıklarını bilen ve bunu önem sırasına göre sıralayan annelerin, aile katılımı uygulanmadığından deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte çoğu annelerin görüşlerinin olmadığı görülmüştür. Aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra deney grubu son testte annelerin çoğunun, çocuğunun oynamaktan hoşlandığı oyun çeşidini bildiği ve çocuklarının en çok grup oyunları, bireysel oyunlar ve ısıdırıcı oyun çeşitlerini sevdiklerini ve bunu önem sırasına göre sıraladıkları bulunmuştur (Tablo:10).

Anaokulunda uygulanan Türkçedili etkinliklerinin bölümlerinden, deney grubu ön test ve kontrol grubu ön ve son testte çocuklarının en çok hoşlandığı bölümü bilmedikleri şeklinde benzer sonuçlar görülmektedir. Yapılan aile katılımı sonucunda deney grubu son testte %100.0'ü çocuklarının Türkçedili etkinlerinden en

çok hoşlandığı bölümü bildikleri görülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte aile katılımı uygulanmadığı için çocuklarının Türkçedili etkinliklerinden en çok hoşlandığı bölümü bilmediklerini belirttikleri görülmüştür (Tablo:11).

Çocuklarının Türkçedili etkinliklerinden hoşlandığını bilen annelerin cevaplarında deney grubu ön testte en çok hikâye ve hikâye sonrası etkinliğine yığılma olduğu ve annelerin bazı Türkçedili etkinliklerine ilişkin görüşlerini belirtmedikleri görülmüştür. Aile katılım çalışmaları uygulanmayan kontrol grubu ön ve son testte, tekerleme bölümünde yığılma olduğu ve annelerin bazı Türkçedili etkinlikleri bölümlerine ilişkin görüşlerinin olmadığı görülmüştür. Deney grubuna uygulanan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte Türkçedili etkinliklerinde bütün bölümlere ilişkin görüşlerin belirtildiği ve en çok sevilen bölüm olarak, hikâye canlandırma, bilmece ve hikâye bölümünün cevaplandığı görülmüştür (Tablo:12).

Deney grubu ön testte anneler %77.8'inin anaokulunda uygulanan etkinliklerden haberleri olduğunu belirttikleri görülmüştür. Yapılan aile katılımı sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ünün çocuğunun anaokulundaki günlük plandan haberi olduğuna ilişkin görüşlerini belirttikleri görülmüştür. Aile katılımı uygulanmayan kontrol grubu ön ve son testte ise grubun yaklaşık yarı yarıya görüşlerini belirttikleri bulunmuştur (Tablo:13).

Aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce deney grubu ön test ve aile katılım çalışmaları uygulanmamış olan kontrol grubu ön ve son testte annelerin tamamının okul öncesi eğitim kurumunda hazırlanan programı, kimin hazırladığını bilmedikleri bulunmuştur. Aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte %100.0'ü okul öncesi eğitim kurumundaki programı, kimin hazırladığını bildikleri görülmüştür (Tablo:14).

Anaokulundaki programı kimin hazırladığını bilen annelerin cevap vermesi durumunda, aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin %97.8'inin anaokulundaki programı okul yönetimi tarafından hazırlandığını belirttikleri görülmüştür. Aile katılımı uygulanmamış kontrol grubu ön ve son testte anaokulundaki programı kimin hazırladığını bilmediklerinden bu soruya bir görüş belirtmedikleri görülmüştür (Tablo:15).

Deney grubu annelerinin ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce %88.6'sının kendilerine anaokulundaki program hakkında bilgi verilmediğini belirttikleri bulunmuştur. Aile katılım çalışmaları uygulanmamış kontrol grubu annelerinin ön testte %92.7'sinin, son testte %88.9'unun, deney grubu ön testte olduğu gibi anaokulundaki program hakkında kendilerinin bilgilendirilmediği görüşünü belirttikleri bulunmuştur. Deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra, son testte annelerin %100.0'ü, anaokulundaki program hakkında kendilerine bilgi verildiğini belirttikleri bulunmuştur (Tablo:16).

Deney grubuna aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce ön test ve aile katılım çalışmaları uygulanmamış kontrol grubu ön ve son testte annelerin görüşlerinin artık materyal istenmediğine dair benzer olduğu bulunmuştur. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ü, anaokulunun kendilerinden artık materyal istediği görüşünü belirttikleri bulunmuştur (Tablo:17).

Deney grubu annelerinin ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce çoğunluğu anaokulunun kendilerine yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılmadığını belirttikleri bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte %100.0'ünün kendilerini bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapılmadığını belirttikleri bulunmuştur. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin tamamı anaokulunda kendilerini bilgilendirmeye yönelik çalışmaların yapıldığını belirttikleri bulunmuştur (Tablo:18).

Deney grubu ön testte aile katılım çalışmaları uygulanmadan önce annelerin çoğunluğunun, grup öğretmeninden bilgi almak istedikleri bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte deney grubu ön testte olduğu gibi benzer sonuçlar görülmüştür. Yapılan aile katılım çalışmaları sonucunda deney grubu son testte annelerin %100.0'ünün, grup öğretmeninden bilgi almak istedikleri bulunmuştur (Tablo:19).

Deney grubu annelerinin ön testte çoğunluğun, çocuğunun günlük genel durumu için grup öğretmeniyle görüşmek istediklerini belirtirken deney grubu son testte arkadaşlarıyla ilişkileri hakkında görüşmek istedikleri bulunmuştur. Deney grubu ön test ve son testte dağılımların belirgin bir şekilde değişmediği görülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte çoğunluğunun grup öğretmeniyle çocuklarının sorunları hakkında görüşmek istedikleri bulunmuştur (Tablo:20).

Aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu annelerinin ön testte grup öğretmeniyle, çoğunluğu sadece veli toplantılarında ve bu durumu takip eden bir oranla ayda bir görüştüklerini belirttikleri görülmüştür. Yapılan aile katılım çalışmalarının sonucunda deney grubu son testte annelerin yüksek oranla grup öğretmeniyle haftada bir görüştükleri bulunmuştur. Aile katılım çalışmaları almayan kontrol grubu annelerinin ön ve son testte, grup öğretmeniyle, büyük çoğunluğunun sadece veli toplantılarında görüştüklerine ve son testte bu duruma yakın bir oranla grup öğretmeniyle hiç görüşmediklerine ilişkin görüşleri yer almaktadır (Tablo:21).

Annelerin anaokulunun fiziki koşulları hakkında genel bilgilerini almak için verdikleri cevaplarda deney grubu annelerinin ön test ve son testte görüşlerinin değişmediği ve anaokulunun fiziksel koşullarından memnun oldukları görülmüştür. Kontrol grubu ön ve son testte annelerin anaokulunun fiziki koşullarından memnun oldukları bulunmuştur (Tablo:22).

Aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu ön testte %2.2'sinin çocuğunun gelişimi hakkında bilgi sahibi olmadığı, aile katılım çalışmaları aldıktan sonra annelerin %100.0'ünün çocuğunun gelişimi hakkında bilgi sahibi oldukları bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte büyük çoğunluğunun çocuklarının gelişimi hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür (Tablo:23).

Deney grubu annelerinin, son testte olduğu gibi ön testte de çocuklarını anaokuluna gönderme nedeni olarak, ilk sırada çocuğunun sosyalleşmesi için, ikinci sırada eğitim görmesi için çocuklarını anaokuluna gönderdiklerine ilişkin görüşleri bulunmuştur. Kontrol grubu da ön ve son testte, deney grubuyla benzerlik göstermekte olduğu ve çocuklarını anaokuluna sosyalleşmesi ve eğitim görmesi için gönderdikleri bulunmuştur (Tablo:24).

Aile katılım çalışmaları almadan önce deney grubu ön testte yüksek oranla anaokulundaki programda etkin rol almak istemedikleri bulunmuştur. Aile katılım çalışmaları uygulandıktan sonra deney grubu son testte yüksek oranla programda etkin rol almak istediklerine ilişkin görüşlerini belirttikleri bulunmuştur. Kontrol grubu ön ve son testte annelerin çoğunluğunun programda etkin rol almak istemediklerini belirttikleri bulunmuştur (Tablo:25).

c) Annelerin Çocuklarına Karşı Davranışlarını Belirlemek İçin Hamel Anne Tutum Testi Sonuçları:

Deney ve kontrol gruplarının son test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin, ilişkisiz t-testi sonuçlarında, otoriter tutum, demokratik tutum ve tutarsız tutum alt boyutlarında istatistiksel anlamda fark olduğu bulunmuştur. Aşırı koruyucu tutum alt boyutunda anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo:26).

Deney grubunun ön test-son test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin, ilişkili t-testi sonuçları incelendiğinde, bütün tutumların (otoriter tutum, demokratik tutum, aşırı koruyucu tutum ve tutarsız tutum) alt boyutlarında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo:27).

6.2. Öneriler

Aile katılımı konusu çocuğun okul öncesi eğitiminden başlayıp bütün eğitim hayatı boyunca vazgeçilmez bir unsurdur. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalarda da aile katılımının hem çocuğa, hem ailesine hem de öğretmene ve okula birçok yararı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Aile katılımı sayesinde okul ve aile birbirini yakından tanıma imkânı bulacak ve bu sayede çocuğun ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda işbirliği yapabileceklerdir. Aile katılımı çalışmalarının okul ve ev arasında bir köprü oluşturduğu söylenebilir. Aile katılım çalışmalarında ailelerin çocuklarının okuldaki durumu hakkında bilgi edinmeleri içinde ailelerin okulda uygulanan programdan haberlerinin olması gerekmektedir. Ailenin programı bilmesi ve programda yer almaları sayesinde, aileler çocuklarının gelişim özellikleri, okuldaki durumu hakkında, çocuklarının farklı yönlerinin de farkına vararak, çocuklarına yönelik daha bilinçli bir yaklaşım içinde olabileceklerdir. Bu sayede aile, öğretmen ve okul işbirliği yaparak çocuklarının ileriki yaşamlarında başarılı bir birey olmaları için katkı sağlamış olacaklardır.

Bu araştırmada, Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının anne davranışları üzerindeki etkilerini ve annelerin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

a) Okul Öncesi Öğretmene Yönelik Öneriler:

Okul öncesi eğitim personelinin bu alanda yetişmiş kişiler olması ve hizmet içi eğitimle gelişmelerden haberdar edilmesi gerekmektedir. Çünkü konunun öneminin farkında olan personel, ailelere daha fazla konuda yardımcı olabilecek ailelerle daha iyi ilişkiler kuracak ve aileyi çocuğunun eğitimine daha çok katacaktır. Bununla birlikte okul öncesi eğitimde öğretmen yetiştiren programlarda öğrenciler, aile katılımı konusunda daha çok bilgilendirilmelidir. Teorik derslerin yanında, uygulamalı derslerde, aile katılım çalışmalarına, yapılan planda yer verilmesi ve etkin bir şekilde aile katılımının yapılması sağlanabilir.

Aile katılım çalışmaları hakkında ve aile katılım çalışmalarının hazırlanmasında rehberlik edecek, özel ve resmi okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlere seminerler düzenlenebilir. Ayrıca okul öncesi eğitimde aile katılım programları yaygınlaştırılabilir. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı ve bünyesindeki anaokulları, üniversitelerin ilgili bölümleri, halk eğitim merkezleri, SHÇEK'e bağlı özel okul öncesi eğitim kurumları arasında işbirliği sağlanabilir.

b) Aile Katılımına Yönelik Kitap ve İletişim Araçları İle İlgili Öneriler:

Okul öncesi eğitimde aile katılım çalışmaları hakkında ve nasıl yapılabileceğine dair, okul öncesi eğitimcilerine yardım etmesi amacı ile uzman kişiler tarafından hazırlanmış rehber kitaplar hazırlanabilir.

Kitle iletişim araçlarının yaygın olduğu bu zamanda, okul öncesi eğitim hakkında bilgi verilen programlarda, aile katılımı konusuna yer verilebilir.

c) Uygulama İle İlgili Öneriler:

Aile katılım çalışmaları uygulanırken ailelerin ihtiyaçlarına yönelik araştırmalar yapılabilir ve buna göre aile katılım çalışma programları planlanabilir.

Aile katılım çalışmaları bütün okul öncesi eğitim kurumlarında yaygınlaştırılabilir. Ayrıca aile katılım çalışmaları hakkında, çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna kaydettiren ailelere aile katılım çalışmaları konusunda bilgisi olan öğretmenler tarafından bilgi verilmeli ve her ailenin eğitime katılması sağlanmalıdır.

Aile katılım çalışmaları uygulanırken sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere de yer verilebilir. Ayrıca anne-çocuk arasındaki ilişkiler, baba-çocuk arasındaki ilişkiler, aile katılımı süresince çocuktaki bilişsel-duyuşsal-sosyal gelişimleri üzerinde ki etkileri de incelenebilir.

Katılım çalışmaları uzun süreli olacak şekilde planlanabilir. Çocukların okul öncesi eğitimden başlayıp bütün eğitim hayatı boyunca aile katılım çalışmaları uygulanabilir.

Çocuğun eğitiminde annenin etkin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu çalışma sadece annelere yönelik yapılmıştır. Yapılabilecek başka çalışmalarda; çocuğun gelişim ve eğitiminde babanın ve ailede yaşayan diğer üyelerin de etkili olduğu düşünülürse, katılım programları anne-babaları, babaları ve diğer aile üyelerini de kapsayacak şekilde planlanabilir. Ayrıca bu çalışmada aile katılım çalışmalarından veli toplantıları, bireysel görüşmeler, bülten tahtası, broşür ve haber mektupları yer almıştır. Yapılabilecek başka çalışmalarda; farklı aile katılım çalışmalarına yönelik çalışmalar yapılabilir. Bununla birlikte aile katılım çalışmaları ile anne-baba tutumlarını ilişkilendirilebilecek şekilde çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

AKSOY, Ayşe, A.TURLA. (2001). *Okul Aile İşbirliği. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*. İstanbul: YA-PA Yayınları, 376-380.

ANDERSON, C. Jennifer, J.B. FUNK, R. ELLIOTT, P.H. SMITH. (2003). Parental Support and Pressure and Children's Extracurricular Activities: Relationships With Amount of Involvement and Affective Experience of Participation. **Journal of Applied Developmental Psychology**, 24 (2), 241-257.

ARABACI, Nalan. (2003). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Sınıf İçi Etkinliklere Katılan ve Katılmayan Annelerin Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Bilgilerinin İncelenmesi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ARAL, Neriman, A. KANDIR ve M. CAN YAŞAR. (2002). **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 170-174.

ARI, Meziyet, P. BAYHAN, İ. ARTAN. (1995). *Farklı Ana-Baba Tutumlarının 4-11 Yaş Grubu Çocuklarında Görülen Problem Durumlarına Etkisinin Araştırılması*. **10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 23-38.

ATCI, Şebnem. (2003). **İlköğretim IV. Sınıf Öğrencilerinin Yaşadığımız Çevre Konusundaki Başarısına Aile Katılımının Etkisi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AYTEKİN, Halil. (2001). **Okul Öncesi Eğitim Programları İçinde Oyunun Çocuğun Gelişimine Olan Etkileri**. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BALDIK, Ömer. (2005). *Aile Tutumları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri*. **Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Rehberi**. İstanbul: Timaş Yayınları, 69-74.

BARNARD, Wendy Miedel. (2004). *Parent Involvement in Elementary School and Educational Attainment*. **Children and Youth Services Review**, (26), 39-62.

BEKMAN, Sevda. (1998). *Eşit Fırsat, Anne Çocuk Eğitim Programının Değerlendirilmesi*. **Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları**. İstanbul: Yapım Matbaası.

BERGMAN, Fulya.. (1990). *Okul Öncesi Eğitimde Aile*. **Yaşadıkça Eğitim**. (12), 12-13.

BOZOKLU, Füsün. (1994). **Okul Öncesi Çağındaki Dört, Beş ve Altı Yaş Grubu Çocukların Tercih Ettikleri Oyun Köşeleri İle Yaratıcılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

BRAND, Susan. (1996). *Making Parent Involvement a Reality: Helping Teachers Develop Partnerships with Parents*. **Young Children**, (51), 76-81.

BUNDY, Blakely F. (1991). *Fostering Communication Between Parents and Preschools*. **Young Children**, 46 (2), 12-17.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş. (1993). *Ana Babalarla, Öğretmenlerin “Okul Öncesi Eğitim Programı” Hakkındaki Görüşleri. . 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri.* İstanbul: YA-PA Yayınları, 66-76.

CANPOLAT, Taner. (2001). **Öğretmen Aile İşbirliği İle Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi.** İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

CAN YAŞAR, Münevver. (2001). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı.* İstanbul: YA-PA Yayınları, 366-374.

CASTRO, C. Dina, D. M. BRYANT, M.L. SKINNER, E.S. PEISNER-FEINBERG. (2004). *Parent Involvement in Head Start Programs: the Role of Parent, Teacher and Classroom Characteristics. Early Childhood Research Quarterly,* <http://www.sciencedirect.com/science>

COLEMAN, Mick, S. CHURCHILL. (1997). *Challenges to Family Involvement. Childhood Education.* (73), 144-148.

COMER, P. James, N. HAYNES. (1997). **The Home-School Team 7/1/1997.** http://www.edutpia.org/php/print.php?id=Art_297&template=printarticle.php

ÇELENK, Süleyman. (2003). *Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. İlköğretim-Online 2* (2), 28-34. <http://www.ilkoğretim-online.org.tr>

ÇEVİŞ, Mehmet. (2002). **Denizli İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin Yönetici, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi**. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DAVIES, Don. (2000). *Okul, Aile ve Toplumla Başarılı Bir İşbirliği Nasıl Sağlanır?* (Çev. İlkay ULUTAŞ). **Yaşadıkça Eğitim**, (67), 16-20.

DİNÇ, Berrin. (2002). **Okul Öncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ELMACIOĞLU, Tuncer. (1998). **Başarıda Aile Faktörü**. İstanbul: Hayat Yayınları, 65.

ENDSLEY, Richard C., P.A. MINISH, Q. ZHOU. (1993). *Parent Involvement and Quality Day Care in Proprietary*. **Journal of Research in Childhood Education**, 7 (2), 53-61.

ENSARİ, Hoşcan, R. ZEMBAT. (1999). *Yönetim Stillerinin Ailenin Okul Öncesi Eğitim Programlarına Katılımı Üzerindeki Etkileri*. **Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 180-204.

EPSTEİN, L. Joyce, M. SANDERS. (1998). *International Perspectives on School-Family Community Partnerships*. **Childhood Education**. (73), 340-341.

ERDEN, Şule. (2001). **Anaokullarına Devam Eden Çocukların Ebeveyn ve Öğretmenlerinin Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ERSOY, Özlem, A. KANDIR. (2003). **Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılımı Çalışmaları**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 116-229.

ERYORULMAZ, Ani. (1993). *Kurumsal Okul Öncesi Eğitiminde Ailenin Rolü*. **9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 90-95.

EVİRGEN, Şükran. (2002). **“Okul Öncesi Eğitim Çerçevesinde” Okul Destekli Anne Eğitim Programının Anneler Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GALEN, H. (1991). *Increasing Parental Involvement in Elementary School: The Nitty-Gritty of One Successful Program*. **Young Children**, 18-22.

GELFER, Jeffery I. (1994). *Teacher-Parent Partnerships-Enhancing Communications*. **Childhood Education**, 67 (3), 164-167.

GÜLER, Duygu Saniye. (2001). **4-5 ve 6 Yaş Okul Öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

GÜNGÖR, Abide. (2001). *Anne-Baba-Çocuk İletişimi*. **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 319-341.

GÜRŞİMŞEK, Işık. (2002). *Etkin Öğrenme ve Aile Katılımı*. **Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 25-48.

GÜRŞİMŞEK, Işık, G. GİRGİN, Z. HARMANLI, D. EKİNCİ. (2002). *Çocuğun Eğitiminde Aile Katılımının Önemi (Bir Pilot Çalışma)*. **Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu**. Ankara: Kök Yayıncılık, 262-274.

GÜRŞİMŞEK, Işık. (2003). *Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı ve Psikososyal Gelişim*. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**. 3 (1), 125-144.

GRAUE, Elizabeth, C. P. BROWN. (2003). *Preservice Teachers' notions of Families and Schooling*. **Teaching and Teacher Education**. (19), 719-735.

HİLDEBRAND, V. (1981). **Introduction to Early Childhood Education**. New York: Macmillan Publishing Co, Inc.

HONIG, Alice S. (1979). *Parent Involvement in Early Childhood Education*. **Washington, D.C. :National Association for the Education of Young Children**. 1-79.

İŞMEN, A. Esra, S. A. YILDIZ. (1996). *Okul Öncesi Dönemde Aile-Okul İşbirliği Ve Ebeveynin Eğitime Katılımı*. **Yaşadıkça Eğitim**, (44-45), 30-32.

J. BENNETT, William, Jr., C. E. FINN, Jr., T. E. CRIBB. (1999). **The Educated Child: A Parents Guide From Preschool Through Eighth Grade**. Free Press, 688.

JYOTSNA, Pattnaik. (2003). *Multicultural Literacy Starts at Home*. **Childhood Education**. 74.

KAPLAN, Salim. (2002). **İlköğretim I. Kademe Okul-Aile İşbirliği Mevcut Durum ve Bir Model Önerisi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KARİP, Emin. (2002). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 226-235.

KAYA, Özlem Melek. (2002). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İlgi ve Katılımları İle Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne Baba Görüşleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KAZAK, Ender. (1998). **Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları (Adapazarı Örneği)**. Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KELLEY LAİNE, Kathleen. (1998). *Parents As Partners in Schooling: The Current State of Affairs*. **Childhood Education**. 74 (6), 342-345.

KLASS, S. Carol. (1996). **Home Visiting Promoting Healthy Parent and Child Development**, Paulh Brookes Publishing Co.

KNİTZER, Jane, S. PAGE. (1996). *Young Children and Families: The View from the States*. **Young Children**. 51-54.

KOCHANSKA, Grazyna. (1997). *Mutually Responsive Orientation Between Mothers and Their Young Children: Implications for Early Socialization*. **Child Development**. (Feb.), 94-112.

KOÇ, Gürcü. (1996). **Anne Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimini Etkileyen Etkenler**. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KOHL, Gwynne, L.J. LENGUA, R.J. MCMAHON. (2000). *Parent Involvement in School Conceptualizing Multiple Dimensions and Their Relations with Family and Demographic Risk Factors*. **Journal of School Psychology**, (38), 501-523.

KÖKSAL, İnci. (2002). **Anaokulu ve Anasınıfına Devam Eden 3-6 Yaş Çocuklarının Anne-Babalarının Okul Öncesi Eğitim Kurumu Seçimlerini Etkileyen Etmenler**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KUŞİN, İclal. (1991). *Okul Öncesinde Aile ve Okul İşbirliği*. **7. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 74-77.

LALOUMİ-VİDALİ, Eva. (1997). *Professional Views on Parents Involvement at the Partnership Level in Preschool Education*. **International Journal of Early Childhood**, 29 (1), 19-25.

MAĞDEN, Duyan. (1993). *Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yeni Yaklaşımlar. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri*. İstanbul: YA-PA Yayınları, 172-173.

McBRİDE, A. Brent, T.R. RANE, J.H. BAE. (2001). *Intervening With Teachers to Encourage Father/Male Involvement in Early Childhood Programs*. **Early Childhood Research Quarterly**, (16), 77-93.

McLOUGHLIN, Caven S. (1987). **Parent-Teacher Conferencing**. Illinois: Charles C Thomas Publisher.

METİN, Nilgün ve diğ. (1993). *Ana Babaların Anaokulundan Beklentileri. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri*. İstanbul: YA-PA Yayınları, 96-105.

MİEDEL, Wendy, A.J. REYNOLDS. (1999). *Parent Involvement in Early Intervention for Disadvantaged Children*. **Journal of Scholl Psychology**, (37), 379-402.

OKTAY, Ayla, T. GÜRKAN, R. ZEMBAT, Ö.P. UNUTKAN. (2003). **Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?** İstanbul: YA-PA Yayınları, 159-169.

OSBORN, F. Alice, J.E. MİLBANK. (1987). **The Effects of Early Education**. Clarendon Pres Oxford.

ÖĞRETİR, Ayşe Dilek. (1999). **Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 6 yaş Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışlarıyla Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖĞRETİR, Ayşe Dilek. (2004). **Pozitif Düşünmeye Dayalı Grup Eğitimi Programının Annelerin Benlik Algısı, Eşlerine Ve Çocuklarına Yönelik Tutumları İle Kendini Denetleme Becerisi Ve Otomatik Düşünceleri Üzerinde Etkisi.** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

ÖKTEM, Ferhunde. (1994). *Okul Aile İşbirliği. Aile ve Eğitim.* Ankara: TED Yayınları, 89-98.

ÖMEROĞLU, Esra, F. TEZEL ŞAHİN, A. TURLA, M. CAN (1997). *Çocukluk Döneminde Ev Ortamının Çocuğun Eğitimine Etkisi. I. Ulusal Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi.* 316-335.

ÖMEROĞLU, Esra, M. CAN YAŞAR. (2002). *Ev Merkezli Aile Çocuk Eğitimi Programının Ev Ortamına Etkisi. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu.* Ankara: Kök Yayıncılık, 34-49.

ÖMEROĞLU, Esra, Z. YAZICI, H. DERE. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynin Eğitime Katılımı. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 440-445.

ÖZDEMİR, Ayşe. (1991). **A Study On The Effectiveness Of Mother Training On Mothers.** İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZTOP, Hülya. (1994). **Anne ve Babaların Ebeveyn Eğitime İlişkin Bilgi İhtiyacının Belirlenmesi.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZYÜREK, Arzu. (2004). **Kırsal Bölge Ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumlarının İncelenmesi.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

POWELL, R. Douglas.(1995). *Approaches to Parent-Teacher Relationships in U.S. Early Childhood Programs During The Twentieth Century.* **Journal of Education,** **177** (3), 88-91.

POWELL, R. Douglas. (1998). *Reweaving Parents Into The Fabric of Early Childhood Programs.* **Young Children.** (53), 60-67.

REGLİN, Gary. (2002). *Project Reading and Writing (R.A.W): Home Visitations and The School Involvement of High-Risk Families.* **Education,** (123), 153-161.

SAK, Ramazan. (2005). **Erkek Okul Öncesi Öğretmenlerinin Göreve Başladıklarında Karşılaştıkları Durumlar Ve Bu Öğretmenlerin Velilerinin Erkek Okul Öncesi Öğretmenleri Hakkındaki Düşünceleri.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SANDBERG, Antette. (2005) . **White Paper on Early Childhood Education.**
<http://www.education.ie/servlet/blobServlet/01Main.html#1.1>

SEÇKİN, Nezahat, G. KOÇ. (1997). *Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği. Yaşadıkça Eğitim*, (51), 5-10.

SELİGMAN, Milton. (2000). **Conducting Effective Conferences with Parents of Children with Disabilities: A Guide for Teachers.** : The Guilford Press, 303.

SUCUKA, Nur, E. KIMMET. (2003). *Aile Destek Programlarının Okul-Aile İşbirliğindeki Önemi. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 452-458.

SUSAN G. McHale, C. G. ANN, K. KRİSTİNA. (2001). *Parent Involvement in Adolescents' Peer Relationships: A Comparison of Mothers and Fathers Roles.* **Journal of Marriage & the Family**, 63 (3), 655-669.

TARBA, Bilge. (1997). *Okul Öncesi Yaştaki Çocuklar ve Anneleri İçin Çok Amaçlı Bir Yaygın Eğitim Modelinin Etkileri. I. Ulusal Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi.* 47-55.

TEMEL, Fulya. (2001). *Okul Öncesi Eğitime Ana-Babanın Katılımı. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı.* İstanbul: YA-PA Yayınları, 342-357.

TEZEL ŞAHİN, Fatma. (1993). **Üç-Altı Yaş Grubu Çocuklarının Anne Babalarının Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TEZEL ŞAHİN, Fatma, Ö. ERSOY. (1999). *0-6 Yaş Döneminde Anne-Baba Eğitiminin Önemi.* **Mesleki Eğitim Dergisi, 1** (1), 58-62.

TEZEL ŞAHİN, Fatma, Ö. ERSOY. (1999). Erken Çocukluk Döneminde Türkiye’de Yapılan Anne Baba Eğitim Çalışmaları. **Mesleki Eğitim Dergisi, 1** (2), 103-108.

TIZARD, Martmore B. (1993). **Involving Parent in Nursery and Infant Schools: A Source Book for Teacher.** USA: The High Scop Pres.

UĞUR, Hasan. (1998). **Anasınıfı Eğitiminin Sosyalleşmedeki Rolü ve Öğrencileri Sosyalleştirme Açısından Özel ve Devlet Anasınıflarının Karşılaştırılması.** Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

UNUTKAN, Özgül Polat. (1998). **5-6 Yaş Grubu Aile Katılımlı Sosyalleşme Programı.** İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÜSTÜNOĞLU, Ülkü. (1991). **Aile Eğitimi Paneli.** Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 80-89.

WOLFENDALE, Sheila. (1992). **Empowering Parents and Teachers: Working for Children.** London:Cassell.

VAN VOORHİS, Frances. (2003). *Interactive Homework in Middle School: Effects on Family Involvement and Science Achievement*. **Journal of Educational Research**, (96), 323-339.

YAVUZER, Haluk. (2001). *Yaygın Ana-Baba Tutumları*. **Ana-Baba Okulu**. Ankara: Remzi Kitabevi.

YILDIRAN, Güzver. (1983). *Okul Öncesi Eğitimde Okul, Ana-Baba ve Çevre Arasında İşbirliğinin Sağlanması*. **Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları**. Ankara: TED Yayınları, 67-94.

YÖRÜKOĞLU, Atalay. (1992). **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**. İstanbul: Özgür Yayınları.

YÖRÜKOĞLU, Atalay. (1998). **Çocuk Ruh Sağlığı**. İstanbul: Özgür Yayınları.

YURTSEVER, Müge. (2002). **Beş-Altı Yaş Çocukların Kelime Dağarcığı Gelişimine Ana Dil Eğitim Programının Etkisi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ZEMBAT, Rengin, Y. GÜVEN, A. ÖNDER. L. FATHİ. (1995). *İstanbul'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlarla İlgili Bir Durum Tespiti Araştırması*. **10. YA-PA Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 111-121.

ZEMBAT, Rengin, Ö. P. UNUTKAN. (1999). *Okul Öncesi Çocuğunun Sosyal Gelişiminde Aile Katılımının Önemi*. **Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları, 151-155.

ZEMBAT, Rengin, Ö. P. UNUTKAN. (2001). **Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Yeri (Aile Katılım Programı Uygulama Örnekleriyle) .** İstanbul: YA-PA Yayınları, 39-50.

ZEMBAT, Rengin, G. HAKTANIR. (2005). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynlerin Eğitime Katılımları. Okul Öncesi Eğitim Denetim Rehber Kitabı.* İstanbul: YA-PA Yayınları, 112-123.

EKLER

EK: 1.

HAMEL ANNE TUTUM ÖLÇEĞİNİN DEĞERLENDİRME FORMU

CW	PR	OTORİTER	DEMOKRATİK	AŞIRI KORUYUCU	TUTARSIZ	DEĞERLENDİRME
0 1	0-1 2-3	7-16 17-19	6-21 22-23	6-17 18-20	5 -	Ortalamanın Çok Altı
2 3	4-11 12-23	20-22 23-24	24-25 26-27	21-22 23	6 7	Ortalamanın Altı
4 5 6	24-40 41-59 60-76	25-26 27-28 29	28 29 -	24 25 26	8 9 -	Ortalama
7 8	77-88 89-96	30-31 32	30-31 32	27-28 29	10-11 12	Ortalamanın Üstü
9 10	97-98 99-100	33-37 38-42	33-34 35-36	30-34 35-36	13-16 17-30	Ortalamanın Çok Üstü

EK : 2.

HABER MEKTUBU

GEÇEN 2 HAFTA NELER YAPTIK?

Sevgili Anne ve Babalar;

Çok eğlenceli bir haftayı geride bırakmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

- Hafta başında yağmur ve bulut mobili yaptık, damlaları ve bulutları kesmek çok keyifliydi. Hep beraber damlaları ve bulutları kesip yapıştırdık ve bu mobilimizi sizinde görmeniz için girişe astık.
- Sınıfımızdaki eşyaları bilmece şeklinde birbirimize sorarak bulmaya çalıştık. Çok eğlenerek ve gülerек bu oyunu oynadık. Meğerse sınıfımızda ne kadar farklı oyuncaklar varmış.
- Her yemekten azda olsa yemenin vücudumuz için ne kadar yararlı olduğunu hep birlikte tartıştık. O nedenle tabağımıza konan her yemeğin tadını beğenmesek bile az da olsa tadına bakmadan masadan kalkmıyoruz.
- Çevremizde bulunan sivri ve küt eşyaların neler olduğunu tartıştık ve sivri olan eşyaların bize nasıl zarar verebileceğini tartıştık.
- Bulut, kar, yağmur nedir ve bunlar nasıl oluşur bunlardan bahsettik ve yağmur deneyini yaptık.
- Gökkuşağındaki renklerin hangileri olduğunu ve sırasını kitaplara bakarak öğrendik ve parmak boyalarımızla sırasına uygun boyama yaptık. Boyarken çok eğlendik.
- Geniş ve dar kavramlarını kâğıtları katlayarak ve uygulayarak öğrendik, sonrada bunu yaptığımız okuma yazma etkinliği ile pekiştirdik.
- Haberleşme araçları hakkında konuştuk ve bunlardan hangilerinin bizim evimizde olduğunu saydık.
- Hafta sonu ise çok eğlendiğimiz defter çalışmalarını ödev olarak evlerimize götürdük

BU 2 HAFTA BİZİ NELER BEKLİYOR?

Sevgili Anne ve Babalar;

Sizlere gelecek iki haftanın programını açıklamadan önce sınıfımızda yaptığımız ve çocukların çok hoşuna giden keyifli etkinliğimizi paylaşmak istedik. Yaptığımız parmak boyası çocukları çok keyiflendirdi. Sizlerinde bu etkinliği evinizde çocuğunuzla birlikte yapabilmeniz amacıyla parmak boyası tarifimizi sizlere açıklamak istedik. Çocuğunuzla birlikte keyifli anlar geçirmeniz dileğiyle...

Parmak Boyası Tarifi

Malzeme: 1 fincan nişasta, 1,5 fincan su, sabun rendesi, toz boya (istenilen renklerde)

Yapılışı: Küçük bir tencerede nişasta ve su karıştırılır. Daha sonra ocağın üzerine konup karıştırılarak pişirmeye başlanır. Suyunu çekmeye başladığında çok katılaşmadan ocaktan alınır ve kaygan olmasını sağlamak amacıyla bir tutam sabun rendesi atılarak karıştırmaya devam edilir. Sabunlar eriyip soğuduğunda kavanoza konur. Kullanılacağı zaman, kullanılacak miktarlar ayrı kaplara alınarak içlerine istenilen renkler karıştırılır. Renklendirme yapıldıktan sonra boya kullanıma hazırdır. Renklendirme sonucunda rengin koyu kaldığı durumlarda, karışıma biraz ılık su katılıp iyice çırpılarak renk ayarlaması yapılabilir.

- 24 Ocak 2005 PAZARTESİ: Sınıfımızın pul koleksiyonunu oluşturuyoruz.
- 25 Ocak 2005 SALI: Elips poğça yapıyoruz.
- 26 Ocak 2005 ÇARŞAMBA: Rüzgârgülü yapıyoruz.
- 27 Ocak 2005 PERŞEMBE: Yazdığımız mektupları size göndermek için postaneye gidiyoruz.
- 28 Ocak 2005 CUMA: “Hayvanlar ve bitkiler soğuktan nasıl korunur” birlikte tartışıyoruz.
- 31 Ocak 2005 PAZARTESİ: İçinde ve dışında kavramlarını öğreneceğiz.
- 1 Şubat 2005 SALI: “Postacı “ oyununu oynuyoruz.
- 2 Şubat 2005 ÇARŞAMBA: Turuncu rengini deneyerek buluyoruz.
- 3 Şubat 2005 PERŞEMBE: Kış sporlarını konuşuyoruz.
- 4 Şubat 2005 CUMA: Ekmek, bisküvi ve meyve küflendirme.